

INFORMATIVNO-POLITIČKI TIJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

ISSN 1451-4257

BROJ
584

Subotica, 13. lipnja 2014. Cijena 50 dinara

POLJOPRIVREDNICI
POLJOPRIVREDNICIMA

MI SMO KRALJICE...

HNV RASPODIJELIO
SREDSTVA UDRUGAMA

IZUČAVANJE HRVATSKOG
U BEREKU I BEZDANU

INTERVJU
MIROSLAV CIRO BLAŽEVIĆ

POSTAVITE OGLAS

**JEDNOSTAVNO,
BRZO,
LAKO...**

Svaštara ONLINE **PLUS** *Informativne novine u Svaštari*

8579 Rezultata pronadjeno za **Automobili - prodaja**

Filtriraj rezultate

Cena

Kategorije

Rezultati

Kupujem Peugeot
Kupujem Peugeot 207 i druge ili bismu od 2000 godista
28.02.2013

automobili
Karlson 2004 klima benz. auto, el. stakla, maglenice, el.
el. podizaci zadnjih stakla
27.02.2013

ford eskort
Ford eskort 88 god. reg. iz mofa gas. reg. odbojnik, motor,
odbojnik, gume, prednja zvejsa, zadnja zvejsa, kupa
27.02.2013

prodaja
Prodajem jagu 2008, malicki, autom. mjenjač
28.02.2013

Renault megan
Renault megan 1.6 16v '01 god. registriran do 22.02.2013
Bismu, maglenice, klima, el. podizaci, el. stakla, el. el.
27.02.2013

fiat grande punto 1.3 mjet
Auto u odličnom stanju, bez oštećenja, Renault, genc. nove
magne, drvene gume, garancija, letnja, letnja, letnja, letnja
27.02.2013

potrazujem dobar porodicni
potrazujem dobar porodicni auto, autom. u zlatnom stanju
je, gas. u boljim god. let. let. let. let. let. let. let. let. let. let.
27.02.2013

opel astra g
opel astra g, 1.6, 16v, gas. oprema, autom. mjenjač,
prednja 14000km, let. let. let. let. let. let. let. let. let. let.
27.02.2013

Passat B5 1.9 TDI
Passat B5 1.9 TDI 19000, 2000 god. let. let. let. let. let. let. let. let. let. let.
27.02.2013

FIAT PUNTO - SPORTING * 1.3 JDT
Fiat punto 1.3 JDT - Sporting - 2002 god. let. let. let. let. let. let. let. let. let. let.
27.02.2013

EUR 119
USD 83
CHF 80
GBP 130
AUD 80
CAD 83
JPY 89
HRK 14.71
KWD 204.37
HUF 8.38
BAM 57.01

www.svastara.rs

VOJVOĐANSKA
Svaštara

Kupi računalo, laptop ili tablet i osvoji ljetovanje!

Sa
Laptopom
na more!

NAGRADNA IGRA TRAJE
DO 30. KOLOVOZA

www.tippnet.rs
024/555-765
Karadordev put 2
Subotica

Јавно комунално предузеће „Суботицaгaс“ • Суботица
Szabadkai Gázművek Kommunális Közvéllalat • Szabadka
Javno komunalno poduzeće „Suboticaplin“ • Subotica

Za Vaš topli dom

24000 Subotica, Jovana Mikića 58
tel: 024/641-200, fax: 024/641-220
Dežurna služba : 024/641-211

TURIZAM

OTOCI U HRVATSKOJ...

Jeste li već čuli za izreku koju je čuveni Irac po rođenju *George Bernard Shaw* izrekao nakon svojega posjeta Hrvatskoj davne 1929. godine? Rekao je: »Bogovi su htjeli okruniti svoje djelo, pa su posljednjeg dana od suza zvijezda i daha mora stvorili Kornate.« Zbilja nadahnuta izreka... Možemo se samo složiti s ovim velikim svjetskim spisateljem i možda još dodati kako bi se to moglo reći i za cijelu nisku bisernih otoka hrvatske obale. Naša prelijepa obala spada u najrazvedenije obale svijeta. No, kako su nastali svi ti velebni otoci, kojim čudom prirode?

Taloženjem vapnenca i karbonata, te podizanjem i spuštanjem razine Jadranskoga mora, milijunima i tisućama godina nastajalo je ovo remek djelo prirode, i to u 1244 oblika duž cijele obale. Ako na to dodamo i poluotoke, te hridi, uvale, grebene i litice koji su također ostali kao svojevrsni »rukopis prirode« po obali, sve to nam daje veličanstvene prizore za užitak, krenemo li recimo obilaziti otoke s fotografskim aparatom...

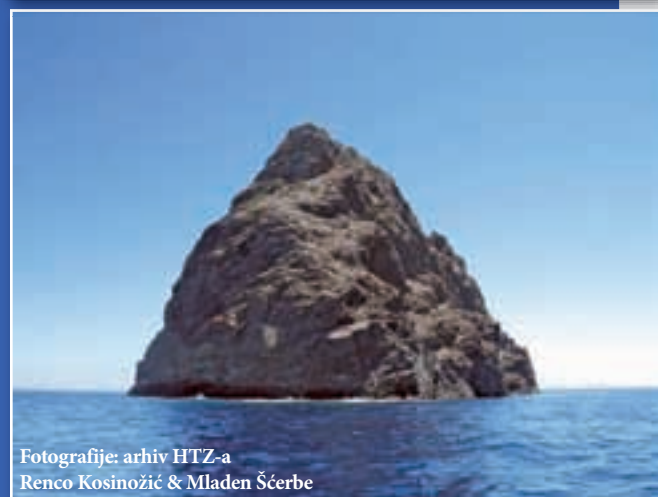
Cres i Krk su najveći otoci, Hvar i Brač kažu najljepši... Na otoku Braču imamo plažu po imenu Bol, ljepotu koja krase sve svjetske nautičke kataloge gdje se spominje Hrvatska. Zna li kako na toj plaži nikada nemate mirne valove s obiju njenih strana? Prosto vjetrovi tako pušu da na razmaku od nekoliko desetina metara imamo potpuno oprečno more. Za Korčulu ne treba posebno objašnjavati po čemu je poznata. To je dom *Marka Pola*, ali i otok s najviše spomenika i legendi, barem tako kažu tamnošnji otočani. Lošinj, mistični mirisi lavande, ali i mnogih začinskih biljaka, koji će vas zasigurno opčiniti i opustiti. Turistički posebno atraktivan, možda i zato jer je umjetno podijeljen na dva djela. A znate li kako su Cres i Lošinj također podijeljeni, vjerojatno rukama upornih Rimljana, kako bi se skratili obilasci velike otočne mase na putu za otvoreno more. Zatim su tu Kornati koje smo već spomenuli na početku, ali i veličanstveni Brijuni, pa zatim Pag, Rab, Lastovo, Vis, Dugi otok i čuveni Goli otok... I sve tako do 1244 otoka, i recimo najnepristupačnije Jabuke i Brusnika, koji su nastali od lave prilikom erupcija podvodnih vulkana, danas su dom jastoga i savršeno mjesto ribarima koji znaju sve njihove tajne. Na Jabuci je gotovo nemoguće usidriti brodicu, jer su hridi visoke i do 97 m. Strme i često potpuno okomite stijene duž ovog otoka pravi su čuvari mira koji ovdje vlada i štiti otok od ljudi, a čuva ga za tajne i legende koje tuda kruže.

Za one nautičare robinzonskog duha, ovo je pravi raj na planetu. Sve ono što je čudnovato, pa možda čak i čudovišno, nekome je zapravo vrhunski izazov. E to je onda ekstremni turizam, nešto što ostaje za pamćenje do kraja života, te se dugo dugo prepričava. Tu se čovjek najbolje spozna, suočen s morem i samim sobom.

I na kraju, kružeći kao po nekom otoku, vratimo se na početak ovoga tekstualnog putovanja po otocima Hrvatske. Kaže legenda kako je sam Bog prilikom stvaranja svijeta uzео sve one stijene koje su mu ostale, pa ih je onako bacio po Jadranu, pogledao još jednom na njih, te zaključio kako tu ništa ne treba mijenjati i ispravljati. Savršeno su se složile i same. Kao što će i vaše raspoloženje biti u savršenom skladu ako si zaplovite putem nekog od spomenutih otoka. Dobro vam more želim!

Piše: Marjan Antić
urednik web-portala
www.dobrodosli.net

Fotografije: arhiv HTZ-a
Renco Kosinožić & Mladen Ščerba

Zato znajte da ste uvijek dobrodošli
zaljubiti se u Hrvatsku, kao i na naš
web-sajt s imenom – www.dobrodosli.net

AKTUALNO

Sjednica HNV-a održana u Tavankutu
Sporazum nepotpisan, nastavljaju se razgovori oko Dužijance.....6-7

TEMA

Dani Istre u Vojvodini
Partneri u EU projektima.....14-15

INTERVJU

Miroslav Ćiro Blažević, nogometni trener
Na Svjetskom prvenstvu svaki je susret težak.....12-13

SUBOTICA

S izlagačima na Međunarodnom i regionalnom sajmu poduzetništva u Subotici
Prednosti suradnje.....18-19

ŠIROM VOJVODINE

»Hrvatska riječ« na satima hrvatskog jezika u Beregu i Bezdanu
Nastavu pohađa pedesetero učenika...24

Projekt »Organizacije civilnog društva za međusobnu suradnju«
Četiri općine zajedno.....26

KULTURA

U Rumi održan koncert Velikog tamburaškog orkestra HKPD-a »Matija Gubec«
Pedeset godina umjetničkog rada Josipa Jurca.....33

SPORT

Josip Major, maratonac
Kilometarske utrke55

Svi rade »svašta«

Na sjednici pokrajinske skupštine, održanoj prošloga petka, promijenjen je izborni sustav Vojvodine čime je, kako je rečeno, »upodobljen« s republičkim i lokalnim izbornim sustavom – te će se od sada na svim razinama zastupnici birati po istim izbornim pravilima. Tako će se na nekim budućim izborima u pokrajini svih 120 zastupnika birati po proporcionalnom izbornom sustavu, umjesto dosadašnjeg modela prema kojem je 60 zastupnika birano sa stranačke liste, a 60 ih je birano po dvokružnom većinskom sustavu i birači su glasovali za kandidata po imenu i prezimenu.

Ovu izmjenu je inicirala Liga socijaldemokrata Vojvodine i za nju su glasovali LSV, DSS, SNS, SRS, SPS i Treća Srbija, a novi izborni sustav nisu podržali DS i SVM. Sjednica je pokazala da postojeća vlast lako može izgubiti većinu, odnosno vlast u pokrajini, iako ligaši tvrde kako do toga neće doći. Oni jedino za sebe traže bolje pozicije, među ostalim mjesto predsjednika Skupštine. Naprednjaci, pak, već imaju kandidata za predsjednika Pokrajinske vlade – na Pajtićevo mjesto »kandidirao« se Igor Mirović. I dok se skupštinska većina i Pokrajinska vlada restrukturiraju i rekonstruiraju teško je više raspoznati tko je gdje i kakve su koalicije sve moguće – od ligaša pa nadalje. Jedino je kao i na republičkoj razini jasno – demokrate i naprednjaci neće u istu koaliciju. Još jednom se, dakle, ponavlja onaj već više puta viđeni scenarij – ako treba nekoga rušiti, onda su sve vrste neprincipijelnih koalicija moguće. Pa i ligaša, naprednjaka, radikala i Treće Srbije.

Druga stvar su izmjene izbornog sustava prema kojima će se održati sljedeći izbori za pokrajinu. Svaka izmjena izbornog sustava znači i promjene u odnosima političkih snaga, u odnosima centara vlasti i moći koji mogu dalekosežno utjecati na politički život zajednice, kažu politolozi. One su ključne u određivanju izbornog pobjednika i gubitnika, jer s istim brojem osvojenih glasova politička stranka u jednom tipu izbornog sustava može pobijediti, a u drugom tipu izgubiti. Drugim riječima, izborni rezultati ovise ne samo o izraženoj volji birača na izborima, već i o izbornim pravilima – njihovom promjenom mijenjaju se izborne šanse političkih stranaka. I naravno, oni koji mijenjaju izborna pravila mijenjaju ih, u većini slučajeva, u cilju povećavanja vlastitih šansi, a vrlo rijetko većina izborna pravila mijenja »samo« zato da bi izbori bili pravedniji. Barem je kod nas to do sada bio slučaj. Drugim riječima, vjerojatno je da su oni koji su glasovali za promjene procijenili da će po novim pravilima oni biti pobjednici izbora.

A što je s malim strankama, manjinskim prije svega? Predsjednik SVM-a kaže kako njima nova izborna pravila odgovaraju i da bi njihovom primjenom oni imali i više zastupnika nego sada, ali su glasovali protiv jer su nova pravila nepravedna – zbog toga što će njihovom primjenom mnoga mjesta u Vojvodini ostati bez svog zastupnika u pokrajinskoj skupštini, kako je to slučaj i u republičkoj. Druge se stranke, DSHV na primjer, za sada ne oglašavaju po tom pitanju. Što ne znači da ne rade ništa. Ipak se nešto događa – kako se govori, a o čemu i mi pišemo u našem tjedniku, stranka jača svoje redove »preletačima« iz DS-a. U politici su, kod nas pogotovu, izgleda sve kombinacije moguće – sve ovisi o trenutačnom kotiranju pojedinih stranaka. Iz malih manjinskih preleće se u velike stranke i obratno. Ako bi sudili po tendencijama prelaska iz DS-a u DSHV, čini se da rejting ove stranke raste. Barem među preletačima. A i izbori za nacionalna vijeća nacionalnih manjina se bliže.

J. D.

NAKON NEUSPJEHA NA PARLAMENTARNIM IZBORIMA, DSHV FOKUSIRAN NA IZBORE ZA HNV

Bit će teže osvojiti mandate

Današnjom specijalnom sjednicom predsjedništva DSHV-a, ova stranka počinje s pripremama za HNV, a predsjednik Petar Kuntić očekuje da će se u utrku za novi saziv uključiti veliki broj političkih takmaca

»Raditi i djelovati u ovakvoj situaciji za Demokratski savez Hrvata u Vojvodini nije neka nepoznanica, jer smo od 1994. godine do 2007. zapravo djelovali u ovim okolnostima. To su puno teže okolnosti za svakodnevni život i aktivnosti stranke, nego one u kojima smo bili prije samo godinu dana«, kaže Petar Kuntić, predsjednik DSHV, na pitanje kako se odvija život stranke nakon neuspjeha koalicije na parlamentarnim izborima.

TEŽI IZBORI

On ističe kako je najveći dio aktivnosti usmjeren na pripremu za predstojeće izbore za novi saziv Hrvatskog nacionalnog vijeća, koji se očekuju koncem ove godine, te očekuje da će to za DSHV biti teži izbori u odnosu na prijašnje. »Premda DSHV očekuje dobar rezultat, međutim imajući u vidu da u pojedinim područjima situacija nije više onakva kakva je bila prije četiri godine, bit će puno teže ostvariti rezultat koji bi donio prevagu u hrvatskom korpusu«, ocjenjuje Kuntić, te najavljuje kako stranka počinje s pripremama za izbore 13. lipnja, odnosno specijalnom sjednicom predsjedništva stranke čija će to upravo biti tema.

On najavljuje i razgovore s predstavnicima institucija hrvatske zajednice, kao i s onima »koji će željeti biti na hrvatskoj nacionalnoj listi«, te smatra da netom usvojenim izmjenama Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina osiguravaju poštenije izbore u odnosu na prošle.

»Uočene manjkavosti sada su u zakonu izmijenjene i neće se moći na razne druge načine, raznim smicalicama, dolaziti do elektora«, smatra Kuntić, ali dodaje i kako zakon ne precizira kada se zaključuje birački popis, što može biti, prema njegovu mišljenju, ključno pitanje koje će riješiti izbore. »Ako se posebni popis birača hrvatske nacionalne zajednice ne zaključi u trenutku raspisivanja izbora, onda izmjena zakona nije niti bila potrebna. Bit će u tom slučaju moguće da svatko, bez obzira kako se do tada izjašnjavao, pristupi nekom od posebnih biračkih popisa, i moći će glasovati. Tako će ponovno biti mogućnosti za malverzacije, kao i prošli puta«, kaže Kuntić i dodaje kako DSHV ne želi nikakve privilegije već »samo jedne poštene izbore«.

Tko će u iduće četiri godine obnašati dužnost u Hrvatskom nacionalnom vijeću, na članovima je unutar zajednice da se izbore, budući da Srpska napredna stranka neće biti izravno zainteresirana za zastupnike u nacionalnim vijećima, ali Kuntić očekuje da će se u utrku uključiti ipak veliki broj političkih takmaca.

POLITIČKI TAKMACI

»Po mojim informacijama zasigurno će se Liga socijaldemokrata Vojvodine organizirati, ne izravno nego preko svojih ljudi na terenu, o nekim imenima se već kalkulira u Novom Sadu. Zatim, sigurno će se u Subotici organizirati naš bivši koalicijski partner Demokratska stranka, potom mislim da Hrvati iz stranaka koje

nisu ušle u srpski parlament, poput LDP i G 17, sigurno neće stajati i gledati sa strane. Očekuje se i formiranje neke nove hrvatske političke opcije na Petrovaradinu, te će se vjerojatno i oni uključiti u natjecanje za novi saziv HNV-a. Tako da neće biti ni malo jednostavno, bit će dvostruko teže osvojiti mandate nego što je to bilo prije četiri godine«, smatra Kuntić.

Na pitanje zašto se provode elektorski a ne izravni izbori, Petar Kuntić kaže kako je to stoga jer nikoga u hrvatskoj zajednici ne zanima da se popuni posebni popis birača. On podsjeća da su svojedobno prilikom formiranja popisa po deset tisuća upisanih trebale prikupiti sve hrvatske udruge kulture, sve stranke građanske provenijencije, te DSHV, od čega je jedino DSHV ispunio svoju kvotu dok su svi ostali prikupili još četiri tisuće.

»Apsolutno nikoga to ne interesira, pa onda ne interesira ni DSHV. Postoji jedna zabluda kod onih koji ne vole DSHV, da se ova stranka boji izravnih izbora. Apsolutno se DSHV ne boji izravnih izbora, i ja bih želio da izravni izbori budu što prije i da to jednom račistimo unutar naše zajednice, međutim treba sada još skupiti nekih 8.000 potpisa, a to nije malo. Vidjet ćemo kako će se to sve završiti, ali ne vidim za sada neku snagu i volju niti unutar DSHV-a, niti kod ovih silnih kritizera politike koju vodi DSHV. To je prava istina, svatko tko kritizira neka izvoli, osobno ću mu čestitati ako uspije prikupiti bar tisuću, a ne osam tisuća glasača, koliko je potrebno«, kazao je Petar Kuntić.

S. M.

SJEDNICA HNV-A ODRŽANA

Sporazur se raz

Hrvatsko nacionalno vijeće održalo je svoju 82. sjednicu prošloga četvrtka u Donjem Tavankutu, prvi puta u ovom mjestu. Sjednici je nazočilo 17 od ukupno 29 vijećnika.

Bez rasprave usvojen je prijedlog HNV-a za raspodjelu sredstava na natječaju Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice za sufinanciranje programa i projekata području kulture, kao i odluka o raspodjeli sredstava s natječaja Hrvatskog nacionalnog vijeća za hrvatske udruge kulture.

DOBIVENA SREDSTVA

Natječajem spomenutog pokrajinskog tajništva, kako smo već pisali ranije, za hrvatsku zajednicu predviđeno je 3,1 milijuna dinara. Prijedlogom HNV-a poduprto je blizu 70 od ukupno 90 projekata i programa. Najviše njih bi trebalo dobiti potporu u iznosima od 20 do 50 tisuća dinara. Što se tiče većih izdavanja, najviše sredstava dobio je projekt HNV-a vezan za odlazak reprezentacije Hrvata iz Srbije na »Hrvatske svjetske igre 2014.« (200.000 dinara), UM Hrvatski major za Organiziranje skupa mladeži »Hrvatski majur 2014.« (120.000), HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta za XXIX. saziv prve kolonije naiva u tehnici slame i Svjetski kongres slame (110.000), Škola tambure HKC-a »Srijem« iz Srijemske Mitrovice (115.000), HKPD »Jelačić« iz Petrovaradina za afirmaciju rada tamburaške sekcije (110.000), Hrvatsko akademsko društvo za »Leksikon podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca« (100.000), HGU Festival bunjevački pisama za ovogodišnji »Festival bunjevački pisama« (100.000), te Festival hrvatskih duhovnih

ŽANA U TAVANKUTU

Im nepotpisan, nastavljaju izgovori oko Dužijance

Udruga bunjevačkih Hrvata »Dužijanca« ponudila je Hrvatskom nacionalnom vijeću sporazum o međusobnoj suradnji glede organiziranja žetvenih svečanosti »Dužijance«. Velikom većinom glasova odlučeno je da se sporazum »doradi« uz daljnje razgovore, te takav ponovno nađe pred vijećnicima

pjesama »Hosanafest« (135.000). Inače, ukupna potraživanja udruga za ove programe bila su skoro šest puta veća, odnosno 17,3 milijuna dinara.

Iznos sredstava predviđenih natječajem za hrvatske udruge iz proračuna HNV-a i ove je godine bio 2 milijuna dinara. Odlukom Vijeća sredstva je dobilo 54 od ukupno osamdeset projekata i programa. Najvećim dijelom iznosi se kreću od 20 do 50 tisuća dinara, a nešto više sredstava dobili su: HKD »Šid« za projekt »Žetva« (110.000), UBH »Dužijanca« za »Dužijancu 2014.« (105.000) i HKPD »Jelačić« za afirmaciju rada pjevačkog zbora (80.000). Ukupna potraživanja udruga za programe i projekte bila su šest puta veća, odnosno oko 12,5 milijuna dinara.

PRIJEDLOG SPORAZUMA

Točka dnevnog reda o kojoj se raspravljalo najduže bio je prijedlog sporazuma kojega je Udruga

bunjevačkih Hrvata »Dužijanca« ponudila Hrvatskom nacionalnom vijeću glede međusobne suradnje oko organiziranja žetvenih svečanosti »Dužijance«.

Sporazumne bi strane ovim dokumentom bile obvezne zalagati se za poboljšanje organizacijskih aktivnosti na polju svetkovine Dužijance. Nadalje, od HNV-a se traži da podupire aktivnosti Udruge kroz press konferencije, okrugle stolove, davanje preporuka, zajedničko kreiranje politika i procedura vezanih za akcijske planove na polju kulturne baštine svih građana Subotice. Također, od HNV-a se sporazumom traži da podrži projekte Dužijance kojima Udruga aplicira kod nadležnih državnih tijela, kao i da HNV pruža pomoć u obliku usmjeravanja financijskih sredstava iz proračuna Grada Subotice, Pokrajine, Republike Srbije i Republike Hrvatske, kao i drugih izvora koji prate troškove Dužijance.

RASPRAVA I ODLUKA

Vijećnici *Mirko Ostrogonac* i *Josipa Ivanković* bili su za to da se komunikacija između čelnika Udruge i Vijeća, usprkos određenim neslaganjima, treba nastaviti.

Sličnog stajališta bio je i vijećnik *Petar Kuntić*. »Ne možemo natjerati predsjednika HNV-a da potpiše nešto što nije u skladu sa zakonom, a ne možemo ni okrenuti leđa Dužijancima. U svakom slučaju, trebalo bi nastaviti razgovore intenzivno i naći rješenje«, kazao je Kuntić.

Protiv potpisivanja sporazuma bio je predsjednik Vijeća dr. *Slaven Bačić*, koji je naveo kako je HNV već partner svim udrugama i manifestacijama Hrvata u Srbiji, dok je tajnik HNV-a *Željko Pakledinac* istaknuo kako je prijedlog sporazuma manjkav s pravnog aspekta. Dopredsjednik Vijeća *Mata Matarić* je istaknuo kako je jedino rješenje susret

dviju strana uz posredovanje hrvatske diplomacije.

Na koncu rasprave velikom većinom glasova odlučeno je da se uz daljnje razgovore sporazum »doradi«, te takav ponovno nađe pred vijećnicima. »Dogovorili smo se i odlučili da se nastave razgovori UBH »Dužijanca« i HNV-a. Prije svega oko toga da se sporazum usuglasi s odredbama zakona i osobito da se ugrade kontrolni mehanizmi glede trošenja novca. Novi nacrt sporazuma će potom doći pred vijećnike, koji će o tome donijeti odluku«, izjavio je nakon sjednice *Slaven Bačić*.

POTPORA OD BANDIĆA

Vijećnici su donijeli odluku i o potpori prijedlogu da se od gradonačelnika Zagreba *Milana Bandića* zatraži pomoć u osiguravanju dijela stipendije za školovanje mladog glazbenika *Mirana Tikvickog*, na američkom sveučilištu Berklee.

Vijeće je odlučilo podržati i projekt Udruge »Naša djeca«, koja od gradonačelnika Grada Zagreba traži financijsku potporu (oko 9 tisuća eura) za realizaciju nastave po Montessori programu u Osnovnoj školi »Matko Vuković« u Subotici. U svezi s ovom točkom, vijećnica *Stanislava Stantić-Prčić* je navela kako se školstvom trebaju baviti institucije, dok je *Josipa Ivanković* predložila da bi za davanje potpore HNV-a različitim udrugama i pojedincima u traženju sredstava kod trećih strana trebalo sačiniti pravilnik. Na koncu, odluka o davanju potpore je doživjela izmjene u smislu da će se namjesto udruge kao nositelj projekta pojaviti HNV, kao i da će se eventualna donacija iz Zagreba morati primijeniti i na realizaciju slične nastave i u OŠ »Ivan Milutinović«.

Vijećnici su također dali pozitivno mišljenje za izbor *Zvonka Tadijana* za ravnatelja OŠ »Ivan Goran Kovačić« u Sonti, kao i izbor *Nele Tonković* na mjesto ravnateljice Moderne galerije »Likovni susret« u Subotici.

D. Bašić Palković

SJEDNICA SKUPŠTINE AP VOJVODINE

Usvojen novi izborni sustav

Umjesto dosadašnjeg mješovitog, zastupnici će se birati po proporcionalnom sustavu * István Pásztor je kazao kako SVM ne podržava inicijativu LSV-a, jer će na taj način više od milijun građana Vojvodine praktički ostati bez svog predstavnika u pokrajinskom parlamentu

Skupština AP Vojvodine u petak je, 6. lipnja, na 31. sjednici usvojila prijedlog odluke o promjeni izbornog sustava u pokrajini, tako da će ubuduće zastupnici umjesto mješovitog biti birani po proporcionalnom sustavu. Inicijativu za promjenu pokrenula je Liga socijaldemokrata Vojvodine, što se može tumačiti i kao pokazatelj razlika unutar vladajuće koalicije. LSV je predložio da se u Vojvodini svih 120 zastupnika bira po proporcionalnom sustavu, kao u slučaju lokalnih i republičkih izbora, umjesto primjenom kombiniranog sustava kao do sada, 60 po proporcionalnom sustavu, a 60 po većinskom. U obrazloženju na sjednici, predlažaći su naveli kako je temeljni razlog za donošenje ove odluke – uvođenje čistog proporcionalnog izbornog sustava na izbo-

rima za zastupnike u Skupštinu AP Vojvodine. Prema mišljenju predlažaća, dosadašnji kombinirani izborni sustav pokazao je niz nedostataka u praksi. Primjenom većinskog izbornog sustava dovodi se u pitanje izborna volja građana zbog postojanja 60 izbornih jedinica koje nisu jednake po broju birača, čime se onemogućava jednako predstavljanje biračkog tijela.

Obrazlažući prijedlog, šef zastupničke skupine LSV-a *Branislav Bogaroški* naglasio je kako je postojeći izborni sustav u Vojvodini nesrazmjerno nagrađivao pobjednike na izborima. Istodobno, on je postavio pitanje reprezentativnosti sastava Skupštine APV. »Sustav koji predlažemo nije savršen, jer savršen izborni sustav ne postoji. Ali, dosadašnji sustav je bio nepravedan«, kazao je Bogaroški.

JAČANJE PARTOKRATIJE

Promjena izbornog sustava, koja podrazumijeva uvođenje proporcionalnog izbornog sustava kao u slučaju republičkih i općinskih izbora, neprihvatljiva je bila i za Savez vojvođanskih Mađara. *István Pásztor* je kazao kako SVM ne podržava inicijativu LSV-a, jer će na taj način više od milijun građana Vojvodine praktički ostati bez svog predstavnika u pokrajinskom parlamentu, kao što veliki broj građana Srbije stalno ostaje bez predstavnika u Skupštini Srbije. Smatrajući takav potez jačanjem partokratije, ukazao je na činjenicu da sada na republičkoj razini postoji situacija da od 186 općina u Republici Srbiji 117 općina nikada nije imalo predstavnika u Narodnoj skupštini Republike Srbije. On je istaknuo kako je

uređivanje pitanja pravila izbora ustavna nadležnost APV, te stoga postoji pun kapacitet, što je važno s gledišta uređivanja i konzumiranja ovog prava. Iako mješoviti sustav postoji od 2004. godine, po njegovu mišljenju taj sustav nije idealan i pravičan. Pásztor je prihvatio dio obrazloženja predlažaća i složio se s potrebom da se prijedlog odluke nadogradi i mijenja, ali je bio protiv postojećeg načina promjene, smatrajući ideju o promjeni kao nedovoljno sagledanu. Prema njegovim riječima, SVM bi imao koristi od izmjene izbornog sustava, jer bi osvojio 15 umjesto sadašnjih sedam mandata, ali s gledišta cjelokupne APV promjena nije dobro rješenje.

STROJEVI ZA GLASOVANJE

Šef zastupničke skupine DS-a *Borislav Novaković* oštro je kritizirao izmjenu izbornih pravila, a njene inicijatore optužio za »strančarenje«. »Ovo je način da se uspostavi stranačka oligarhija i da male uske skupine u vrhu stranke odlučuju tko će biti zastupnici. U toj situaciji zastupnici su samo strojevi za glasanje«, mišljenja je Novaković.

Iako većinu u Skupštini Vojvodine čine Demokratska stranka, Savez Vojvođanskih Mađara i Liga socijaldemokrata Vojvodine, potpora inicijativi za promjenu izbornog sustava došla je iz oporbe. Za prijedlog LSV-a glasovala su 62 zastupnika od 114 nazočnih, 50 je bilo protiv, a dva zastupnika nisu glasovala.

U Vojvodini se do sada primjenjivao mješoviti izborni sustav. Po tom je modelu 60 zastupnika birano po proporcionalnom sustavu, dok je druga polovica birana po većinskom sustavu, koji je omogućio da svaka lokalna samouprava s teritorija Vojvodine ima barem jednog predstavnika u ovoj instituciji. Donošenjem ove pokrajinske skupštinske odluke izborni sustav u Vojvodini bit će isti kao izborni sustavi u lokalnim samoupravama i u Republici Srbiji.

Mila Horvat

NAJAVE REKONSTRUIRANJA POKRAJINSKE VLADE

Koraci, međukoraci i raskoraci

Pokrajinski odbor Demokratske stranke priopćio je početkom ovoga tjedna kako Srpska napredna stranka umjesto radnih mjesta i najavljenih investicija u poljoprivredu »planira još jedno nasilno preuzimanje vlasti i još jedne izbore«. U ovome priopćenju DS-a se naglašava kako su »nasilje, cenzura, ucjene i progon, jedini njihov program«, a priopćenje je uslijedilo nakon izjave potpredsjednika SNS-a Gorana Kneževića, koji je rekao kako slijedi rekonstrukcija pokrajinske Vlade, a zatim i izvanredni izbori u Vojvodini. A što je još pojasnio glede svoje izjave Goran Knežević?

»Promjena izbornog sustava u Vojvodini je uvertira za rekonstrukciju pokrajinske Vlade, nakon čega slijede izvanredni izbori za Skupštinu APV. Prvo će se obaviti rekonstrukcija, jer je SNS procijenila kako pokrajinski izbori ne bi bili dobri za državu u ovome trenutku. U toj rekonstruiranoj vladi neće biti mjesta za DS«, rekao je Knežević u intervjuu za »Danas«.

PRONALAZENJE ZAJEDNIČKOG JEZIKA SA SRS-OM

Priča o održavanju izvanrednih pokrajinskih izbora ne počinje od prije nekoliko dana. Još je u ožujku ove godine predsjednik Vlade APV Bojan Pajtić pozvao buduću Vladu Srbije, dakle prije parlamentarnih izbora, na dogovor o izmjeni Ustava Srbije i rješavanje statusa Vojvodine, uz ocjenu da je to pretpostavka za održavanje izvanrednih pokrajinskih izbora do kraja ove godine.

»Vojvodina se već mjesecima nalazi pod velikim medijskim i institucionalnim pritiskom, koji se prije svega ogleda u nepoštovanju ustavnih i zakonskih obveza koje republičke institucije imaju prema građanima Vojvodine. Dodatni udarac za politički sustav Vojvodine i pravni sustav Srbije

Puno je izjava političara o rekonstruiranju pokrajinske Vlade, a politička klackalica još nije preteгла ni na jednu stranu

predstavlja odluka Ustavnog suda o osporavanju pojedinih, za život Vojvodana važnih nadležnosti«, rekao je tada Pajtić, nakon čega su održani republički izbori na kojima je pobjedu ostvario SNS, a zatim je promijenjen Statut APV i izborni sustav za pokrajinsku Skupštinu.

Poslije tih događanja Knežević izjavljuje kako je SNS trajno opredijeljen za prijevremene pokrajinske izbore i ocjenjuje da je promjena izbornog sustava u Vojvodini uvertira za rekonstrukciju pokrajinske Vlade. »Zato smo tražili i dobili promjenu izbornog sustava za pokrajinski parlament. Rekonstrukcija pokrajinske Vlade će biti međukorak do prijevremenih izbora.«

Prema Kneževićevim riječima, za DS neće biti mjesta u rekonstruiranoj pokrajinskoj Vladi, ali glede suradnje sa Srpskom radikalnom strankom izgleda da neće biti većih problema.

»Uvjeran sam da ćemo naći zajednički jezik s njima i sa svima koji žele promjene u Vojvodini.«

»MILOST« BOJANA PAJTIĆA

Glede izvanrednih pokrajinskih izbora, a prije kraja priče o promjeni Statuta APV, predsjednik Saveza vojvođanskih Mađara István Pásztor više je puta izjavljivao za medije kako nitko nema ambicije da u u ovome trenutku

budu održani prijevremeni pokrajinski izbori.

»To ne odgovara ni SNS-u, jer bismo svi izgubili tri mjeseca i to je čista politička racionalnost. Ako uspijemo riješiti sporna pitanja, onda su nam izbori nepotrebni, jer to nisu međustranačka, nego državna pitanja.«

Što se sada valja iza brda kada su u pitanju odnosi u vladajućoj koaliciji u Vojvodini, nitko sa sigurnošću ne može znati. Prije glasanja o promjeni izbornog sustava u Vojvodini, koje je inicirao LSV, a podržali SNS, DSS, SRS i SPS, predsjednik Lige socijaldemokrata Vojvodine Nenad Čanak izjavio je kako će to glasanje označiti »apsolutnu promjenu odnosa u vladajućoj koaliciji« u pokrajini, te naglasio kako očekuje rekonstrukciju pokrajinske vlasti, ne isključujući ni promjenu premijera, te poručio da LSV, kao stranci drugoj po snazi u vladajućoj koaliciji, treba pripasti mjesto predsjednika Skupštine Vojvodine.

»Iako je LSV bila druga stranka po snazi u ovom sazivu, milošću Bojana Pajtića to je mjesto pripalo lideru SVM-a Istvánu Pásztoru.« Čanak je kritizirao i koalicijske partnere iz SVM-a, navodeći kako je ta stranka »ekspozitura mađarske desničarske stranke Fides«, a demokrate je optužio da nisu pristajali na promjenu izbornog sustava, kao i da se Skupština APV ne bavi bitnim pitanjima za pokrajinu.

NARAVNO – »NAJJAČI«

Glede ove teme nije izostala niti izjava za medije zamjenika predsjednika LSV-a Bojana Kostreša, koji je istaknuo kako ta stranka neće zauzimati stranu u blokovskoj podjeli između SNS-a i DS-a, te da traži novu politiku vojvođanske Vlade.

»Mi smo trenutačno najjača građanska opcija u Vojvodini i upravo iz tog razloga važno nam je da se donesu određene odluke i da one budu neka nova politika vojvođanske Vlade. Zato smo od pokrajinskog premijera tražili u više navrata da se dogovorimo što je to što želimo uraditi u iduće dvije godine. Hoćemo jasan i odgovoran plan kojim ćemo izaći pred građane Vojvodine i reći što ćemo za te dvije godine uraditi, a poslije toga, naravno, idemo na redovite izbore. Tražimo promjene, da zajedno s našim višedecenijskim partnerima DS-om i SVM-om pronađemo rješenje i napravimo novi program, jer očigledno da građani očekuju nešto drugačije«, rekao je Kostreš za Tanjug.

E, pa budimo sad »pametni« nakon ove izjave. Ima jedna izreka o ludom i zbunjenom. Izgleda da je to sada na djelu u pokrajini, mada, mušklatle i dalje cvjetaju, pa još ako dobro rodi žito, bit će opet, dijalektom rečeno – »nikako«.

Zvonko Sarić

MOTRIŠTE

Pure i murve

Političarima nikad nije dosadno. Ako ne pripremaju i provode izbore ili rekonstrukcije – onda mijenjaju izborna pravila. A ni »sirotinji raji«, da kažem pošteno, nije loše. Em su važni – što im sa svojih stratosferskih visina poručuju »najbolji sinovi naših naroda i narodnosti«, upsss... malo sam se zanio, ovo je iz nekog pluskvamperfekta... em imaju »panem et circenes«. Najzanimljiviji reality show u zemlji čuda i apsurdna. Interesantno, a ne izgleda skupo. Na prvi pogled. To što nas košta normalne sadašnjosti i budućnosti, većinu ne uzbuđuje pretjerano. A misleća manjina se ionako iseljava.

Čim političari uzmu »poso prida se« – piši propalo. Sjećate se borbe protiv inflacije od 30 posto osamdesetih. I dokle je došla devedesetih. I tako su pojedini predstavnici stranaka (ne građana) u parlamentu Srbije procjenjivali da proporcionalni sustav nije dobar – jer građani zaokružuju stranke na listićima,

a ne biraju svoje predstavnike imenom i prezimenom. I da umjesto njega treba uvesti većinski, tako da građani znaju svakog pojedinca koji ih predstavlja, jer bi to omogućilo lakšu komunikaciju građana i države. I najviše da će takve promjene biti i za Skupštinu AP Vojvodine i za lokalne samouprave.

Ali, gle čuda – iznenađenje. Ničim izazvana Liga socijaldemokrata Vojvodine podnese suprotan prijedlog izmjena Zakona o izborima pokrajinskih zastupnika, tako da se uvede proporcionalni sustav.

Ligaši su priopćili kako su inicirali promjenu izbornog sustava, jer po njihovu mišljenju postojeći mješoviti sustav ne odražava ni volju građana, ni snagu pojedinih stranaka na pokrajinskoj razini. Nakon čitanja priopćenja imao sam bljesak dejavu. Poznato mi, već sam to čitao, isti rukopis, ista »kužina«, i onda mi sinu. Promjene vlasti u općinama u Vojvodini i mantre čelnika SNS-a. Ali, otkuda ovo

suglasje, da ne kažem maliciozno – protuprirodni blud LSV-a i SNS-a? Preraspodjela karata na političkoj sceni, političkih funkcija i funkcija u javnim poduzećima, za koje su obećavali da će biti departizirane (ne bez partizana već bez političkih stranaka)...? Bit će kako je točna izreka da je pravu bivši premijer Đinđić kad je rekao: »Kome je do morala neka ide u crkvu, a ne u politiku«. A »moždarda« i nije, jer bi to značilo da se popovi ne bi trebali baviti politikom? A, bave se. Eno u matičnoj nam domovini ima ih i u Saboru.

Demokrati još uvijek u »knockdownu« nakon republičkih izbora, zabavljeni osipanjem članova i urušavanjem organizacije, te gubljenjem saveznika (osim DSHV-a) oglasili su se pomirljivo-prijelaznim rješenjem. Ponudili su prijedlog o personaliziranom proporcionalnom sustavu, koji podrazumijeva da birači glasuju za stranke i kandidate na listama političkih

stranaka i tako određuju redoslijed kandidata na stranačkim listama. Vidi se kako poznaju i slijede engleski izborni sustav...

A kako se tim povodom oglasio SNS? Manje bitno, jer za njih ionako drugi odrađuju zadaće.

Kažu vladari naših sudbina kako je nepristojno mijenjati pravila u izbornoj godini. A kod nas su političari fini, svi su gledali one reklame na TV-u – nije

Temeljem članka 25. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« br.135/04 i 36/09), Tajništvo za lokalni ekonomski razvoj, gospodarstvo, poljoprivredu, komunalne poslove i zaštitu životnog okoliša Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj:

OBAVJEŠTAVA

Gradska uprava, Tajništvo za lokalni ekonomski razvoj, gospodarstvo, poljoprivredu, komunalne poslove i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životne sredine i održivi razvoj izdala je pod brojem Rješenje IV-05/I-501-227/2014 od 6. 6. 2014. godine

SADRŽAJ ODLUKE I MJERE

Rješenjem broj IV-05/I-501-252/2014 od 9. 6. 2014. godine naloženo je investitoru »OBRADOVIĆ-AM-COMPANY« o.d, Subotica, Ulmer Gašpara (Velenjska) br. 24, da predmetni projekt realizira u svemu u skladu s uvjetima i mjerama zaštite životnog okoliša i to:

1. Otpad od rušenja objekta zbrine u skladu s tehničkom dokumentacijom kojom su propisani uvjeti postupanja s otpadom, a materijal od iskopa zemljišta odveze na lokaciju koja je određena Odlukom o određivanju lokacije za odlaganje inertnog otpada (»Sl list Grada Subotica« br 31/2010),
2. Planira i izvede projekt u skladu s razrađenim mjerama Glavnog projekta kojim su planirane mjere životnog okoliša tijekom građenja objekta;
3. Tijekom izvođenja projekta osigura poseban prostor za otpadni materijal s uvjetima za sakupljanje, razvrstavanje i čuvanje otpada do predaje ovlaštenom operateru s odgovarajućom dozvolom za upravljanje otpadom,
4. Planira i izvede sistem kanalizacije tako da kvalitet upotrebljenih i atmosferskih voda iz objekta zadovolji kriterije Uredbe o graničnim vrijednostima emisije zagađujućih materija i rokovima za njihovo dostizanje (»Sl glasnik RS« br.67/2011),

Poluvrijeme

Počelo Svjetsko nogometno prvenstvo! To je jedina sportska manifestacija koju pratim. Ali, samo dok nastupa momčad Hrvatske. Kada ispadnu, pogledam samo finale. Nogomet gledam jer predstavlja parafrazu života, borbe, uspjeha i neuspjeha.

Borba se vodi na mnogim poljima. U Demokratskoj stranci pobjedu je odnio pokrajinski šef. Zaslužno, jer je tijekom njegova mandata sve išlo bez eskalacija, pokrajina je živjela mirno. Republičke vlade su se smjenjivale, ali je Pajtić ostajao. I sada je upravo on (pred) zadnja nada DS-a. Od SNS-a se očekuje udar – bilo prekompozicija, bilo pokrajinski izbori. Slijede Pajtićeva obrana i zadnji dani. Dobra je bila Pajtićeva poruka da se oporba mora otrijezniti jer će inače oporbu predstavljati desničari s ulice. Volio bih da ga mogu podržati. Ali, ne mogu. Jer, Pajtiću su putove pomrsili upravo njegovi. Kada ga nisu htjeli nipošto staviti na čelo republičke vlade. Stavili su djeda mraza Cvetkovića i zatim su se raspali. Uloga Borisa Tadića je u tom razbijanju DS skandalozna. Nažalost, mnoge je zaveo.

Sada se to obija o glavu. DSHV je skupa s DS-om prikazao 4 posto potpore na posljednjim izborima. To se danas plaća gubitkom pozicija. DSHV je izgubio javno poduzeće koje je više od desetljeća držao. To se, jasno, nije moglo spasiti, a ne znam ni koliko se pokušavalo. Nema informacija.

No, ako je prošlost samo prvo poluvrijeme, ako je promjena moguća, onda je moguće i preokrenuti igru, ostvariti rezultat. U nogometu se često radi preokreta igre uvode novi, odmorni igrači. Umorni, potrošeni, kojima 'nije njihov dan', odlaze na klupu. S nama je suprotno, oni koji vode igru odlaze, kako bi se zbrinuli oni koji se šecu po terenu, koji nemaju pojma niti gdje je lopta, niti kako dati gol. A ako se dovedu stari igrači na ključna mjesta, ako se oni koji su svoj manevarski prostor već potrošili sada proglase novim nadama, ako nam transfer budu oni koji će nas vući u dublje konflikte sa sadašnjom vlašću, pa to bi bio autogol!

Ne vjerujem da će propasti Hrvatsko nacionalno vijeće. Ali, pozicija u Subotici je pod velikim upitnikom. To se bjelodano vidi, nije potrebno penjati se na toranj Gradske kuće. Ali, moglo bi se desiti da Hrvati Gradsku kuću u narednom periodu sve više počnu gledati izvana, a ne iznutra. Jer, vrijeme leti, poluvrijeme je skoro proletjelo. Trkače više niti ne vidim, golmanu su bušne ruke, mnogi se dodavaju, ali rijetko tko puca na gol. Igramo obranu u utakmici u kojoj protivnik vodi s tri gola razlike. U nogometu je jasno što to znači. Ili drastične mjere ili totalni poraz.

Nikola Perušić

teško biti fin... Kad su na Skupštini Vojvodine usvojili nova izborna pravila, laknulo mi je. Znači, neće biti izbora. Al' se ne isključuje rekonstrukcija vlasti. U kojoj, naravno, neće biti onih koji su do sada imali većinu, već će veću »odgovornost« za rad Vlade Vojvodine preuzeti »oni koji imaju znanja, hrabrosti i odlučnosti« - kako sebe narcisoidno opisuje SNS. Sve u stilu - lijep sam, zgodan, pametan i skroman... Pošto imaju puno dr. sci. (i to s Megatrenda čak...) znaju

što je *Machiavelli* pisao u Vladaocu i kako su rimske falange pobjeđivale, i zato će dati dio kolača domaćima. Koji su uspjeli ogaditi i samu pomisao na autonomiju svima osim *Đorđu Čvarkovu*. Srbima lutanjima od autonomije, republike, pa do federacije, a manjincima zbog kadriranja na višim razinama stranke. A di su naši novci, ionako nije bitno. Kad nemamo ni budelare, a kamoli novce.

Mediji su objavili kako su prijedlog LSV-a podržale SNS, DSS, SPS, SRS, ali popis nije potpun. I Treća Srbija zahvaljujući dvojici Somboraca preletača iz DS-a je u Skupštini Vojvodine. I NDS s 5 zastupnika preletača iz DS-a. Demokratski savez Hrvata u Vojvodini nema zastupnika na listi DS-a u Skupštini Vojvodine, jer je *Mata Matarić* prešao u zastupnički klub Nove demokratske stranke – zelenih *Borisa Tadića*. Zato me ne iznenađuje što je poštovao odluku novog zastupničkog kluba, glasovao za prijedlog LSV-a i de facto pridonio interesima Srpske napredne stranke. Hoće li od toga imati *hasne* Hrvati u Vojvodini? Za točan odgovor ne mora se pogađati više puta. Niti biti baba Vanga, ni Tarabić...

Sad je popularno twitati. E, pa za kraj jedan twit. Bahatost i arogantnost u manjinskoj zajednici upravo je proporcionalna snishodljivosti prema tijelima vlasti – od lokalne do republičke.

Ivan Karan

5. Planira i izvede tehničko rješenje objekta kojim će osigurati prepuštanja u rad ispunjenost uvjeta zaštite zraka;
6. Projektira i izvede odgovarajuću zvučnu zaštitu, kojom će osigurati da buka koja se emituje iz tehničkih ili drugih dijelova objekta pri propisanim uvjetima korišćenja ne prekoračuje propisane vrijednosti nivoa buke za predmetni prostor.
7. Slobodne površine uredi i oplemeni zelenilom u skladu s planom uređenja prostora.
8. Osiguraju mjere prevencije, pripravnosti i odgovornosti za spriječavanje udesa kao i mjera otklanjanja posljedica udesa, odnosno sanacije (u slučaju požara, eksplozije i dr);
9. Po prestanku obavljanja navedene djelatnosti objekt dovede ili zadrži stanje koje neće imati negativan utjecaj na životni okoliš.

RAZLOZI ZA DONOŠENJE

Nakon razmatranja dostavljene dokumentacije, Služba je konstatirala da predmetni objekt nije obuhvaćen Uredbom o utvrđivanju Liste projekata za koje je potrebna procjena utjecaja i Liste projekata za koje se može zahtijevati procjena utjecaja na životni okoliš (»Sl glasnik RS« br.114/08).

MIROSLAV ČIRO BLAŽEVIĆ, NOGOMETNI TRENER

Na Svjetskom prvenstvu svaki je susret težak

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Koliko stvarno godina ima najpoznatiji hrvatski nogometni trener svih vremena *Miroslav Blažević*, vjerojatno samo jedino on zna, ali unatoč dobi u kojoj mnogi njegovi vršnjaci vode usporeni umirovljenički život, legendarni *Čiro* i dalje dodaje gas. I dodavat će ga, kako sam kaže, sve dok bude živ, živjeti svoj vječiti nogometni život. U ozračju Svjetskog nogometnog prvenstva, koje je započelo premijernim susretom između domaćina Brazila i Hrvatske, u razgovoru za Hrvatsku riječ izbornik nekada treće reprezentacije svijeta iznio je neka svoja nogometna i životna razmišljanja u svezi s najvažnijom sporednom stvari na svijetu.

HR: Gospodine Čiro, nogometna se javnost iznenadila kada ste prije nekoliko mjeseci odlučili prihvatiti poziv Slobode iz Tuzle, drugoligaške momčadi iz BiH. Koja vam je bila motivacija zasjesti na klupu vjerojatno najslabije rangirane ekipe u Vašoj dosadašnjoj trenerskoj karijeri?

Sine, moram ti tako kazati, neko vrijeme prije preuzimanja Slobode, na nagovor svog sina sam kupio brod i dva dana sam plovio njime, shvativši trećeg dana kako ću poludjeti od dosade i da nisam ja čovjek za

mirovinu. Vratim se u Zagreb, gdje me je zatekao poziv iz Travnika i molba klupskih čelnika da preuzmem Slobodu. Oni su bili prvi, ja sam prihvatio i za nekoliko mjeseci rada uspio sam nadoknaditi minus od pet bodova i Slobodu uvesti u Prvu ligu Bosne i Hercegovine. Na početku se mnogima činilo kako je to nemoguća misija, a mene je to baš privuklo.

HR: Kako biste uspjeli raditi u BiH, s trenerskim angažmanima u mnogim hrvatskim klubovima na čijim ste klupama sjedili tijekom dugogodišnje trenerske karijere?

Emotivno sam vezan za moje Bosance. Također, ako vam kompariram kako tamošnji nogometaši igraju za 150 eura mjesečno, a hrvatski najmanje za tisuću i kako je golema razlika u visini životnog standarda, onda je i samo poimanje rada u takvoj sredini posve drugačije. U startu sam zauzeo čvrst stav po pitanju discipline i odnosa prema treningu, te angažmana na utakmicama, kako sam to uostalom činio sa svim momčadima koje sam vodio. Momci su to prihvatili shvaćajući kako će samo tako moći stići do željenog cilja. Nije trener onaj koji više i galami, nego onaj koji u svom radu donosi mogućnost rezultatskog

Forma mora biti na najvišoj razini tijekom igre u skupini, a mora se postupno podizati u susretima nokaut faze Vjerujem u ovu momčad, jer ima jednu od najboljih veznih linija na svijetu* Nakon susreta protiv Brazila na otvorenju, za Hrvatsku će znati cijeli planet*

napretka i zato poručujem svim svojim kolegama: pravi autoritet je znanje. Ako ga nemaš, možeš se derati koliko te volja.

HR: Prihvatili ste poziv bosanskog drugoligaša, a biste li prihvatili ponudu za vođenje nekog kluba iz Srbije?

U ovim godinama, s kojima sam najstariji trener u povijesti nogometne igre, prihvatio bih svaki poziv i moram biti sretan da me još netko hoće. Ali, šalu na

stranu, poziva imam svakodnevno i sada je samo pitanje motivacije u pogledu prihvaćanja novog radnog mjesta. Otkrit ću vam kako sam sada još bolji trener nego što sam ikada bio. Da sam imao ovu pamet u Francuskoj 1998. bili bismo svjetski prvaci. Što se tiče sljedećeg angažmana, sada slijedi vrijeme novog Svjetskog prvenstva i to je sada u prvom planu, a poslije Brazila vidjet ćemo. Ima vremena.

HR: Vjerojatno su vas već mnogi pitali za usporedbu SP-a u Francuskoj s nastupajućim u Brazilu, potencirajući usporedbe između nekadašnjih vaših i današnjih Kovačevih vatrenih. Kako gledate na potencijalni domet Hrvatske?

Vjerujem u ovu momčad, jer to je momčad koja ima jednu od najboljih veznih linija na svijetu i vjerujem u sposobnost izbornika Kovača da će uspjeti izvući maksimum iz nje i napraviti veliki rezultat. Poput mojih nogometaša u Francuskoj '98 i ova brazilska generacija vrlo dobro zna kolika su očekivanja hrvatskog naroda i znam da su sposobni ispuniti ih. Jer, igrati na Svjetskom prvenstvu znači igrati za cijeli svoj narod, a svaki hrvatski reprezentativac to jako dobro zna. Oni će, siguran sam, dati sve od sebe, do posljednjeg atoma snage, za što bolji rezultat.

HR: U čemu se generalno ogleda razlika u današnjem poimanju nogometne igre, imajući u vidu vremensku distancu od proteklih 16 godina?

Ponajprije u brzini. Nogomet je strašno ubrzan, jer primjerice u naše vrijeme je prema tadašnjim pokazateljima igrač imao 1,75 sekunde za oslobađanje od lopte, a danas je to svedeno na svega 0,75 sekunde. Također, u vrijeme SP-a u Francuskoj prosjek pretrčanih kilometara tijekom utakmice bio je 7-8, a danas već mnogi pretrče 12-13 km. Zbog toga je i vrlo teško praviti usporedbe s nekadašnjom nogometnom filozofijom i poimanjem igre. Mnogo toga se promijenilo.

HR: Ali, nije se promijenio način motiviranja igrača pred važne susrete, nešto po čemu ste vi poznati diljem nogometnog svijeta. Otkrijte našim čitateljima nešto iz vašeg motivacijskog repertoara?

Jako je važno ako uspijete igračima, uz savjete i željeni taktički cilj, prenijeti pozitivnu energiju i motivirati ih za realizaciju

željenih zamišljenih postavki. A, ako uzmete u obzir kako njihova koncentriranost traje oko 7 minuta, onda vam postaje jasno kako morate biti precizni i koncizni tijekom motivacijskog govora u svlačionici. Evo, otkrit ću vam jedan detalj sa SP-a u Francuskoj, kada smo igrali u četvrtfinalu protiv Njemačke. Danima sam lomio glavu kako osujetiti njihovog fantastičnog centarfora Bierhafa i njegovu izvanrednu

Franjo Tuđman

Nikada mi ne bismo napravili tako veliki uspjeh da uz nas nije bio naš predsjednik Franjo Tuđman, jer on je uvijek bio uz nas, od samog početka stvaranja momčadi, do izravnog navijanja na svakom susretu.

igru glavom. I pao mi je na pamet pustinjski rat između *Rommela* i *Montgomerija*, kada su saveznici uspjeli presjeći Nijemcima izvore napajanja gorivom i osujetiti njihovo tenkovsko nadiranje. Započeo sam svojim bočnim igračima kako pod svaku cijenu moraju osujetiti njemačke krilne prodore i potencijalne centaršuteve, pa neka Bierhof skače u prazno. I tako je bilo, a mi smo slavili veliku pobjedu i plasman u polufinale.

HR: Je li vam pobjeda protiv Njemačke najdraža u trenerskoj karijeri?

Zasigurno jest, jer savladati višestrukog prvaka svijeta i jednu od najboljih reprezentacija tog vremena s velikih 3 : 0, uz plasman u četvrtfinale, veličanstveno je što smo uspjeli podariti našem narodu.

HR: Što je tadašnji uspjeh nogometne reprezentacije Hrvatske značio za svjetsku afirmaciju jedne male, tek nekoliko godina samostalne države?

Vidi sine, prije Svjetskog prvenstva u Francuskoj za Hrvatsku je znalo 2 posto svjet-

ske populacije, a nakon velikih pobjeda i osvajanja trećeg mjesta postotak je skočio na već pristojnih 30 posto. A sada, kada Hrvatska bude odigrala susret otvaranja SP-a protiv Brazila, za nju će čuti i znati cijeli svijet. Pa sad vi vidite kolika je snaga nogometa, osobito kada imate dobar rezultat.

HR: U tom je kontekstu i ovo Svjetsko prvenstvo nova prilika za dodatnu afirmaciju Hrvatske, ali izuzev susreta protiv domaćina Brazila, koji je realno favorit ne samo u tom susretu nego i za osvajanje pobjedničkog naslova, u ostala dva susreta protiv Kameruna i Meksika izabranici Roberta Kovača su favoriti. Koja će od ovih dviju utakmica, po vašem mišljenju, biti teža?

Na Svjetskom prvenstvu svaki je susret težak, jer nosi breme velike odgovornosti prema brojnim navijačima diljem svijeta. Osobno ne bih izdvajao niti jedan od tri susreta u skupini A, jer bi primjerice susret protiv Brazila mogao biti mnogo

Tri faktora

Prije nego se trener opredijeli za neku koncepciju, mora respektirati tri faktora: da tu koncepciju adaptira prema afinitetima igrača kojima raspolaže, drugi faktor predstavlja tradicija koju se nikako i nikada ne smije napuštati, i konačno sve to staviti u duh suvremene igre. Najbolji kontra primjer je *Guardiola*, koji njemačkom nogometu želi nametnuti Barcelonin način poimanja igre.

lakši za igru nego susreti protiv Kameruna ili Meksika. Hrvatski nogometaši su uvijek odlično igrali protiv velikih momčadi, a događali su se rezultatski kiksevi protiv navodno manjih i slabijih momčadi.

HR: Nogometna sezona je predugačka i preopterećena brojnim utakmicama, pa je vrijeme za pripreme bilo vrlo kratko, a dvojica ključnih hrvatskih nogometaša Modrić i Rakitić su igrali u finalima najvećih europskih klupskih natjecanja i bili dodatno fizički opterećeni. Na koji način, u ovakvim uvjetima, izbornik može prilagoditi i pripremiti momčad za najveće svjetsko natjecanje?

Veličina svakog trenera ogleda se u sposobnosti prilagođavanja svim situacijama kroz jasno naglašen aspekt njegove stručnosti i autoriteta prema igračima koje predvodi. Momčad mora najbolju formu pokazati u prva tri susreta u skupini, jer o tome ovisi prolaz u nokaut fazu, a potom u svakoj novoj utakmici forma se mora postupno podizati. U konačnici, želi li se postići dobar rezultat, momčad mora biti spremna za svih sedam utakmica koje su na putu do velikog ili malog finala, tj. borbe za treće mjesto. Činjenica je kako su najbolji nogometaši dodatno opterećeni brojnim susretima koje igraju tijekom sezone, ali zato su najbolji jer to mogu. Na izborniku je da tu njihovu kvalitetu iskoristi na najbolji način.

HR: Na koncu, kao zasigurno jedan od najboljih poznavatelja hrvatskog nogometa i najuspješniji hrvatski trener u povijesti, kako biste u kratkim crtama definirali njegovu specifičnost i što to čini brojne hrvatske nogometaše velikim igračima kojima se cijeli svijet godinama divi?

Hrvatske nogometaše krasi fenomenalni osjećaj za vic u igri. Imaju rijetko viđen dar za tzv. duhovitost, što je odlika najvećih majstora, ali s druge strane imaju golemu količinu odlučnosti, discipliniranosti i spremnosti da se bore do posljednjeg atoma snage.

Zato vjerujem kako će upravo to biti dominantno u igri hrvatske reprezentacije na Svjetskom prvenstvu u Brazilu i da će izbornik Kovač to iskoristiti na najbolji mogući način.

Temeljem članka 20. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« br 135/04, 36/09), Tajništvo za lokalni ekonomski razvoj, gospodarstvo, komunalne poslove i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj,

OBAVJEŠTAVA

Da je »NIS« a.d., Novi Sad, Narodnog fronta br. 12., podnio Zahtjev za davanje suglasnosti na Studiju o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta: Rekonstrukcije poslovnog kompleksa benzinske stanice »Čantavir« na katastarskoj parceli k.o Čantavir.

Javni uvid po podnetom zahtjevu osiguran je od 10. 6. 2014 do 30. 4. 2014. godine u prostorijama Gradske uprave- Gradska kuća, II. kat soba 226, svakog radnog dana u trajanju javnog uvida od 10 do 12 sati.

Javna prezentacija i rasprava po podnetom zahtjevu nositelja projekta održat će se 1. 7. 2014. godine u prostorijama Stare gradske kuće, soba 226 II. kat s početkom u 14 sati.

Temeljem članka 25. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« br.135/04 i 36/09), Tajništvo za lokalni ekonomski razvoj, gospodarstvo, poljoprivredu, komunalne poslove i zaštitu životnog okoliša Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj:

OBAVJEŠTAVA

Gradska uprava, Tajništvo za lokalni ekonomski razvoj, gospodarstvo, poljoprivredu, komunalne poslove i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj izdala je pod brojem Rješenje IV-05/I-501-227/2014 od 6. 6. 2014.godine

SADRŽAJ ODLUKE I MJERE

Rješenjem broj IV-05/I-501-227/2014 od 6. 6. 2014. godine naloženo je investitoru »VIP MOBILE« d. o. o, Beograd, Omladinskih brigada br. 21, da predmetni projekt realizira u svemu u skladu s uvjetima i mjerama zaštite životnog okoliša utvrđenim u Studiji i to:

poglavlju br. 8. Opis mjera predviđenih u cilju sprečavanja, smanjenja ili otklanjanja svakog značajnijeg štetnog utjecaja na životni okoliš

poglavlju br. 9. Program praćenja utjecaja na životni okoliš tj. mjerenjem u toku s najvećim vrijednostima električnog polja utvrđenim detaljnim proračunom prostora u zoni utjecaja.

RAZLOZI ZA DONOŠENJE

Predmetni objekt je obuhvaćen Uredbom o utvrđivanju Liste projekata za koje je obvezna procjena utjecaja i Liste projekata za koje se može zahtijevati procjena utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« br.114/08) točka 12 – Infrastrukturni projekti (13) Telekomunikacioni objekti mobilne telefonije – ukupne izračene snage više od 250 W.

Rješenje se u cijelosti može preuzeti na adresi <http://www.subotica.rs/sr/4903/oglas>

Temeljem članka 20. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« br 135/04, 36/09), Tajništvo za lokalni ekonomski razvoj, gospodarstvo, komunalne poslove i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj,

OBAVJEŠTAVA

Da je »TELEKOM SRBIJA« a.d., Beograd, Takovska br. 21, podnijelo Zahtjev za davanje suglasnosti na Studiju o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta: Bazna stanica mobilne telefonije »Palić 3«, SU80/SUU80, Horgoški put br. 71, Palić, na katastarskoj parceli br. 917/1 k.o Palić, grad Subotica.

Javni uvid po podnijetom zahtjevu osiguran je od 13. 6. 2014 do 3. 7. 2014.godine u prostorijama Gradske uprave- Gradska kuća, II. kat soba 226, svakog radnog dana u trajanju javnog uvida od 10 do 12 sati.

Javna prezentacija i rasprava po podnijetom zahtjevu nositelja projekta održat će se 4. 7. 2014. godine u prostorijama Stare gradske kuće, soba 226 II. kat s početkom u 12 sati.

DANI ISTRE U VOJVODINI

Partneri u B

Otvorenjem izložbe »Istra – Istria memento« 3. lipnja u Muzeju Vojvodine, u Novom Sadu, otpočela je dvodnevna manifestacija »Dani Istre u Vojvodini«, koja kao dio suradnje Pokrajinske vlade i Istarske županije postoji još od 2001. godine. Otvarajući izložbu istarski župan Valter Flego je naglasio da Istrani cijene prijateljstvo, njeguju suradnju, prepoznaju sličnosti kakve nalaze u Vojvodini. Nazočne je pozdravio i Slaviša Grujić, pokrajinski tajnik za kulturu i javno informiranje. »Ova dugogodišnja suradnja ima temeljnu poruku i ta poruka nosi jedan poseban i krajnje specifičan odnos između Vojvodine i Istre, koji se njeguje na prijateljski način. Zbog toga nikome od nas nije teško da iz godine u godinu organizira ovu manifestaciju. Svaka razmjena iskustava je bitna, osobito kada se radi o razmjeni iskustava ljudi koji se međusobno dobro razumiju. S Istranima se veoma dobro razumijemo i to ne unatrag par godina, mi se desetljećima dobro razumijemo. Mnoge stvari i ideje su nam zajedničke, a svaki naš susret je jedno bogatstvo i unapređenje odnosa«, kazao je Grujić.

O postavu izložbe govorio je Gracijano Kešac iz Povijesnog i pomorskog muzeja Istre, koji je ovom prigodom kazao da su na izložbi predstavljene razglednice iz fonda zbirke starih razglednica Povijesnog i pomorskog muzeja Istre u izboru i postavu kustosice Gordane Milaković. Od 14.000 predmeta, u Novi Sad su donijete 283 razglednice i one po svojoj vrijednosti predstavljaju jedno od kulturnih dobara Republike Hrvatske. Program je dopunjen koncertom poznate istarske kantautorice Elis Lovrić, koja je ovom prigodom nastupila uz pratnju violončelistice Bike Blasko, a izvele su dio glazbene kolajne »Kolarići«.

EU projektima

Najvažniji su ljudi i suradnja između regija, jer upravo to je ono što Europa potiče. Potiče udruživanje, načelo supsidijarnosti i po tom principu mi smo realizirali puno projekata, naglasio je Viktor Flego * S Istranima se veoma dobro razumijemo i to ne unatrag par godina, mi se desetljećima dobro razumijemo, kazao je Slaviša Grujić

ZAJEDNIČKA RADNA SKUPINA

Razmjena iskustava i ideja nastavljena je susretima predstavnika Istarske županije i AP Vojvodine. Ovom prigodom predsjednik Pokrajinske vlade dr. Bojan Pajtić ukazao je na značajnu činjenicu da naše dvije sredine njeguju iste vrijednosti po pitanju multikulturalnosti, multietničnosti i multijezičnosti što skupa doprinosi boljem razumijevanju. On suradnju u budućnosti vidi kroz jačanje konkretnih projekata u okviru gospodarske suradnje s naglaskom na suradnju u području turizma, kao i u okviru poljoprivrede, industrije, sveučilišne suradnje, koja ima značaja za mlade ljude i zajedničku buduć-

nost. Tijekom ovih razgovora istaknuto je kako će ove dvije regije formirati zajedničku radnu skupinu u cilju rada na zajedničkim europskim projektima. Slaviša Grujić je upoznao izaslanstvo s radom i aktivnostima Tajništva za kulturu i javno informiranje. Kultura kao područje djelovanja tajništva predstavljena je kroz nekoliko velikih manifestacija kao što je Sterijino pozorište, Cinema city, festival EXIT, a također je naglašeno kako s posebnom pozornošću njeguje aktivnost i rad Zavoda za kulturu Vojvodine kao krovne institucije drugih zavoda nacionalnih zajednica. Kada su mediji u pitanju, Grujić je upoznao članove izaslanstva s radom pokrajinskog javnog servisa Radio-televizije Vojvodine, koja emitira program

na deset jezika i kao takva jedinstvena je u ovom dijelu regije.

ISKUSTVA ISTRE

Posljednjeg dana manifestacije održan je i radni sastanak s predstavnicima institucija kulture u Vojvodini s temom »Iskustva Istre u EU«.

Ovom prigodom Valter Flego je istaknuo kako je najvažnije aplicirati sa što više projekata o čemu pravodobno treba upoznavati i širu javnost, kako bi se i ona na neki način uključila. »Istra je kao i Vojvodina članica Skupštine europskih regija od 1994. godine, imamo brojne bilateralne suradnje s mnogim regijama. S obzirom da se nalazimo jednim dijelom našeg teritorija i na Jadranskom moru, naš fokus je bio turizam, ali s turizmom ide i kultura u općem smislu. Dok smo bili predpristupna članica na raspolaganju nam je godišnje bilo 150 milijuna eura koje nismo u potpunosti iskoristili, danas je to cifra od 1,7 milijardi eura raspoređenih u idućih sedam godina za različite projekte. Mijenjaju se tehnologije, svijet ima brzu komunikaciju, ali uvijek na kraju ostaje prijateljstvo i suradnja bazirana na ljudima. Ljudi prave posao i u novim okolnostima daje se i novi način suradnje, koju smo mi tijekom ovih dana uspostavili. Formiranjem mješovite radne skupine, dogovorili smo se da ćemo u budućem razdoblju mi s naše strane uraditi od tri do pet europskih projekata u kojima će Vojvodina biti jedan od partnera, a s druge strane i vojvođanskim projektima dat ćemo potporu za suradnju«, rekao je Flego. On je također istaknuo kako je Istra prva koja je otvorila svoj ured u Bruxellesu, kao i da su veliku pozornost godinama davali europskim projektima. »Izuzetno je važna suradnja države i regije u različitim strategijama koje točno definiraju koji programi jesu, a koji nisu prihvatljivi, ali najvažniji su ljudi i suradnja između regija, jer upravo to je ono što Europa potiče. Potiče udruživa-

nje, načelo supsidijarnosti i po tom principu mi smo realizirali puno projekata, imamo potpisane ugovore s mnogim regijama, i želimo tu suradnju proširiti i s Vojvodinom«, kazao je župan.

Upravo o tim iskustvima Istarske županije u međunarodnoj suradnji i EU poslovima govorio je Oriano Otočan, pročelnik Upravnog odjela za međunarodnu suradnju i EU poslove Istarske županije. »Postoji mogućnost za novi zamah i nove inicijative o čemu smo se ovih dana i dogovarali. Naša suradnja se prethodnih godina razvila i u području kulture, gospodarstva, poljoprivrede, ruralnog razvoja,

»U sljedećem razdoblju uradit ćemo od tri do pet europskih projekata u kojima će Vojvodina biti jedan od partnera, a s druge strane i vojvođanskim projektima dat ćemo potporu za suradnju«, rekao je Viktor Flego

turizma, zdravstva. Dogovorili smo kako bi trebalo ići vrlo konkretno u pripremu za buduće programe EU u razdoblju 2014. – 2020. i formirati konkretnu radnu skupinu između dviju regija koja će pripremati neke projektne ideje i temeljem toga konkretne projekte, kako bismo bili spremni kandidirati naše projekte koji mogu imati dobrobit za obje regije«, kazao je Otočan. O iskustvima kada su u pitanju EU projekti u kulturi, koja je usko povezana s turizmom, govorio je Vladimir Torbica, pročelnik Upravnog odjela za kulturu Istarske županije.

Sastanku su nazočili i pokrajinski tajnik za međuregionalnu suradnju i lokalnu samoupravu Branislav Bugarski, konzul Republike Hrvatske u Srbiji Dragan Đurić i predstavnici HNV-a.

Mila Horvat

Što je utjecalo na vaš izbor mjesta studiranja?

GORDANA CVIJIN,
maturantica gimnazije

Zagreb

Moja prva želja nastavka školovanja je Filozofski fakultet u Zagrebu, smjer anglistike i njemačkog jezika. Činjenica da sam završila srednju školu na hrvatskom jeziku i da imam hrvatsko državljanstvo bila je samo jedan od razloga da se odlučim upisati studij u Zagrebu. Studiranje u glavnom gradu Hrvatske mi je privlačno jer ovaj grad nudi veliki broj raznih smjerova i fakulteta te dobre uvjete studiranja – lakše dobivanje doma, stipendije, dobru menzu... Sviđa mi se način prijavljivanja studija i državna matura s kojom se upisujemo na sve fakultete, ali i veliki broj mjesta za primanje novih studenata na pojedinim smjerovima, jer su mi samim tim i veće šanse da upišem željeni fakultet. Dodatni razlog za odlazak u Zagreb na studij bila je i veća šansa u pronalasku posla kasnije s obzirom da je Hrvatska članica Europske unije.

Fakultet koji me privlači je Filozofski zbog mogućnosti dvopredmetnog studiranja, gdje se mogu kombinirati dva smjera s istog fakulteta. Tako sam za prvu želju odabrala smjer anglistike koji bih kombinirala s njemačkim jezikom i na taj način izučavala dva jezika. Trenutačno čekam rezultate državne mature i nadam se uspjehu. Odlučila sam također konkurirati za studij i u Novom Sadu, kako bih imala dvije varijante, jer sam još uvijek u maloj nedoumici koji grad odabrati, ali kad stignu rezultati prijemnog ispita i mature bit će sve jasnije i nešto ću odabrati.

NIKOLA PRČIĆ,
maturant gimnazije

Novi Sad

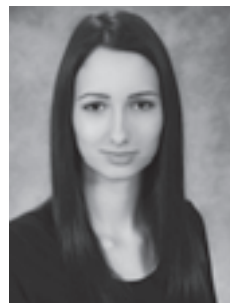
Iako mi je prvobitni plan bio studirati u Zagrebu, ipak ću upisati fakultet u Novom Sadu. Želio sam ići na studije u Hrvatsku jer nastavu na hrvatskom jeziku pohađam od početka svoga školovanja te mi je bilo logično na tom jeziku završiti i fakultet i na taj način zaokružiti svoje školovanje na materinjem jeziku.

Odluku za upisivanje fakulteta u Novom Sadu donio sam u veljači ove godine, jer je tada bio rok za prijavu za državnu maturu u Hrvatskoj. Glavni razlog zbog kog ću studirati u Srbiji, a ne u Hrvatskoj, je to što nemam domovnicu, a ona mi je potrebna za ravnopravan status s ostalim hrvatskim studentima. Moram ovdje napomenuti i to da sam papire za dobivanje domovnice predao prije više od godinu dana, a kao što sam rekao – još uvijek je čekam... U situaciju u kojoj se nalazim Novi Sad je logičan izbor, jer je grad koji mi je najbliži kući i pruža široki izbor fakulteta, među kojima je i oblast koju želim studirati.

Koliko je financijski zahtjevnije studirati u Zagrebu nego u Novom Sadu ne znam i nisam se posebno interesirao, ali sumnjam da je u pitanju velika razlika. Državna matura mi se, između ostalog, čini dosta kompliciranija od prijemnog – načina upisa na fakultet u Srbiji, jer se polaže više predmeta, mora se ići do Osijeka u nekoliko navrata, nerijetko prije mature, a maturanti, tj. budući studenti, u tim su trenucima prepušteni sami sebi i svojoj organizaciji.

TANJA BENČIK,
maturantica Politehničke škole

Subotica

Nakon osam godina školovanja na srpskom jeziku, 2010. godine upisala sam srednju Politehničku školu, smjer na hrvatskom jeziku. Bila je to velika promjena za mene. Škola ima različiti značaj za svakog učenika. Nekom škola i učenje predstavljaju zadovoljstvo, nekom muku i svakodnevnu obvezu koju ne može riješiti. U nekim trenucima sam se i ja tako osjećala. Bilo je dana kada sam sjedila kod kuće, mučila muku i plakala jer nisam mogla svladati hrvatski kao materinji jezik. Puno puta sam htjela odustati. Zahvaljujući profesorima i njihovoj dobroj volji da me nauče, prelazila sam preko svake prepreke, čemu svjedoči moj školski uspjeh u ove četiri godine. Nije lako postići sve petice, jer, nažalost, nismo imali osigurane udžbenike, pa smo se sami snalazili kako i iz čega učiti. Sve u svemu, sada kada se sve završilo, mogu reći da sam zadovoljna i da sam maternji jezik položila s peticom. Što se tiče studija, odlučila sam ostati u Subotici i upisati Visoku školu strukovnih studija za obrazovanje odgojitelja. Djeca su naše najveće blago. Pomoći djetetu u njegovom odrastanju, pružiti mu ruku, slušati njegov smijeh, za mene je najljepša stvar na svijetu. Kako u Subotici postoji škola za odgojiteljice u vrtiću, ostat ću u svom gradu. Da sam se odlučila za nešto drugo, možda bih i otišla u Zagreb, ali ovako nema potrebe jer sve što bih postigla tamo, mogu i ovdje, a puno, puno mi je jednostavnije i bliže.

Je. D.

RAZGOVOR POVODOM STRANAČKOG OPREDJELJENJA:

SLAVEN DULIĆ,
STARI-NOVI ČLAN DSHV-A

Svoje sujete moramo nadvladati

O stranačkom opredjeljenju i promjeni »stranačkog dresa« razgovarali smo sa *Slavnom Dulićem*, koji se nakon godina članstva u Demokratskoj stranci, ponovno vratio u Demokratski savez Hrvata u Vojvodini, u stranku gdje i započeo političku karijeru početkom devedestih godina prošlog stoljeća.

Koji je bio razlog da napustite DS i ponovno se učlanite u DSHV? Smatrate li da ova stranka ima perspektivu? Ako je tako, kako vidite tu perspektivu?

Ogromna je perspektiva DSHV-a, naročito u Subotici. Tu je HNV, manifestacija Dužijanica, kao i većina hrvatskih institucija koje su izgrađene za ovih 20-ak godina. Sad ih treba jačati. Što se tiče potencijalnih glasača DSHV-a, mislim da su oni razočarani cjelokupnom ponudom na političkoj sceni Srbije. Tu je šansa DSHV-a da dobije njihov

glas, bez obzira na nacionalnu, vjersku i svaku drugu pripadnost. To je šansa starih subotičkih vrijednosti, nekorumpiranosti, europskih i kršćanskih tradicija. Želim se priključiti radu stranke od nule i dati svoj doprinos. Naravno, jedan od razloga je i dugogodišnje članstvo i oca i brata u DSHV-u.

Zbog čega ste se 2004. učlanili u DS?

Kontekst stvari i stanja je bio potpuno drugačiji nego sada. Nakon ubojstva premijera *Đinđića*, DS već u rujnu 2003. više nije na vlasti, DSS ima manjinsku vladu, zdušno podržanu od SPS-a i čvrsto drži vlast, navodno na putu europskih integracija, kojih se ubrzo odrekao. Približavaju se predsjednički izbori, gdje se u predizbornoj kampanji pojavljuje *Tadić*, kao ozbiljna figura koja bi stvarno mogla voditi zemlju ka Europskoj uniji. Prije tih izbora odlučujem se prijeći u DS, smatrajući to svojim malim doprinosom tom procesu, jer sam kao »preživjeli« zamjenik pokrajinskog tajnika za manjine, te kao šef vijećnice skupine tada druge najveće stranke u subotičkom parlamentu – DSHV-a, ipak imao neku političku težinu.

Iz stranke koja zastupa socijaldemokratsku poziciju, prešli ste u stranku desne orijentacije. Znači li to promjenu vaših političkih opredjeljenja-uvjerenja?

Manjinska stranka ne mora biti opredijeljena k lijevici ili desnici. Ona se jednostavno bori za manjinska prava. Ta borba

za »prava slabijih« u društvu, manjina, žena, socijalno ugroženih, hendikepiranih i davanja ovim kategorijama većih šansi, većih, ne jednakih, je suština solidarnosti, jednog od osnovnih načela socijaldemokracije. Tako stranka zapravo i djeluje. Ali, ako vodstvo stranke smatra da je stranka bliže desnom centru, ja to naravno prihvaćam i povinovat ću se tome.

Je li danas bavljenje politikom za većinu postala ustvari borba za zaposlenje, za radno mjesto?

Oduvijek je bilo tih i takvih elemenata. Međutim, oni su sada karikiranjem cijele političke scene u Srbiji, postali većina. Mislim da DSHV ima snage tome se oduprijeti, bar na svojoj mikrorazini i lokalno.

Kako se sjećate na te davne godine kada ste postali član DSHV-a?

Svoju sam aktivnost započeo još 1990. po povratku iz JNA u rujnu, kad sam prvi put i bio u prostorijama DSHV-a, tada na Radničkom sveučilištu. Onda sam i uradio prve akcije s DSHV-om – prodaja materijala DSHV-a, lijepljenje plakata.

Aktivnosti u DSHV-u sam nastavio kao član Mladeži te stranke, jednostavno, osnivalo se ono što je za mene imalo političkog smisla, tu su onda bili i moji prijatelji, primjerice *Davor Bačlija*, *Igor Marcikić*, *Spartak Dulić*, osjećao sam nacionalnu pripadnost ovdašnjem hrvatskom narodu i bilo je za mene posve prirodno učlaniti se. Želio

sam na neki način dati svoj doprinos ovdašnjoj hrvatskoj zajednici koja se organizirala i na taj stranački način i tako nastojala ostvariti svoje interese. Po završetku studija 1995. bio sam dio tima za prosvjetu DSHV-a, kada je i samo spominjanje nastave na hrvatskom jeziku u javnosti bila hereza.

Kako ocjenjujete rad DSHV-a za ove 23 godine?

Ne bih se vraćao u ovu stranku da ne mislim da se do sada uglavnom dobro radilo. Turbulencije su se događale, ali i to je dio na putu razvoja jedne stranke. Svoje sujete moramo nadvladati, podržavao sam svojevremeno da *Bela Tonković* ostane predsjednik stranke, ali većina je odlučila da novi predsjednik bude *Petar Kuntić*. I stranački život DSHV-a se naravno nastavio. Hoću naglasiti kako je veliki uspjeh već i sam opstanak ove manjinske stranke toliko godina, to je rijetkost na političkoj sceni Srbije. Dobro je i što unutar stanke postoji samokritika, a veliki doprinos radu Hrvatskog nacionalnog vijeća dali su i daju vijećnici koji su članovi naše stranke. DSHV je dao nemjerljiv doprinos u kampanji za upis djece u hrvatske odjele, a ne zaboravimo da je ova stranka imala zastupnika dugi niz godina u republičkoj Skupštini. U ovom trenutku to se nije moglo održati, ali ne mislim da je to katastrofa, bit će još izbora. Uglavnom, jedno je raditi na ostvarivanju boljitka naše manjinske zajednice, a drugo je samo stajati po strani i kritizirati nečiji rad.

Zvonko Sarić

S IZLAGAČIMA NA MEĐUNARODNOM I REGIONALNOM SAJMU PODUZETNIŠTVA U SUBOTICI

Prednosti suradnje

Upoznavanje jedni drugih kroz bolje informiranje, ostvarivanje novih poslovnih kontakata, kako održati stečene prednosti i razvijati prekograničnu suradnju i zajedničke nastupe k fondovima, bile su teme ovogodišnjeg subotičkog sajma

Na ovogodišnjem Međunarodnom i regionalnom sajmu poduzetništva u Subotici, održanom od 4. do 7. lipnja, jedini izlagač iz Republike Hrvatske bila je Turistička zajednica Grada Osijeka. Premda nisu izlagali svoju ponudu, sajam je prvog dana posjetilo desetak gospodarstvenika iz Osijeka, koji su došli u organizaciji Gospodarske komore i sudjelovali u poslovnim razgovorima.

»Pretpostavljam da je nedavno održan Novosadski sajam malo to poremetio sve skupa, jer su izlagači već prezentirali u Vojvodini svoje potencijale u

Novom Sadu, pa im se možda nije isplatilo dolaziti i ovdje«, smatra **Siniša Maurus**, predstavnik Turističke zajednice Grada Osijeka, koja je na svom štandu predstavila turističku ponudu Osječko-baranjske županije. »Osijek je kao partnerski grad od osnutka sajma prisutan, a posljednjih nekoliko godina u kontinuitetu, i moram reći kako na novosadski sajam nismo išli a na subotički jesmo, što govori u prilog činjenici da doista cijenimo i poštujemo ovaj sajam kao jedan od onih na kojima pronalazimo dobre prijatelje i drage domaćine, ali i gdje možemo ostvariti dobru suradnju.«

Siniša Maurus

TURISTIČKI SADRŽAJI ZA MLADE

Štand osječke Turističke zajednice uglavnom posjećuju Subotičani srednje i starije generacije, koji poznaju grad u kojem su nekada studirali ili radili, i prilično emotivno doživljavaju Osijek, kaže Siniša Maurus, ali on dodaje kako želi pozvati upravo mlade Subotičane da posjete i dođu upoznati Osijek, te u tom

gradu, koji je udaljen nekih 125 kilometara, otkriju destinaciju s brojnim turističkim sadržajima, kao i okolicu, prvenstveno Baranju, koja unazad nekoliko godina bilježi ekspanziju turizma.

»Za mladu populaciju imamo u kolovozu veliki Pannonian Challenge, festival alternativnih sportova, prvenstveno skateboard, BMX, itd., ali u sklopu festivala se održavaju i mnogi kon-

certi. Nećemo govoriti da smo kao Exit, ali to jest festival koji je u ovoj regiji jedinstven, a to je i prilika za mlade da dođu. Kada je riječ o cijenama, imamo smještaje u gradu i okolici koji doista nisu pretjerano skupi, imamo i hostel, sobe se iznajmljuju od 15 eura pa naviše. U Osijeku imamo i mnogobrojne koncerte, Osječko ljeto kulture u lipnju traje cijeli mjesec, imamo mnoge kazališne predstave, muzeje, izložbe, galerije. Kad izađete iz grada onda imate adrenalinske sportove u Baranji – od paintballa, preko kajaka, jahanja, imamo i park prirode Kopački rit, tu su nam Dunav, Drava, mnogobrojni dvorci u okolici Osijeka. Dakle, sve to bi moglo zanimati Subotičane«, kaže Siniša Maurus.

On dodaje kako bi trebalo poraditi na boljoj razmjeni informacija o turističkim potencijalima i kulturnim sadržajima među gradovima regije. »Na žalost, imamo neku vrstu medijske blokade, ako to mogu tako nazvati, jer oni koji imaju kabelsku televiziju mogu pratiti i upoznati sadržaje putem TV Vojvodine, ali to naravno nije dovoljno. Trebalo bi raditi na razmjeni informacija, putem web stranica gdje bismo imali linkove na Turističku zajednicu za Vojvodinu, Novi Sad, Suboticu, Sombor, ili neki drugi oblik informiranja. Činjenica je da ako nemate internet i ako ne potražite nešto, a dio građana nema tu mogućnost, onda ste u blokadi da ne znate što se događa na 100 km od vaše kuće, a možda je nešto zanimljivo što bi vas moglo zanimati«, kaže Maurus.

CRNA GORA – PARTNER SAJMA

Međunarodni i regionalni sajam poduzetništva održan je u Dvorani sportova na oko 1.400 četvornih metara izložbenog prostora, gdje su se predstavila 242 izlagača iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Švedske, Mađarske, Rumunjske, Srbije i Crne Gore, koja je ovogodišnji partner sajma.

Samostalna savjetnica pri Privrednoj komori Crne Gore *Katarina Sekulić* ističe iznimno dobru suradnju kako s Privrednom komorom Srbije tako i s Regionalnom gospodarskom komorom Grada Subotice. »Dobili smo poziv biti zemlja partner sajma, jer imamo iznimno dobru suradnju, stoga smo prihvatili poziv i nastupamo na sajmu prvi put. Došli su predstavnici devet poduzeća, među kojima su većinom zastupljene tvrtke iz poljoprivrednog sektora, premda je tu i Luka Bar sa svojom ponudom, Kontejnerski terminali iz Bara, tvornica elektroda iz Plužina, itd. Neka poduzeća već imaju suradnju s tvrtkama u blizini Subotice, neke su došle tražiti partnere. Imali smo organizirani poslovni forum za njih, koji su organizirale komore Crne Gore i subotička, za koji smo našli tvrtke slične djelatnosti kako bi mogle razgovarati i dogovoriti neku suradnju. Odlični su dojmovi, Subotica je dobar domaćin, čekamo da vidimo što su naši gospodarstvenici uspjeli uraditi i jesu li ostvarili neke dobre kontakte«, kaže Katarina Sekulić.

Gabriel Gyetvai

STARI ZANATI

Subotički je sajam održan ove godine pod sloganom »Mali biznis i stari zanati – veliki izazov na pragu EU«, te sukladno tome su poseban prostor i besplatni štandovi osigurani za izlagače zanatlije i predstavljanje njihovih proizvoda. Među njima je bio i bajmočki sodar *Gabriel Gyetvai*, vlasnik SZR »Kristal« osnovane 1968. godine, iz čije se punionice već gotovo 50 godina raznosi soda na kućne adrese po Bajmoku, Subotici i okolnim naseljima. Gyetvai je na sajmu svoju sodu izložio u starim staklenim bocama, koje skuplja, restaurira i ponovno puni, kada je to moguće.

»Drago mi je što se sve više opet piju špriceri, sve više se vinarija otvara i one nastoje negovati stare običaje, stoga traže sodu u starim staklenim bocama. Ali, naravno, moramo ići uokorak i s tehnologijom 21. stoljeća, jer kafedžije traže plastične boce, koje su lakše za nositi«, objašnjava Gyetvai. On kaže kako se soda iz »Kristala« može kupiti i u pojedinim prodavaonicama, ali se kao i prije 50 godina raznosi po ulicama, samo sada u kombi vozilu. »Sve je teže dostaviti do kuća, jer se promijenilo radno vrijeme i sve manje ljudi je kod kuće poslije podne. Ima još starih ljudi koji nas čekaju, radosni su što još netko dođe do njih, netko im otvori kapiju, pogleda ih, pita kako su«, priča Gabriel Gyetvai.

Na pitanje što je za njega kao zanatliju »veliki izazov na pragu EU«, Gyetvai kaže kako često odlazi u susjednu Mađarsku, u

Europsku uniju, i gleda kako se tamo radi, uočava koliko su povišeni standardi i kako ćemo se i mi morati prilagođavati. »Stari zanati baš i nisu zaštićeni u Europskoj uniji, zato smo i certificirali naš zanat, učlanili se u skupinu starih zanata kako bi nas netko predstavljao i na državnoj razini. Smatram da ćemo tako lakše održati stečene prednosti. Bilo je pokušaja i kod nas da se pravi soda-voda naveliko i prodaje u velikim tržišnim centrima, ali to nije to. Starim zanatima je još i srce u proizvodu«, kaže Gabriel Gyetvai.

ZAJEDNIČKI K PROJEKTIMA EU

Osim izložbenog dijela, sajam je imao prateće manifestacije poput foruma Crna Gora – Vojvodina, forum posvećen klasterima i prekograničnim mogućnostima suradnje, kao i seminar na temu europskih integracija i mogućnosti apliciranja domaćeg gospodarstva na pozive u okviru fondova EU. S tim u svezi potpisano je i pismo o namjeri zajedničkog sudjelovanja na projektima, čiji je cilj razvoj poduzetništva između subotičkog Gradskog vijeća i Ureda za europske poslove iz švedske općine Sandviken, čije se izaslanstvo odazvalo pozivu za sudjelovanjem na sajmu.

Subotički sajam organiziralo je JKP »Subotičke tržnice« uz potporu Grada i Pokrajinskog tajništva za gospodarstvo, a u organizaciji je sudjelovala i Regionalna gospodarska komora Subotica.

S. M.

Katarina Sekulić

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merковиć i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 13. do 19. lipnja

13. LIPNJA 1823.

Inženjer *Josip Wüsstinger* izradio je detaljnu kartu Rogine bare s okolicom. To je danas prostor na kojem se nalazi Željeznički kolodvor. Karta sadrži prikaz lokacije mlinova, javnih zgrada i privatnih domova s imenima vlasnika.

13. LIPNJA 1960.

U prepunoj dvorani subotičkog Narodnog kazališta obilježena je 50. obljetnica umjetničkog i skladateljskog djelovanja *Pere Tumbasa Haje*, velika narodne glazbe ovoga kraja, osobito bunjevačkih Hrvata. Na svečanom koncertu nastupio je veliki broj solista, orkestar s 40 tamburaša iz Subotice, te Veliki tamburaški orkestar Radio Novog Sada i drugi sastavi.

14. LIPNJA 1903.

Pokrenut je dnevni politički list »Délvidéki Napló«, koji je vremenom, usprkos kraćim prekidima, izrastao u najmoderniji list u Subotici i široj okolici. Prvi urednik bio je *Imre Dugović*.

14. LIPNJA 1926.

U Subotici je rođen *Lazar Merковиć*, pjesnik, romanopisac, esejist, kritičar, publicist, prevoditelj, leksikograf, novinar, pripadnik starije generacije hrvatskih pisaca Subotičkog književnog kruga. Utemeljivač je, te prvi glavni i odgovorni urednik časopisa za književnost, umjetnost i društvena pitanja »Rukovet« (svibanj, 1955). Časopis postaje polazištem mnogim mladim piscima iz cijele zemlje. Tijekom više desetlje-

ća bavljenja prevoditeljstvom s mađarskog jezika *L. Merковиć* je preveo na hrvatski i srpski blizu 1.200 naslova i preko dvjesto autora iz Vojvodine i Mađarske. Nezaobilazan je prinos *L. Merковиća* promidžbi Subotičkog književnog kruga uz jednovremeno osiguranje uvjeta za pokretanje i ustrajno održavanje časopisne (»Rukovet«) i književne produkcije (»Zenit«, »Osvit«), uz promišljeno poticanje stvaralaštva mladih pisaca. Unutar ovog kruga, za više od pola stoljeća stasalo je nekoliko izrazitih književnih naraštaja koji se služe raznovrsnim stilskim postupcima. Od 2002. *Merковиć* je čelnik Uredničkog odbora časopisa za književnost, umjetnost i znanost »Klasje naših ravni«, čije je izlaženje obnovljeno 1996. godine u Subotici. Kao novinar i publicist, napose urednik (»Hrvatska riječ«, »Dnevnik«, »Radio Jugoslavija«, »Subotičke novine«, »Radio Subotica« i dr.) *L. Merковиć* ustrajno prikuplja podatke, istražuje i piše leksikografske natuknice, kroničarske i ljetopisne tekstove, o ljudima iz Podunavlja, o stvarateljima i njihovim djelima, pothvatima i promašajima. Danomice dopunjujući ovu bio-bibliografsku i literarno-povijesnu križaljku ustrajno je objavljuje u tisku, na radiju i televiziji. Za književni, prevoditeljski i publicistički rad dobio je više tuzemnih i inozemnih priznanja, nagrada i odlikovanja. Djela: »Odbljesci«, Subotica 1953.; »Između dva pola«, Subotica 1957.; »Put dug pet života«, Rukovet 1957. – 1958., (u nastavcima, ijekavica); »Put dug pet života«, Subotica 1965.; »Putevima zajedništva«, Subotica 1982.; »Osame«, Subotica 1988.;

Bibliografija časopisa »Rukovet« 1955. – 1990., Subotica 1990.; »U ime pravde«, Subotica 2007.; Bibliografija »Klasja naših ravni«, Subotica, 2010.

15. LIPNJA 1738.

Sredinom mjeseca Subotički vojni šanac zahvatila je velika pošt – kuga. Grad je blokirao, na putovima i pustarama postavljene su karaule sa stražom i karantena koja je trajala 40 dana. Subotički su franjevci zabilježili kako je epidemija odnijela 313 života, umrlo je 78 muškaraca, 54 mladića i dječaka, 89 žena i 92 djevojke.

16. LIPNJA 1702.

U Segedinu je održan sastanak povjerenstva za organiziranje buduće Potiske vojne krajine. Subotičkom vojnom šancu i gradu dodijeljeno je dvanaest prostranih pustara: Bajmok, Čantavir, Đurđin, Kelebija, Ludaš, Nagfény (Žednik), Šebešić, Tavankut, Tompa, Vantelek, Verušić i Zobnatica.

16. LIPNJA 1992.

Pod tragičnim okolnostima preminuo je književnik, kulturni djelatnik, po obrazovanju klinički psiholog *Ivan Pančić*. Pisao je suvremenu poeziju, snažne osobne imaginacije, neobične po svježini poetskog izričaja i izvornosti. Bio je jedan od začetnika suvremene poratne lirike pisane štokavsko-ikavskim narječjem bunjevačkih Hrvata. Autor je osam knjiga pjesama i studije Kolera u Subotici 1873. Rođen je 11. prosinca 1933.

17. LIPNJA 1754.

Zbog nerodne godine kraljevski povjerenik *Ferenc Redl* dopustio je varošanima Svete Marije (Subotica) da prije vremena požnju potrebne količine žitarica. Koji dan ranije dodijelio im je stanovite količine brašna iz segedinskog skladišta radi ublažavanja oskudice u prehrani.

18. LIPNJA 1889.

U katedralnoj crkvi svete Terezije Avilske obavljen je svečani ceremonijal ustoličenja novog biskupa *Jánosa Penzesa*. Ovaj čin su prevodili: monsinjor *Gabrielle Montalva*, nuncij Svete stolice pri Vladi u Beogradu, potom dr. *Franc Perko*, nadbiskup Metropolije beogradske i mons. *Matiša Zvekanović*, dotadašnji biskup u mirovini.

18. LIPNJA 2000.

U HKC »Bunjevačko kolo«, članovi dramskog odjela premijerno su izveli komad »Vrag u selu Tavankutu«. Dramski predložak izveden je prema priči *L. N. Tolstoja* – »Prvi krčmar«. Djelo je sceni prilagodila i režirala spisateljica i dramaturginja *Tatjana Pavišić*.

19. LIPNJA 1992.

Za iskapanja na prostoru između Palića i Ludaša, na lokalitetu Kameni majdan Stara Torina, otkriveni su ostaci iz brončanog doba, do oko dvije tisućite godine prije nove ere, kao i artefakti nove ere iz 14. stoljeća. Među njima je i pravo otkrivenje – višecelijska zemunica s vertikalnim ulazom.

POGLED S DRUGE STRANE: ŠTO NAM JE U NOVČANIKU I NA STOLU

svakom televizijskom kanalu, organiziraju se i javna natjecanja profesionalnih kuhara i amatera, a časopisi i internetske stranice bave se savjetima o pravilnoj prehrani i receptima. To je mnogo više od specifičnog interesa gurmana! Naime, hrana je više od »hrane za trbuh«, to je »pogonsko gorivo« za svaku našu stanicu, hrana ali i zaštita, pa svaki zaloga daje i trenutane i dugoročne učinke. Uloga hrane je i štititi nas od vanjskih loših utjecaja, a u suvremenom društvu ima ih mnogo, od zagađenog zraka, do zagađenja u pijaćim vodama i, upravo, i u hrani. Danas nije lako izobilja informacija kojima smo okruženi (podaci iz mnoštva istraživanja, preporuke o različitim namirnicama, upozorenja o lošim utjecajima, recepti, rubrike u novinama, TV emisije o kulinarskim vještinama) isplanirati obroke koji će nam činiti najbolje sa zdravstvenog aspekta, za vitalnost i odgovarajuću energetska opskrbljenost. Oduvijek je hrana bila od ključnog interesa čovjeka, pa i pokazatelj njegove ekonomske (ne) moći, pokazuje i jedan vremenski skok od oko 250 godina unatrag. Subotica je 1765. godine imala oko 10.000 stanovnika i bila je već u procesu prerastanja varošice u grad. U to vrijeme još je uvijek naselje poljoprivrednika, ratarstvo i stočarstvo su glavni izvori ekonomskog napretka, ali raste potreba i za zanatlijama. Vrijeme u kome se ekonomska moć (mnogočlane) obitelji mjeri brojem stoke za vuču (volovi, konji), brojem krava muzara, rogatke stoke na ispaši, svinja, koza i ovaca i količinom proizvedenog žita (pšenica, ječam, zob), pokazuje popis stanovnika Subotice iz tog razdoblja.

U svim varijantama, kuhinja je kao zrcalo i odraz mnogostrukih aspekata i karakteristika aktualnih ekonomskih i drugih društvenih pojava. Nije samo osobna i(li) obiteljska.

Katarina Korponaić

Mladi luk, rotkvice, a sada već i rajčica, vratili su opuštenija večernja čakulanja u obiteljske kuhinje i blagovaonice. Inače je pitanje »što ćemo večerati?« prijetilo nadvladati sve druge, i važnije i aktualnije dileme i nedoumice. Pri tome, potrebno je imati u vidu kako je upravo večernji obrok u novom radnom poretku sa završetkom radnog vremena oko 16-17, postao onaj glavni obiteljski od ponedjeljka do petka. Prijelazno razdoblje između »teže« zimske prehrane i proljetne i ljetne više zasnovane na zelenišu i drugom povrću, obilovao je pitanjima »što večerati« i u prijateljskim i susjedskim susretima, u potrebi za zavirivanjem u tuđi tanjur radi kreativnijeg pristupa i nadahnuća. A odgovori su bili raznoliki, kao što je i svako kućanstvo, i kao što je svatko od nas; od uzdržavanja od večernjeg obroka, preko obroka u »nekoliko zaloga« do večernje potrebe za opuštanjem od stresnog dana uz obilnu trpezu. Stres, tj. izloženost mnoštvu egzistencijalnih i profe-

sionalnih problema, potreba za rasterećenjem, i hrana, često su u istom zamršenom klupku želje za »nečim«. »Bez obilne večere se probudim poslije ponoći i nema sna na oči dok ne otvorim hladnjak«, kaže jedan od sugovornika na temu mimoilaženja preporučene pravilne prehrane i radnog vremena koje neumitno večeru postavlja u glavni obiteljski obrok, pa i obilan.

NEDOSTIŽAN PREHRAMBENI AMBIJENT

Kada bi se problematici prehrane moglo prilaziti s onim starim pravilom: otvori hladnjak i uzmi što ti organizam i pogled na hranu (pre)poručuje, mnoga razmišljanja o (pravilnoj) prehrani bila bi isključena. Svaki dan puni hladnjaci i obilje raznolike hrane u njemu, za većinu kućanstava nedostižan su prehrambeni ambijent. Iako statistički prosjek potrošnje obiteljskog proračuna pokazuje i dalje najveći udio prehrane u potrošnji, račune za stanovanje i komunikacije (telefoni,

internet i sl.), što bismo, riječju, nazvali »režija«, neophodno je isplatiti, inače slijedi prijetnja isključenjem, pa i gubitak usluge. Prehrana je onaj segment obiteljskog proračuna u kome se kalkuliра i šteti, potvrdit će svaka kućanica u ulozi organizatora prehrane kućanstva. A to pokazuju i prezentirani podaci o raskoraku između potreba i mogućnosti. Za pokriće prosječne potrošačke košarice u ožujku, koja je vrijedila preko 65.000 dinara, bila je potrebna 1,51 prosječna zarada od 43.452 dinara, a za pokriće minimalne košarice u iznosu od bezmalo 34.000, bilo je potrebno 0,78 prosječne zarade. U svim gradovima koji se statistički prate, prosječna mjesečna neto zarada je pokrila minimalnu potrošačku košaricu, a nije bila dovoljna za pokriće prosječne.

POKAZATELJ EKONOMSKE (NE)MOĆI

Hrana nije slučajno u vrhu osobnog i kolektivnog interesa. Danas se kuha gotovo na

REAKCIJE NA SITUACIJU U RADIO SUBOTICI

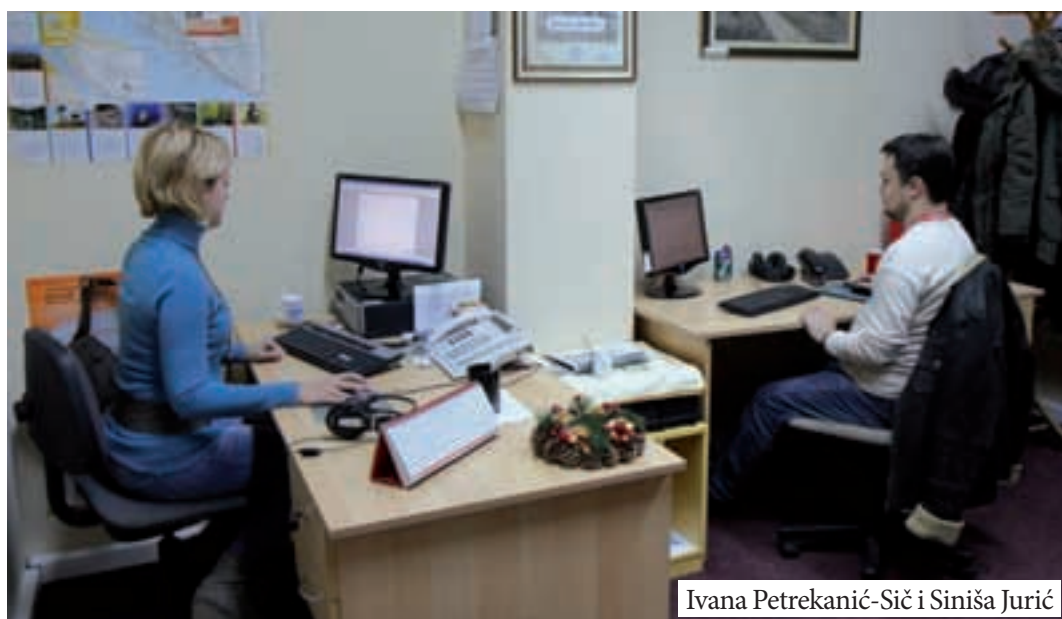
Hrvatsko uredništvo nije bilo izloženo uvredama direktora

Priopćenje sedmero članova Redakcije na srpskom jeziku, u kojem v. d. direktora Ljubišu Stepanovića optužuju za mobing, nismo potpisali, jer pojedine navode u njemu ne možemo niti potvrditi niti opovrgnuti, budući da nismo svjedočili navedenim događajima, stoji u priopćenju Uredništva na hrvatskom jeziku, koje je potpisala v. d. urednica Ivana Petrekanić-Siĉ

Nakon što je sedam novinara Uredništva programa na srpskom jeziku propćilo kako su izloženi zlostavljanju i ponižavanju od strane direktora ove medijske kuće Ljubiše Stepanovića, te su tim povodom regirali Nezavisno udruženje novinara Srbije i Nezavisno društvo novinara Vojvodine, priopćenja su uputila i uredništva programa na mađarskom i hrvatskom jeziku, kao i veći dio uposlenika Radio Subotice.

Uposlenici tehničkog, općeg i marketing odjela, kao i ostalih pet članova Uredništva programa na srpskom jeziku, kao i bivša urednica Slavica Daković, u svom priopćenju navode kako su pojedini uposlenici, uglavnom oni koji su bili bliski s prethodnim direktorom Tonijem Bedalovim, bili ekstra nagrađeni, te da je novi direktor smanjio stimulacije kada je ostali dio kolektiva zapravo saznao na koji se način dijelila stimulacija. »Smatramo da smo prevareni i financijski oštećeni. Sedmero potpisnika se bunilo i zbog dobivanja novih zadataka od strane direktora, a na površinu je isplivao njihov nerad i nemoralnost. Neki su, kako saznajemo, provodili dnevno svega dva, tri sata na radnom mjestu«, navodi se među ostalim u priopćenju.

Uredništvo programa na hrvatskom jeziku ogradilo se, međutim, od oba priopćenja. »Priopćenje sedmero članova

Ivana Petrekanić-Siĉ i Siniša Jurić

Redakcije na srpskom jeziku, u kojem v. d. direktora Ljubišu Stepanovića optužuju za mobing, nismo potpisali, jer pojedine navode u njemu ne možemo niti potvrditi niti opovrgnuti, budući da nismo svjedočili navedenim događajima u srpskoj redakciji. Od strane direktora nismo bili izloženi vici, uvredama, omalovažavanju, koji se među ostalim spominju u priopćenju, te stoga ne možemo govoriti o mobingu. Sve nejasnoće i nesporazume nastojimo razriješiti s njim kroz razgovor, te nismo smatrali da bilo s čime treba izlaziti u javnost. Na priopćenje većine novinara Redakcije na srpskom jeziku reagirali su priopćenjem članovi Redakcije na mađarskom, članovi općeg, tehničkog, marketing odjela i četvero čla-

nova srpske redakcije, koje opet nismo potpisali, jer smatramo da ono nije ograđivanje od prethodnog priopćenja, niti je njegov demanti, već je, strahujemo, nastalo na temelju njihovih ranijih međusobnih odnosa. U tome također ne želimo sudjelovati, niti se smatramo prozvanima. Kao što smo do sada imali dobre odnose sa svima, željeli bismo da tako ostane i ubuduće«, stoji u priopćenju Uredništva na hrvatskom jeziku koje je potpisala v.d. urednica Ivana Petrekanić-Siĉ.

Ovoga je tjedna Gradsko vijeće imenovalo Tatjanu Milošević za v.d. glavne i odgovorne urednice Redakcije programa na srpskom jeziku, umjesto dosadašnje v.d. urednice Ljiljane Elek, koja je jedna od potpisnica prosvjednog pisma. Nakon ove odluke, koja

je obrazložena istekom mandata, NDVD i NUNS u svom otvorenom pismu gradonačelniku Jenő Maglajju ocjenjuju kako je zapravo riječ o smjeni urednice, te pozivaju gradonačelnika da više ne izbjegava odgovornost za stanje u ovoj medijskoj kući, kojoj je osnivač lokalna samouprava.

Novinske udruge su sa situacijom u Radio Subotici upoznale i Medijski odjel Misije OEES-a u Srbiji, čiji su predstavnici o ovome razgovarali u Subotici sa zamjenikom gradonačelnika Tomislavom Veljkovićem i članom Gradskog vijeća Ottom Busom, te najavljuju kako će i dalje učiniti sve da zaštite kolege koji su imale hrabrosti jasno i glasno se oduprijeti pritisku i zaštititi svoja radna i profesionalna prava.

S. M.

UDRUGA POLJOPRIVREDNIKA »SUBOTICA« I DSHV ZAJEDNO U HUMANITARNOJ AKCIJI

Pomoć poljoprivrednicima u Šapcu

Hrvojka Stantić i Petar Kuntić

U okviru humanitarne akcije »Pomoć poljoprivrednika poljoprivredniku«, koju su zajednički organizirali Demokratski savez Hrvata u Vojvodini i Udruga poljoprivrednika »Subotica«, upućena su ovoga tjedna tri šlepera pomoći u okolicu Šapca, područje ugroženo u poplavama.

Koordinator akcije ispred Udruge poljoprivrednika *Pere Benčik* kaže kako se akciji odazvalo osamnaestero poljoprivrednika, a prikupljeno je oko osam tona lucerne i oko vagon žitarica, kukuruza, pšenice i ječma. On smatra da će poplavljenim područjima trebati višegodišnja pomoć, jer se posljedice poplave neće moći brzo sanirati. »Strašno je što se dogodilo tim ljudima. Govori se sada o preoravanjima zemljišta i zasijavanjima, ali mislim da to neće dati rezultate, već je kasno za sadnju,

zemlja je tamo još mokra, osim toga isprane su hranjive materije. Sigurno će biti potrebno pomagati više godina, ne samo ovu«, kaže *Pere Benčik* i dodaje kako su se članovi Asocijacije mljekara u Tavankutu, čiji je i sam član, odrekli jednodnevne proizvodnje mlijeka u korist ugroženih, što je oko 25.000 litara, odnosno oko pola milijuna dinara.

Predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini *Petar Kuntić* kaže kako se akciji »Pomoć poljoprivrednika poljoprivredniku« odazvalo više desetina poljoprivrednika u Bikovu, Đurđinu, Žedniku i Maloj Bosni, kao i da su pojedini poljoprivrednici izrazili spremnost nakon žetve kao pomoć poplavljenim područjima dati 10 posto svog roda. »Odazvali su se uglavnom mali i srednji poljoprivredni proizvođači, što mi je osobito drago, jer za nekog, tko

Pere Benčik

možda i sam jedva sastavlja kraj s krajem od mjeseca do mjeseca, odvojiti četiri, pet metara kukuruza ipak je podvig i to treba cijeliti«, kazao je *Petar Kuntić*. Koordinatorica akcije iz DSHV-a *Hrvojka Stantić* kaže kako je ova akcija pokazala koliko su ljudi spremni dijeliti, te dodaje da su planirane isporuke dvaju šlepera baliranog sijena i lucerne i šleper zrnaste stočne hrane. Cijela se

Odazvali su se uglavnom mali i srednji poljoprivredni proizvođači, što mi je osobito drago, jer za nekog, tko možda i sam jedva sastavlja kraj s krajem od mjeseca do mjeseca, odvojiti četiri, pet metara kukuruza ipak je podvig i to treba cijeliti, kazao je Petar Kuntić

akcija obavlja u koordinaciji sa subotičkim Crvenim križom, a troškove prijevoza snosi lokalna samouprava.

S.M.

»HRVATSKA RIJEČ« NA SATIMA HRVATSKOG JEZIKA U BEREKU I BEZDANU

Nastavu pohađa pedesetero učenika

Izborni predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture u Bezdanu prati 35, a u Beregu 15 đaka

Školska godina za prvu generaciju učenika iz Bezdana i Berega, koji su pohađali izborni predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, je završena. Posjetili smo ih na njihovom posljednjem satu, prošloga petka, da bismo sada, na samom kraju, čuli kakvi su im dojmovi glede ove nastave i hoće li na te sate ići i sljedeće školske godine.

ZANIMLJIVI I ZABAVNI SATI

Grupa u Beregu ima 15 učenika od trećeg do šestog razreda. Nastavu drže Iva Babić i Tamara Lerić. Početak tog posljednjeg sata najnestrpljivije su očekivale Valentina i Danijela željne da nastavnici Ivi što prije pokažu svoju pjesmicu – »Moja škola«. Kažu uglas kako su im sati hrvatskog jezika bili zanimljivi i bez dvoumljenja na naše pitanje hoće li i sljedeće godine ići na ovaj izborni predmet kažu – da. Veljku iz četvrtog razreda najviše se na satima hrvatskog jezika dopalo crtanje i neke zanimljive, nove stvari koje su naučili. Kaže kako mu nije naporno i, naravno, nastavlja i iduće školske godine sa satima hrvatskog jezika.

U Bezdanu izborni predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture prati 35 učenika. Uz Ivu Babić nastavu vodi

i Karlo Fuderer. Na posljednjem satu zadaća im je bila napraviti pano i napisati svoje dojmove o satima hrvatskog. Na Jovanu najveći dojam ostavio je maskenbal, Nikoli su se dopali filmovi, dok je za Zoranu od svih sata najomiljeniji sat hrvatskog. Hrvatska je najbolja država, igrali smo se puno igara, na hrvatskom je uvijek zanimljivo, na hrvatskom nas ima puno i tamo je baš zabavno, dopao mi se izlet u Tavankut, još su neki od dojmova koje su na zajedničkom panou napisali učenici iz Bezdana. I što je nama iz »Hrvatske riječi« posebično drago, u središtu panoa je tekst i fotografija s naše novinarske radionice, koju su pohađale i četiri učenice iz Bezdana.

U BEZDANU SVE VIŠE ĐAKA

Za izborni predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture u Bezdanu i Beregu ove je školske godine zadužena

bila Iva Babić, koja radi preko Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske. Osim u Bezdanu i Beregu angažirana je u gimnaziji u Subotici i osnovnoj školi u Đurđinu, gdje je organizirana nastava na

Monoštor i Sombor

U Beregu i Bezdanu završena je prva školska godina u kojoj su učenici pohađali izborni predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. U Monoštoru se ovakva nastava organizira već desetak godina i za ovaj izborni predmet svake školske godine opredijeli se oko polovice učenika monoštorske škole.

Nastave hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture, koja se u Somboru počela organizirati 2006. godine, nema od 2011. godine.

hrvatskom jeziku. »Ovo mi je prva školska godina i dojmovi su mi pozitivni. U Beregu imamo 15 đaka i to mlađeg uzrasta. Međutim, djeca su vrlo aktivna. Sudjelovali su na 'Danima Balinta Vujkova' sa svojim recitacijama, njihove radove šaljem na sve natječaje, sve im je zanimljivo i zainteresirani su za suradnju«, dojmovi su Ive Babić iz Berega. U Bezdanu je skupina đaka koja pohađa izborni predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture veća i što je posebično zanimljivo, od početka nastave broj učenika se samo povećavao. »Počeli smo s dvadesetak prijavljenih, a sada ih je 35, pa je nastava organizirana u dvije grupe. Mlađa grupa je za čenike od prvog do petog razreda i s dvadeset učenika to je veća grupa. U starijoj uzrasnoj grupi imamo 15 đaka, a najbrojniji su učenici šestih razreda«, kaže Babić.

Raditi u grupama u kojima su djeca različite uzrasne dobi nije ni malo lako. No, ukoliko

KPZH »ŠOKADIJA« NA XX. BARANJSKOM BEČARCU

Al je lipo kad se Šokci pazu

Gostovanjem na jubilarnom »XX. baranjskom bečarcu« u Dražu folklorci i tamburaši KPZH »Šokadija« otvorili su seriju nastupa Sončana na ovoljetnim manifestacijama u zemlji i inozemstvu. Ova dvodnevna kulturno-turistička manifestacija baranjskih Šokaca, dvadeseta zaredom, započela je u petak Šokačkim vašarom i izložbom kolača Udruge žena iz Draža. KUD »Sloga« iz Draža organizirao je izložbu starina »Iz šubluka naših baka«, a u nastavku programa predstavljena je 2. knjiga »Šokačka rič«. Knjiga je obuhvatila pučke pjesme, šokačke pripovijetke i fotografije s proteklih 19 »Bečaraca«. Program prvoga dana završen je revijom narodnih nošnji baranjskih Šokaca, a za »usijanu večer« narodnoga veselja pobrinuli su se tamburaši iz skupina »Baranjski sokak«, »Sokoli«, »Šokačka grana« i »Rampaš«.

Drugoga dana manifestacije održan je okrugli stol na temu »Mogućnosti razvoja proizvodnje i trženja ekoloških proizvoda«, a središnje događanje bio je mimohod i smotra folklor-nih skupina iz Draža, Cerne, Gajića, Križa, Piškorevaca, Duboševica i Jalžabeta, te gostiju iz Mađarske i Vojvodine, KUD-a »Tanac« iz Pečuha i KPZH »Šokadija« iz Sonte. U mimohodu od OŠ Draž do ljetne pozornice na mjesnom nogometnom stadionu sudionici su uz povremeni pljesak na otvorenom velikom broju mještana i njihovih gostiju pokazali svoje prekrasne nošnje i dio pjevačko-tamburaškog umijeća. »Šokadinci« su se domaćinima predstavili autorskom pjesmom »Ajde, Riđo, sad u kas« svoje članice Božane Vidaković i splotom šokačkih pjesama i igara iz Sonte.

A.

Kolonija u Beregu

U Beregu je u nedjelju, osmog lipnja, organizirana likovna kolonija. Kolonija je održana po sedamnaesti put u okviru manifestacije »Mikini dani«. U radu kolonije sudjelovali su članovi Likovne grupe »76« iz Sombora – Milorad Rađenović, Stipan Kovač, Slobodan Nastasić, Milan Momčilović, Ljubomir Jakovljević, Ilija Uzelac i Anton Krulić. Slikari su domaćinima HKPD-u »Silvije Strahimir Kranjčević« ostavili 10 slika.

Z. V.

je uz mlađu djecu tu i netko od starije braće ili sestara, sve je puno lakše. Mlađa djeca su puno maštovitija, nekada su mlađi i brži u shvaćanju i povezivanju, pokazuje iskustvo nastavnice Ive. Interesiralo nas je i kako su osmišljeni ovi sati. »Plan i program radimo samostalno. Obrađujemo hrvatsku kul-

turnu baštinu, povijest, književnost. Polazimo od njih i od onoga što je njima blisko. Imamo puno mogućnosti na koji način prezentirati gradivo«, kaže Iva.

Učenici iz Bezdana i Berega, koji u pohađali izborni predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, nagrađeni su ljetova-

njem u Novom Vinodolskom, gdje će boraviti od 15. do 22. lipnja. Na ovo ljetovanje putovat će 20 učenika iz Bezdana i sedmero iz Berega.

A kada prođu ferije, opet nova školska godine i novi zanimljivi sati hrvatskog jezika.

Z. Vasiljević

TJEDAN U BAČKOJ

Bez komentara

Ovotjedni komentar nastavljamo tamo gdje smo stali prošlog tjedna. Obećala sam vam podatak o broju vijećnika Skupštine grada Sombora koji su se u korist ugroženih u poplavama odrekli vijećničkog paušala. Kako neslužbeno doznajemo, od 61 vijećnika, paušala se, koji je od 12.000 do 15.000 dinara, odreklo njih petero. Svaki daljnji komentar je suvišan. I neću više o tome. A imala bih svašta kazati i napisati.

Pričala mi je prije neki dan jedna Somborka, vlasnica zanatske radio-nice koju je naslijedila od oca, kako je morala otpustiti nekoliko stalnih radnika, koji su radili godinama kod njih i s kojima su bili kao jedna obitelj. Kaže, problem je u tomu što su dvije godine, u dvije smjene, radili za Fabriku akumulatora, a sada taj posao ne mogu naplatiti. Neće niti moći, jer je u planu reorganizacije posrnule tvornice vlasnik ponudio da im isplati četvrtinu potraživanja i to za 11 godina. I baš kada im je stigao taj dopis, u dnevnim novinama pročitali su kako je vlasnik somborske tvornice, i još pride desetak tvornica i rudnika po Srbiji, među najbogatijim ljudima u državi. I ovdje je svaki daljnji komentar suvišan.

Sombor je prije godinu dana od NALED-a proglašen lokalnom samoupravom s povoljnim poslovnim okruženjem. Kako su nas obavijestili iz sjedišta somborske vlasti na nedavnom sastanku su »dogovoreni koraci o budućoj suradnji grada i NALED-a, procesu recertifikacije vezane za povoljno poslovno okruženje i procesu stjecanja regionalnog certifikata o povoljnom poslovnim okruženju«. Nemam komentara na ovo. Možda ću ga imati kad rastumačim što to konkretno znači.

Zlata Vasiljević

PROJEKT »ORGANIZACIJE CIVILNOG DRUŠTVA ZA MEĐUSOBNU SURADNJU«

Četiri općine zajedno

Tema trodnevnog sastanka u Rumi bila je odnos prema starim osobama i osobama sa smetnjama u razvoju

Bojana Lanc Leonarda Švec

Općina Ruma i predstavnici Ureda za lokalno-ekonomski razvoj bili su u periodu od 4. do 6. lipnja domaćini predstavnicima općina iz Mađarske, Slovenije i Hrvatske, koji zajedno s općinom Ruma sudjeluju u provođenju projekta »Organizacije civilnog društva za međusobnu suradnju«, koji se financira iz EU programa Europa za građane i građanke. Općina Ruma sudjeluje u projektu kao partner, čiji je nositelj općina Goričan iz Hrvatske. Ona je i bila domaćin prve konferencije koja je održana u ožujku ove godine, a suradnju s općinom Goričan općina Ruma je uspostavila posredstvom Regionalne razvojne agencije. Opći cilj projekta je da se doprinese razvijanju suradnje i partnerstava između građana, organizacija civilnog društva i lokalnih samouprava. Tema trodnevnog sastanka u Rumi bila je odnos prema starim osobama i osobama sa smetnjama u razvoju, a gosti iz Slovenije, Hrvatske i Mađarske, imali su priliku tijekom boravka u Rumi posjetiti Dnevni boravak za djecu i mlade sa smetnjama

u razvoju i Gerontološki centar »Srijem«: »Želimo prikazati naš model pružanja pomoći i čuti mišljenje zemalja koje su već ušle u Europsku uniju. Suština samog projekta je umrežavanje organizacija civilnog društva, a mi u Rumi predstavljamo temu tretmana osoba sa smetnjama u razvoju. Želimo na ovaj način dotaknuti što veći broj tema s kojima ove države rade, kao i pronaći neke nove projektne ideje za sljedeći poziv Europske unije. Općina Ruma će do 30. srpnja konkurirati i po pozivu Europske unije vezanom za socijalnu inkluziju, a cilj je da u Dnevni boravak uključimo i osobe sa smetnjama u razvoju od 26 do 40 godina starosti«, istaknula je Bojana Lanc iz Ureda za lokalno-ekonomski razvoj općine Ruma.

»HUMANA NOVA«

Nositelj projekta je općina Goričan iz Republike Hrvatske. Socijalna zadruga »Humana nova« iz tog mjesta ima 15 uposlenih radnika, od tog broja 6 osoba je s invaliditetom, 4 osobe

su starije, preko 60 godina, koje čekaju mirovinu i koje su uključene u socijalne pothvate, konkretno, izradu proizvoda od reciklažnog materijala: »Djelovanje ove zadruge počelo je 2012. godine. Zadruga se bavi prvenstveno sakupljanjem tekstila koji ljudi više ne koriste, zatim recikliranjem i od dijela sakupljenog tekstila osobe s invaliditetom izrađuju pregače, torbice, papuče, tako da u svom poslu imamo i ekološku komponentu koja je jako važna. Imamo želju ta svoja iskustva prenijeti i drugima u čitavoj regiji, a svoje djelovanje proširiti ćemo i na ostale županije u Republici Hrvatskoj«, istaknula je Leonarda Švec, predsjednica Skupštine »Humana nova« iz općine Goričan.

KORIST ZA CIJELU REGIJU

Predstavnici općine Goričan iz Republike Hrvatske također ističu da je ovaj projekt ciljni i da je osnovna ideja uspostavljanje nove suradnje između ove četiri općine kako bi zajednički nastupali i aplicirali za projekte EU, koji će biti od velike koristi

za čitavu regiju. Takvo mišljenje imaju i predstavnici Slovenije, koji su naveli da je jedan od ciljeva i produbljivanje i učvršćenje daljnje suradnje: »Uvijek kada sudjelujete u nekim novim projektima naučite nešto novo, i zato smatram da je ovakav susret od velike koristi. U Rumu su došli i članovi studentske organizacije 'Svijet mladih' koja se bavi međugeneracijskom suradnjom, pa ćemo domaćine upoznati i s metodama rada kod nas«, rekao je Aleksandar Varga, predstavnik općine Lendava iz Slovenije. Sudionici na ovom projektu su i predstavnici mađarske varošice Sumarton, koji su izrazili nadu da će se iz ovog projekta izroditi i novi, na kojemu će ponovno zajedno surađivati: »U Mađarskoj ćemo predstaviti udruge mladih, dok će u Sloveniji tema biti sport. Srbija je na putu prema Europskoj uniji, a ostale države koji su sudionici su već članovi europske obitelji i rado ćemo upoznati domaćine sa svim izazovima koji se mogu javiti u procesima pridruživanja, kao i načinima za njihovo uspješno rješavanje«, rekao je Ladislav Gujas iz mađarske varošice Sumarton.

Već u kolovozu Mađarska će biti domaćin festivalu »Tambure i vino«, gdje su pozvani i tamburaši iz Rume. Treća konferencija bit će održana u gradu Totszentmarton, četvrta u gradu Lendava, dok će finalna konferencija biti održana u općini Goričan sljedeće godine.

Suzana Darabašić

PRODAJA ORGANSKIH PROIZVODA

Tržnica »Moj salaš«

Popularizacija organske i tradicionalne poljoprivrede zadatak su kojega je sebi postavila udruga »Zelena mreža Vojvodine« iz Novog Sada, koja okuplja proizvođače organskih poljoprivrednih proizvoda i vrši promidžbu zdravog života i prehrane. Organizacija usko surađuje s znanstvenim institucijama, kao što je Poljoprivredni fakultet Novi Sad, na čelu s profesoricom u mirovini dr. Brankom Lazić, koja je i pionir organske poljoprivrede u cijeloj Srbiji.

Tržnica »Moj salaš« predstavlja organiziranu prodaju organskih proizvoda – povrća, voća, proizvoda ručne radinosti, cvijeća, začinskog bilja, sireva, kolača... Tržnica se održava od lipnja do kraja rujna, svakoga četvrtka, na platou ispred Sportskog i poslovnog centra Vojvodina (SPENS) u Novom Sadu.

Prva tržnica održana je 25. lipnja 2004. godine i ove godine obilježila je 10 godina postojanja. Na svečanoj prvoj ovogodišnjoj tržnici, pokraj već poznatih i etabliranih izlagača, svoje proizvode predstavili su i Monoštorci. UG »Podunav« okupilo je proizvođače domaćih proizvoda, proizvoda tradicijskih obrta i obiteljskih poljoprivrednih gazdinstava. Tako su se Novosađanima predstavili proizvodi poljoprivrednog gazdinstva Periškić, koje se bavi pčelarstvom i uzgojem pčela u specifičnim košnicama, tzv. »Monoštorkama«, gazdinstva Etno kuće »Mali Bodrog« – domaći sokovi, vino od kupine, pekmezi, džemovi, proizvodi od rogoza – torbe i prostirke *Stipana Turkalja* i drvene klompe *Ivana Kovača*.

Široka lepeza proizvoda nastalih na tradicionalan način privukla je veliku pažnju prolaznika, a suradnja se nastavlja, jer je planirano da »Zelena mreža« gostuje na ovogodišnjem, također jubilarnom, festivalu Bodrog fest u Monoštoru.

Tržnicu »Moj salaš« pomažu Grad Novi Sad i Pokrajinsko tajništvo za gospodarstvo, zapošljavanje i ravnopravnost spolova.

Z. Mitić

TJEDAN U SRIJEMU

Opsada komaraca

I konačno iz šidske općine lijepe vijesti, barem što se tiče mjesta Jamene, koja je najviše bila pogođena poplavama. Naime, Općinski krizni stožer za izvanredne situacije donio je krajem prošloga tjedna zaključak u kojem stoji da je voda u tom naseljenom mjestu higijenski ispravna i da se može koristiti za piće, kao i da je opskrba hranom stanovništva i stoke osigurana i uredna i da je izvršena dezinfekcija i deratizacija objekata i radnih i javnih površina, te da je niskonaponska mreža i javna rasvjeta uključena. Dozvoljen je povratak svih struktura mještana, njihovih evakuiranih radnih i drugih strojeva i stoke. Kako je još uvijek na snazi izvanredna obrana od poplava, na dijelu od Bosuta do državne granice s Republikom Hrvatskom, taj režim je neophodno poštovati sve dok se ne zatvore prodori nasipa na hrvatskom teritoriju. U Jamenu svakodnevno dolazi pomoć. Tako je prošloga tjedna Crveni križ Vojvodine poslao 18 specijalnih aparata koji iz zidova i podova kuća usisavaju vlagu, tako da se ona pretvara u vodu i sakuplja u specijalne vrećice. A Jamenu je posjetio i gradonačelnik Novoga Sada *Miloš Vučević*, gdje se na licu mjesta upoznao s posljedicama poplava, a zajedno s delegacijom iz Novog Sada stigao je i konvoj humanitarne pomoći. Velika pomoć iz Bugarske i Austrije stigla je u ovo mjesto u obliku hrane za stoku i perad, a svoje veliko srce pokazale su i žene iz šidske općine koje su kroz akciju »Žena ženi« prikupile pakete higijenskih sredstava za žene iz Jamene. Sve ove akcije pokazale su spremnost mnogih da pomognu ljudima u nevolji, a ovim ljudima makar na trenutak povrate osmijeh na lice i optimizam. Međutim, ono sa čime su se stanovnici proteklih tjedana najviše borili, bili su komarci. Muke s njima najviše su imali mještani sela s ugroženih područja gdje su ovi insekti bili najbrojniji, ali ništa manje muka nisu imali ni Šidani. U iščekivanju svakoga dana aviona za zaprašivanje, jer se iz dana u dan obećavalo kako će to biti baš danas, pa onda iz nekog razloga tek sutra (te kriva Pokrajina, te se pokvario avion), građani su se snalazili kupovinom preparata, mrežica za prozore i tko zna čega još, kako bi se obranili od ovih insekata. I poslije višednevne borbe općina Šid je preuzela stvar u svoje ruke i 5. lipnja konačno je obavljen zračni tretman komaraca najprije na ugroženim područjima, a potom u Šidu i susjednim mjestima. Tako, mukama u šidskoj općini nikada kraja... I onda kada misliš da je sve gotovo, pojave se komarci koji poslije ovih poplava mogu prouzročiti brojne zdravstvene probleme.

S. Darabašić

ADAM ADA I ADAM ACA PAŠIĆ, KOVAČI

Radionica s polustoljetnom tradicijom

Kada je *Adam Pašić*, sada već davne, 1965. godine otvorio kovačku radionicu u selu je bilo nekoliko kovača. Danas ne samo da je to jedina kovačka radionica u Monoštoru, već i u široj okolici. Čika Adam je u mirovini već 17 godina, ali iako uveliko gazi osmo desetljeće i danas je svaki dan u radionici. Uz njega je i sin *Adam*, koji je nastavio očevim stopama. Silom prilika, jer je trgovina u kojoj je godinama bio uposlen propala. Nastaviti očev posao bio je poslije toga logičan korak.

Posjetili smo ih u njihovoj radionici, ali razgovor nije baš počeo glatko kako smo planirali. Ne zato što naši domaćini

nisu bili raspoloženi za priču, već zbog posla koji nije mogao čekati. Valjalo je potkovati konja, a onda će biti vremena i za 'divan'. Tako smo se i sami uvjerali da, usprkos nekim novim vremenima, posla za kovača još uvijek ima.

NESUĐENI UČITELJ

Doznajemo u razgovoru s čika Adamom da je na kovački zanat u Sombor iz Monoštora otišao kao trinaestogodišnjak. Nije to bio njegov izbor, već njegove majke. Imao je čika Adam neke druge želje, ali povinovao se majčinoj volji i danas, kada se osvrne iza sebe, kaže da nije

pogriješio. Kaže, bilo je tada u selu četiri zanimanja – poljoprivrednici, nadničari, zanatlije i učitelji. Da se čika Adam pitao, on bio odabrao da bude učitelj. Ima tu i jedna zanimljiva anegdota. »Jedan učitelj je kod nas svaki dan dolazio po mlijeko, i uvijek je bio u okraćalim hlačama. Kada sam spomenuo da bih i ja volio biti učitelj, majka mi je odgovorila – pa da nosiš hlače s krizmanja«, priča čika Adam. Na zanatu je bio tri godine, stanovao je i kovački zanat učio kod majstora, a usporedo sa šegrtovanjem završavao je i školu. Kod majstora u Somboru ostao je do svoje 28., a onda je 1965. otvorio radionicu u Monoštoru,

koja bez prekida radi 49 godina. Bila je to četvrta kovačka radionica u Monoštoru, ali posla je u to vrijeme bilo za svakoga. Bilo je u radionici nekada i šegrta, ali su vremenom svi napuštali ovaj posao i odlazili u brodogradilište. Zatvarale su se i druge kovačke radionice u selu. No, čika Adam nije odustajao. Ni danas, kada ima 77 godina, ne može zamisliti da mu dan prođe bez posla u radionici. To nije za čuđenje, jer je s tim zanatom od svojih dječaćkih dana.

Mi ovdje uporno pričamo o kovačkom zanatu, a ako je vjerovati Poreznoj upravi – čika Adam i njegov sin i nisu kovači! Jer, paradoks je da u šifarniku

djelatnosti ne postoji kovač, već se njihova radionica u Poreznoj upravi vodi kao radionica za proizvodnju ostalih dijelova od metala. Čude se tomu i naši sugovornici i kažu da je kovača bilo od pamtivijeka. Ako je suditi po Pašićima, bit će ih i dalje, jer je čika Adamovu radionicu preuzeo njegov sin. Da ne bude zabune, također se zove Adam, s tim što čika Adama u selu zovu Ada, a Adama mlađeg Aca.

IZ TRGOVINE U RADIONICI

Po kovačkoj radionici Aca je trčkarao još kao dječčić, ali kada je došlo vrijeme školovanja otišao je u trgovačku školu. I on je, kao i njegov otac, ispoštovao volju roditelja. Čika Adamovi su smatrali da će sinu kruh u ruke dati poslavši ga na kovački zanat. Čika Adam je, u ulozi roditelja, misli zašto da i njegov sin mora biti musav i prljav, jer takav je kovački zanat, bolje mu je da odabere neki gospodskiji posao. I odabrao je Aca trgovinu, ali nije pobjegao daleko, jer je 25

godina proveo radeći u gvoždari. Na nastavak ove priče utjecaja nisu imali ni čika Adam ni Aca. Desilo se ono što se desilo. Poduzeće u kome je Aca bio uposlen prodano je i po već poznatom receptu vrlo brzo i propalo.

Ciganke

Sjekire, takozvane ciganke, koje se koriste za cijepanje velikih komada drveta napravljene u Pašićevoj radionici završile su i u Crnog Gori i Njemačkoj. Te sjekire nalik su onima koje su koristili koritari, a takvog su oblika da kada se udare bukvalno kidaju drvo.

»Ostao sam bez posla, ali hvala Bogu imao sam se gdje vratiti, pa sam se lijepo vratio u kovačku radionicu. Imam od koga učiti i drago mi je da ima tko pokazati mi kako se to nekada radilo, jer godinama se mijenjao i ovaj zanat. Počevši od kovačkog zava-

rivanja, koje ne znam može li još netko danas zamisliti kako se to radilo. A jednostavno je. Uzmu se dva željeza, i zagriju se. Mora se voditi računa o temperaturi, jer ako se malo više zagrije i krenu frcati iskre, nema pomoći, to željezo se baca. Mora se potrefiti moment prije iskrenja, kad se željezo počne skoro topiti. Tada se vadi iz vatre, stavlja na nakovanj i čekićem se sabije. Tako se željezo nekada varilo«, prenosi nam dio posla iz kovačke radionice Aca.

Doznajemo i da kovači imaju jednu veliku prednost. Njima alat nikad nije problem, jer kakav god da im alat zatreba, oni ga »očas« naprave. A nema kovačke radionice bez kovačke vatre, čekića, nakovnja i kliješta.

PAORI NAJČEŠĆE MUŠTERIJE

Bilo je za kovače nekada mnogo više posla nego danas. Kada je čika Adam otvorio svoju radionicu zemlja se obrađivala konjima, a umjesto traktora na cestama su bili špediteri. Kovači

su tada oštrili oruđa za rad na njivama i potkivali konje. Posla je bilo toliko da su svi monoštorski kovači mogli živjeti od tog posla. No, ta vremena pripadaju povijesti. »Veliki poljoprivrednici sada obrađuju velike parcele suvremenom mehanizacijom. To su jaki plugovi i kada se raonik istupi, ne oštiri se, već se kupuje novi. Ima još nešto malo onih malih poljoprivrednika, ja bih rekao hobista, koji dolaze u našu radionicu da im naoštimo motičice za parače, remontiramo tanjurače, jer većina tanjurača još ima drvene ležajeve koji propadnu za jednu sezonu. Kada krene žetva kuju se raonici da bi se strništa ugarila. Jesen je jedna od jačih sezona, jer se tada raonici spremaju za duboko oranje. Paori priželjkuju dovoljno kiše, a mi kovači da bude suša, jer se tada oruđa brže tupe i eto za nas više posla«, priča nam Adam mlađi i dodaje, da je njihova kovačka radionica jedna od rijetkih u tom dijelu, pa im mušterije dolaze i iz Sombora, Apatina i drugih mjesta.

Zlata Vasiljević

Za kovače danas je manje posla nego li prije, ali manje je i majstora kovača, pa u Monoštor dolaze i mušterije iz okolnih mjesta

Spartak

U okviru subotičke »Noći muzeja«, brojni su posjetitelji (a za pretpostaviti i netko od vas koji čitate ovaj tekst) mogli, između ostalog, pogledati izložbu *Spartaka Dulića* »T 00101000 HX« u Modernoj galeriji »Likovni susret«. Ovaj multimedijalni umjetnik predstavio se serijom od 15, kako ih sam naziva, crteža u boji, nastalih u posljednjih šest godina. Radovi su velikih formata i realizirani su u kombiniranoj tehnici (fasadne boje, email, sprej na platnu).

U pitanju su apstraktne, koloristički snažne kompozicije koje imaju reference na predmetno (vrpce, organi, procesi tijekom eksperimenta); živi i vibrantni, ali ipak kodirani mikrosvijetovi.

Stilski promatrano, u njegovim je radovima moguće identificirati utjecaje različitih umjetničkih pravaca ali i popularne kulture: od akcijskog slikarstva, geometrijske apstrakcije, nadrealizma i pop arta, preko street arta, do elemenata cyberpunka, pa i stripa.

U kojem god mediju stvarao – performans, slika, kolaži, murali, instalacije – Dulić okupiraju iste teme: pronalaženje reda u neredu (ili obratno), isprepletenost svjesnog i podsvjesnog, spajanje (naizgled) suprotnosti. Dio ovih radova već je izlagan na njegovim samostalnim izložbama u Pančevu i Somboru, a u pratećem tekstu jedne od njih povjesničarka umjetnosti *Olga Šram* je ocijenila kako »neposrednost i otvorenost Dulićeva umjetničkog angažmana sažima u uvjerljivoj izražajnosti dimenzije imaginarnog i misaonog, aktivira racionalne i, nadasve, senzorne potencijale koji nas pred njegovim djelima ne mogu ostaviti nimalo ravnodušnim«.

Izložba »T 00101000 HX« još jednom potvrđuje Dulićevu darovitost, ali i beskompromisnu posvećenost svojem umjetničkom stvaralaštvu. Oni koji prate suvremenu umjetničku scenu, znaju kako Dulić važi za regionalno priznatog umjetnika (reklo bi se ne bez razloga!) o čemu govori i podatak da ga ovih dana očekuje manja »turneja« po Hrvatskoj, gdje će sudjelovati na Danima performansa u Varaždinu, a potom će se predstaviti i publici u Muzeju suvremene umjetnosti Istre u Puli.

D. B. P.

U SUBOTICI PREDSTAVLJENA KNJIGA VOJISLAVA SEKELJA »ŽIVOTOPIS JEDNE SJENE«

Pjesnički solilokvij o samoći

Predstavljanje najnovije knjige *Vojislava Sekelja* »Životopis jedne sjene«, koja je objavljena prošle godine u nakladi NIU »Hrvatska riječ«, održano je prošloga petka u subotičkoj Gradskoj knjižnici. Riječ je o knjizi pjesama pisanoj suvremenim senzibilitetom u kojoj autor promišlja o vlastitom životu, ali i o pojedinim društvenim pitanjima.

V. d. urednika naklade NIU »Hrvatska riječ« *Zvonko Sarić* je kazao kako koristeći koncept sjene u književnosti, Vojislav Sekelj propituje i odnos između svjesne

Zvonko Sarić, Vojislav Sekelj i Tomislav Žigmanov

namjere pjesnika i nesvjesnih sadržaja svijesti. »Tako Sekelj, otimajući se jednostavnim pokušajima interpretacije, propituje i egzistencijalne, društveno-povijesne i znanstveno-spoznajne proturječnosti spram estetske funkcije kulture, ne povinujući se konvencijama i mitovima zatečene kulture, nudeći drugačiji koncept umjetničkog očitovanja. Pjesme Vojislava Sekelja prenose vjerodostojnu psihičku dinamiku i tako djeluju na čitatelje. Knjiga »Životopis jedne sjene« je izazov da i čitatelji promišljaju i o svojim sjenama i kolektivnim sjenama, asocijativnim slijedom tijekom čitateljskog iskustva«, kazao je Sarić.

Književnik *Tomislav Žigmanov* je ocijenio kako je izbor teme kojom se knjiga bavi odraz duboke egzistencijalne samotnosti suvremenog čovjeka, a ne pjesnikova kaprica. »Stoga su njegove pjesme neka vrsta solilokvija, razgovora sa samim sobom. One progovaraju o samoći kao vapaju, kao stanju i biti današnjega čovjeka. On može biti u odnosima 'chata', SMS-a, 'maila', komunikacije s drugima, ali svijet je toliko ozidan različitim nerazumijevanjima, sebičnostima i neiskrenostima, da dolazimo do paradoksa – da s drugima nije vrijedno govoriti. A bit čovjeka jest dijalog. Čovjek je nedostatan, on potrebuje drugoga, on u komunikaciji s drugim razrješuje brojne izazove, i samo u dijalogu i susretu s drugim on može ići naprijed«, kazao je Žigmanov.

Vojislav Sekelj piše poeziju, romane, poetske drame, književnu kritiku i publicistička djela. Dobitnik je nagrade »Balint Vujkov Dida« za životno djelo na području književnosti, nagrade »Emerik Pavić« za najbolju knjigu za 2011. godinu, kao i prestižnog hrvatskog odlikovanja Reda Danice za očuvanje kulture Hrvata u Srbiji. Živi i radi u Subotici kao umirovljenik.

D. B. P.

»Matoš« i »Zora« na »Baranjskom bečarcu«

DRAŽ – Članovi udruga HKUPD-a »Matoš« iz Plavne i HKPU »Zora« iz Vajske sudjelovali su prošloga petka na 20. po redu »Baranjskom bečarcu« u Dražu, u Republici Hrvatskoj. Oni su se predstavili na reviji narodnih nošnji. Uz nastupe mnogih folklornih skupina, manifestacija u Dražu nudi revije odjeće, ali i izložbe ručnih radova, starog namještaja, alata...

Monoštorke u novosadskoj »Noći muzeja«

NOVI SAD – Monoštorke iz UG »Podunav« i UG »NADE« sudjelovale u novosadskoj Noći muzeja, u organizaciji Zavoda za ravnopravnost spolova i Vlade AP Vojvodine. Ove godine akcent je bio na starinskim modnim detaljima za žene. Monoštorke su predstavile nakit kojega su nosile žene u ovome selu, a koji potječe od kraja XIX stoljeća – zlatne i srebrne dukate, »struku« – ogrlice i minđuše izrađene od konjske strune, ogrlice od staklenih perlica, »punu glavu« svečani ukras za glavu, »pletenu« različite vrste marama – od onih najsvježanijih do onih koje su se nosile svaki dan, prslučiće od vune, stare pojaseve koji broje više od 100 godina, kapice za bebe, čuvene vunene debele marama za ogrtanje itd. Predmete iz obiteljskih kolekcija, stare i više od stotinu godina, za ovu izložbu posudile su: *Marija Turkalj, Marica Kovač, Eva Kovač i Anica Pašić.*

Z. M.

Likovna kolonija »Panon-Subotica 2014.«

SUBOTICA – U Subotici će se 14. i 15. lipnja održati treći saziv Međunarodne likovne kolonije »Panon-Subotica 2014.«. Osim članova HLU »Cro Art« na koloniji će sudjelovati i slikari iz Hrvatske i Mađarske. Tema ovogodišnje kolonije »Panon« bit će ruralni motivi Vojvodine i urbani motivi Subotice s naglaskom na secesiji. Mjesto održavanja kolonije su prostorije udruge na adresi Beogradski put 31 u Subotici. U nedjelju popodne svi zainteresirani mogu doći pogledati nastala djela.

»Mikini dani« u Beregu

BEREG – Tradicionalna 17. smotra tamburaša »Mikini dani« bit će održana u nedjelju, 15. lipnja, u Beregu. Sudjelovat će KPZH »Šokadija« iz Sonte, Tamburaški sastav iz Ljutova, TS »Rampaš« iz Baranje, VIS »Antunići« iz Sombora i Dom kulture Sivac. Program će biti priređen na ljetnoj pozornici, a u slučaju kiše u Domu kulture. Početak je u 18 sati. Bit će organizirano i natjecanje u kuhanju ribljeg paprikaša, a pobjednici će biti proglašeni u 20 sati.

Z. V.

Predstavljanje Zbornika sa znanstvenog skupa u Golubiću

SUBOTICA – Hrvatsko nacionalno vijeće i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata organiziraju predstavljanje Zbornika sa znanstvenog skupa održanog u Golubiću 2013. »Srpsko-hrvatski odnosi u 20. sto-

ljeću; – Prava nacionalnih manjina – borba protiv diskriminacije«, koje će biti održano u četvrtak, 19. lipnja, u 19 sati u Plavoj vijećnici Gradske kuće u Subotici. Zbornik će predstaviti: prof. dr. sc. *Janko Veselinović*, zastupnik, predsjednik Odbora za dijasporu i Srbe u regiji Narodne skupštine RS, Beograd, prof. dr. sc. *Darko Gavrilović*, urednik Zbornika, Novi Sad, dr. sc. *Jasminka Dulić*, Subotica i *Tomislav Žigmanov*, prof., Subotica.

Promocija knjige Željke Zelić

SUBOTICA – Predstavljanje knjige pjesama *Željke Zelić* »(intimna) Kronika srca« (NIU »Hrvatska riječ«, 2013.) bit će održano u idući petak, 20. lipnja, u Gradskoj knjižnici u Subotici. Uz autoricu, o knjizi će govoriti v. d. urednika naklade NIU »Hrvatska riječ« *Zvonko Sarić*, urednik knjige *Davor Bašić Palković* i profesorica književnosti *Nevena Mlinko*. Stihove će govoriti *Marija Jaramazović* uz glazbenu pratnju *Nikole Bašića* na gitari. Početak je u 19,30 sati.

Koncert HGU »Festival bunjevački pisama« u Subotici

SUBOTICA – Ljetni koncert Hrvatske glazbene udruge »Festival bunjevački pisama« bit će održan u idući petak, 20. lipnja, u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici s početkom u 20 sati. Na repertoaru će se naći skladbe s raznih natjecanja koje su udruzi donijele brojne nagrade i priznanja. Nastupit će Dječji tamburaški orkestar i Veliki festivalski orkestar pod ravnanjem prof. *Mire Temunović*. Kao gosti koncerta nastupit će maturanti srednje Muzičke škole u Subotici s odsjeka tambure: *Milica Lerić i Miran Tikvicki*. Ulaznice po cijeni od 250 dinara mogu se rezervirati na telefon 060/016-11-67, a moći će se kupiti i pred početak koncerta.

Novi svezak »Klasja naših ravni«

SUBOTICA – U izdanju subotičkog ogranka Matice hrvatske iz Subotice, izašao je novi svezak časopisa za književnost, umjetnost i znanost »Klasja naših ravni« (1.-4. za 2014.). Časopis, među ostalim, donosi tekstove *Ante Sekulića* »Ambrozije Šarčević i njegova dva rječnika« i *Nace Zelića* »Javna proslava Dužijance (1968.-1971.)«.

Možete pročitati i pjesme *Tomislava Marjana Bilosnića*, te ulomke iz romana u rukopisu *Petka Vojnića Purčara* i *Milovana Mikovića*.

Časopis donosi i »Izbor iz podravskih priča«, koji je priredio *Darko Pernjak*, a predstavlja autore kao što su *Marko Gregur*, *Matija Ivačić*, *Božica Jelušić*, *Marko Kolar*, *Sunčica Orešić* i *Darko Pero Pernjak*. Tu su i prikazi knjiga iz pera *Đure Vidmarovića*, *Nevenke Nekić*, *Igora Šipića*, *Nedima Sejdinovića*, *Zvonka Sarića*, *Ljiljane Žegarac Tenjović*.

Snežana Ilić potpisuje tekst na temu »Srbija između multietičnosti i multikulturalnosti«, dok *Antonija Čota-Rekettye* piše o »Krlježi na vojvođanskoj sceni«.

VODSTVO TAVANKUTSKE UDRUGE BILO U ZAGREBU

»Seminar bunjevačkog stvaralaštva« predstavljen u »Ladu«

Na poziv voditelja dva zagrebačka folklorna ansambla, u prošli petak je u dvorani FA Lado u Zagrebu predstavljen Seminar bunjevačkog stvaralaštva iz Tavankuta. O seminaru je govorio *Ladislav Suknović*, predsjednik HKPD-a »Matija Gubec«, koje i organizira ovaj edukativni događaj. Prof. *Kata Suknović*, jedna od predavačica na seminaru, ukratko je predstavila svoj kolegij, koji se pokazao vrlo atraktivan i popularan među polaznicima, a riječ je o bunjevačkoj narodnoj nošnji. Prof. *Ljubica Vuković Dulić*, koja na seminaru govori o kulturnoj povijesti bunjevačkih Hrvata, na prezentaciji je predstavila specifičnosti ovoga seminara, njegove prednosti i zacrtane ciljeve.

O samoj strukturi seminara, temama koje će se obrađivati i predavačima koji će se naći na III. seminaru bunjevačkog stvaralaštva u Tavankutu govorio je glavni voditelj seminara *Ivica Dulić*. Naglasio je nekoliko

tema – ples, tradicijsko pjevanje, dječje igre, izradu ukrasa za kosu od slame, tradicijsko i scensko odijevanje narodne nošnje, tradicijsku tamburašku glazbu te tradicijski instrument gajde. Izrada suvenira od slame organizira se kao zasebni i izborni kolegij, na kojem će polaznici imati prigodu usvojiti osnovne tehnike pletenja slame. Tema svakog seminara jest i upoznavanje sa specifičnostima pojedinog običaja bunjevačkih Hrvata. Prošle su godine

to bile kraljice, a ove će godine biti Dužijanca. Predavači na ovogodišnjem seminaru bit će uz spomenute i: *Vojislav Temunović*, *Tamara Štricki*, *Edi Tajm*, *Senka Davčik*, *Andrija Anišić* i *Jozefina Skenderović*.

Na samome početku prezentacije prisutne su pozdravili organizatori te zamjenica ravnateljice FA Lado *Verica Radnić*, koja je istaknula važnost bunjevačkog folklornog stvaralaštva u repertoaru mnogih plesnih ansambala

u Hrvatskoj, pa tako i u samome FA Lado, koji bunjevačke plesove izvodi već četrdeset godina, a koji su od strane publike uvijek prihvaćeni s oduševljenjem.

U programu predstavljanja III. seminara bunjevačkog stvaralaštva nastupili su Umirovljeničko društvo KUD »Vedar osmijeh« te FS »Kolo«. Predstavili su dvije koreografije bunjevačkih plesova, koje su nastale na temelju usvojenoga znanja na prethodna dva seminara održana u Tavankutu.

Predstavnici tavankutskog HKPD-a »Matija Gubec« tijekom boravka u Zagrebu susreli su se i s predstavnicima Grada Zagreba kako bi ih, kao jedne od glavnih pokrovitelja, izvjestili o radovima na Etno salašu Balažević, obavijestili o programima koji će se na tom salašu odvijati tijekom ljetnih mjeseci, te se dogovorili o programima koje će ovo društvo imati u Zagrebu na jesen.

I. D.

DOGAĐAJ U »KUĆI NA MRGINJU«

Fotografije, poezija i izvorne pjesme

Da nije sve izgubljeno, predano sigurnom zaboravu i nesigurnom sjećanju, da neće sve prekriti »snjegovi i šaš« pokazao je Team Prt života koji je organizirao jednodnevnu izložbu fotografija »Lica s piska« *Augustina Jurige*.

Na jednom od malobrojnih preostalih salaša na Čikeriji – salašu 599, kako su ga sada vlasnici nazvali »Kuća na mrginju«, na čvrstim, jakim (neki kažu neuništivim) bagremovim stupovima izloženo je 20 fotografija koje je autor fotoaparatom zabilježio na ovim prostorima. Stihove hrvatskih pjesnika iz Vojvodine kazivali su *Marija Jaramazović* i *Augustin Žigmanov*, a posjetitelji su imali prigodu čuti i izvornu žensku pjevačku skupinu HKPD-a »Matija Gubec« iz Tavankuta.

Nudili su domaćini »namjernicima«, kojih nije bilo malo, i okrepju – kruh i dud, te vino i rakiju, po kojima je ovaj kraj (bio) poznat. Imali su se čime i pohvaliti – na iskrčenom »pisku« zelene se trsovi autohtone ovdašnje loze kevedinke. Primio se vinograd. Raste. Tako će biti i s kulturnim događajima – bit će ih tijekom čitave godine, obećao je vlasnik salaša 599 *Tomislav Žigmanov*.

M. K.

U RUMI ODRŽAN KONCERT VELIKOG TAMBURAŠKOG ORKESTRA HKPD-A »MATIJA GUBEC«

Pedeset godina umjetničkog rada Josipa Jurce

Cjelovečernji koncert Velikog tamburaškog orkestra HKPD-a »Matija Gubec« iz Rume, kojim je obilježeno 111 godina postojanja Društva, kao i 50 godina glazbeno-umjetničkog rada Josipa Jurce, održan je u subotu, 7. lipnja, u Velikoj dvorani Kulturnog centra u Rumi.

Bila je to glazbena večer na kojoj su izvođene gotovo isključivo skladbe Josipa Jurce, a otpočelo je pjesmom »Rumo lepotic«. Kakav je bio ugođaj na subotnjem koncertu govori i činjenica da je na njemu nastupilo čak devet vokalnih solista i solistica, da je koncert trajao preko dva sata i da je publika gromkim pljeskom na kraju pokazala što je mislila o nastupu tamburaša s rumškoga Brega. Od vokalnih solista nastupili su: Dunja Divić, Katarina Atanacković, Dušan Stupar, Bogdan Dejanović, Zoran Lepšanović, Željko Tovilo (inače rumski župnik), Marija i Ivan Ratančić, kao i Vlada Kanić.

Ugođaj je sjajno upotpunjavao i voditelj programa Boško Negovanović, koji je u svojim osvrtima govorio o glazbenim počecima Josipa Jurce, igrankama u dvorani Druge mjesne zajednice i Doma JNA u Rumi, orkestrima u kojima je svirao, poznatim pjevačkim imenima s kojima je nastupao i svirao.

Obraćajući se nazočnima, slavjenik Josip Jurca zahvalio se

svima koji su proteklih godina pratili i podržavali njegov rad, a osobito članovima Velikog tamburaškog orkestra, svojoj obitelji, kao i vjernoj publici koja svake godine dolazi na koncerte.

Na kraju koncerta tamburaški orkestar je skupa sa svim vokalnim solistima izveo pjesmu »Moj kićeni Srem«, koja je postala i svojevrsna himna ovog društva i orkestra. No, prije toga

**Prikupljeno
45.930 dinara**

Ulaz na subotnji koncert je bio slobodan, ali je Upravni odbor HKPD-a »Matija Gubec« odlučio ispred ulaza u dvoranu organizirati prikupljanje dobrovoljnih priloga za postradale u nedavnim poplavama. Ovom prigodom sakupljeno je 45.930 dinara koji će biti uplaćeni na odgovarajući račun Vlade Republike Srbije.

je predsjednik HKPD-a »Matija Gubec« Pavle Škrobot podijelio prigodne darove, a Josipu Jurci umjetničku sliku u ime uprave i svih članova.

Osim velikog broja Rumljana, koncertu su nazočili i predstavnici hrvatske diplomacije, Hrvatskog nacionalnog vijeća i lokalne samouprave.

N. Jurca

SASTANAK UDRUGA

»Srijemci Srijemu« 27. lipnja u Šidu

Završeni su dogovori i utvrđeni svi detalji vezani za održavanje Druge po redu manifestacije »Srijemci Srijemu«, koja će ove godine biti održana na dan crkvenog goda Srce Isusovo – 27. lipnja, u dvorištu župne kuće u Šidu, u 20 sati. Sastanku u subotu nazočili su predstavnici udruga iz Zemuna, Srijemske Mitrovice i Vrdnika i domaćeg HKD-a »Šid«, kao i predsjednik Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća Darko Sarić-Lukendić te Katarina Čeliković iz Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata.

Potvrđen je nastup kulturnih udruga Hrvata iz: Petrovaradina, Srijemske Mitrovice, Rume, Golubinaca, Zemuna, Vrdnika, Šida, te udruge iz Tavankuta. Kulturne udruge predočile su svoj program, kao

i predviđeno trajanje svog repertoara. Također je dogovoreno kako će istoga dana u popodnevним satima biti održan i radni sastanak predstavnika udruga iz Srijema, gdje će tema biti financiranje udruga.

Ova manifestacija po drugi put okuplja sve hrvatske udruge kulture na prostoru Srijema. Manifestaciju financijski podupire HNV, a pomoć u organizaciji pruža i ZKVH.

»Prošle se godine pokazalo da srijemski Hrvati imaju snage, energije i volje pokazati ono čime se bave i na koji način čuvaju svoj nacionalni identitet. Mi moramo biti svjesni da Srijem ipak 20 godina od Domovinskog rata u Hrvatskoj zaista proživljava i dalje teške trenutke, a pogotovo zato što je manje Hrvata na ovim prostorima, tako da ne možemo očekivati više od onog što je na terenu. Moram priznati da je lijepo surađivati sa svim tim udrugama, jer baština koju ovdje njeguju naši Hrvati je više nego vrijedna. Drago mi je da je jedna od mlađih udruga u Šidu pokazala spremnost održati ovu manifestaciju, a veliku podršku pružio je i župnik Nikica Bošnjaković, koji je pokazao veliku volju da bude domaćin«, rekla je Katarina Čeliković iz ZKVH-a.

S. D.

IZ ŽIVOTA SALAŠARA: STROJEVI U POLJODILSTVU – JARGANJ (II. DIO)

Odminit i nadmašit snagu čovika

Piše: *Alojzije Stantić*

Jarganje su većinom pravile firme koje su u osnovi najprija pravili ručne vršalice na okrećanje hajtova (pogonske osovine) rukama, posli konjima priko jarganja i naposlitku tiranje (okrećanje) vučnom el samohodnom parnom

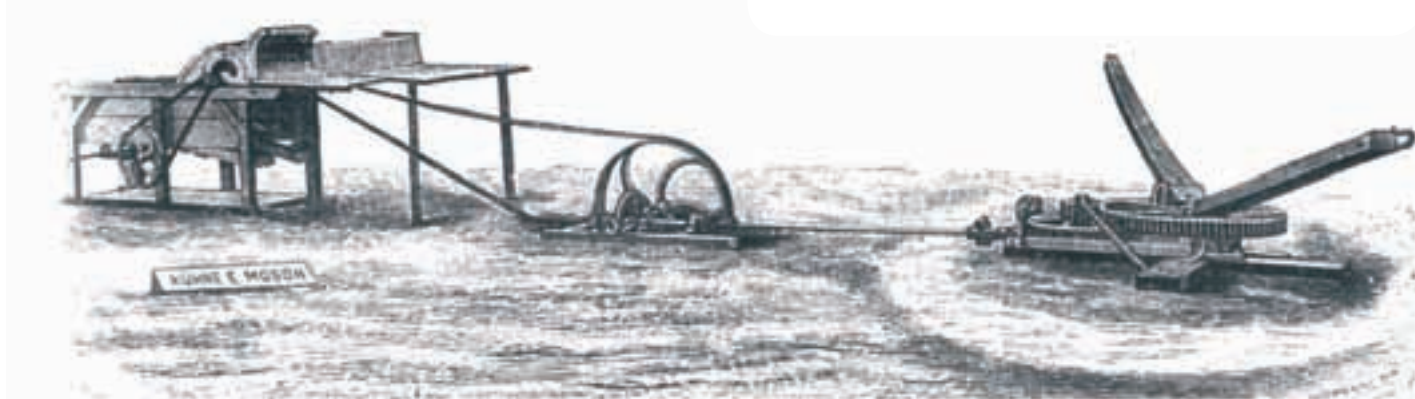
a da tu napravu što bolje (češće) hasniraje za nju su napravili druge mašine: veće mrvljačice (za klipove kuruza), krupare, sičke za sickanje zelene krme npr. zelene stabaljke s mličnim klipovima kuruza i dr.

Mađžar *Eštók J.* biluži da je 1852., na vašaru sv. Medarda (8.VI., zaštitnik risara – ručni žetelaca), pokazan jarganj koji

je naspram potribe većeg izbora hasniranja jarganja skućen na dvitri mašine/naprave. U tom vrime-nu zahtivale su se drugačije brzine okrećanja pogonske osovine na mašinama npr. osovinu vršalice triba imat veći broj okretaja (oko 900 o/m) u minuti od broja okrećanja osovine zupčanika mrvljačice (oko 400 o/m) itd. Brzina izvora

zluku toliko odranjeno da ga je bilo sporo ovrć umitom (mlatilom) el vršaljom (konjima, gaženjem po vlaču) onda je hasnirana malo veća vršalica. Za nju je najpodesniji bio jarganj, sa snagom najmanje dva konja. Kad se sijalo više žita, a da se ono što prija ovrše, većim gazdalucima tribala je i veća vršalica. Sa većom vršalicom išo je i

Vršalica i jarganj za 2 konja - crtež iz knjige *Estók J.*

mašinom. U velikom izboru jarganja pravili su ih dvi fele: kojima su sa jarganja snagu odvodili u zemlju polegnute i blago ukopane odvodne osovine (horizontalno) i kojima su snagu sa jarganja odvodili uspravno (vertikalno) priko glave konja. Snaga konja na zupčanik je prineta tzv. transmisijom (sa osnovne [pogonske] osovine) na pogonsku osovinu bubnja vršalice, na zupčanike mrvljačice i dr.

TRAGANJA

Tribalo je zabilužit da je u razvoju poljodilstva hasniran jarganj (od oko 1845.) s vertikalnim razvodom snage priko glave konja na pogonsku osovinu. Friško su se u hasniranju jarganja s uspravnim razvodom snage pokazale (opasne) mane, poljodilci su ih se klonili i friško su ih pristali praviti.

U početlu (oko 1840.) jarganje su pravili za okrećanje ručni vršalice, odminili su čovika u tom poslu,

Jarganje su sridnje i manje gazde zadržali na salašima do pedeseti godina XX. vika, s njima su mrvili i krupili kuruze, a dosta njim je bilo i toliko hasne jel su s njima ušporovali trošak oko 10 posto

je tiro veću vršalicu, za koju bi ljudska snaga bila slaba. Ovoj probi ću dodat podatak da su na velikom imanjima velike obitelji Vojničevići na Zobnatici i u Bajši 1850. hasnirali vršalice koje je tirala vučna parna mašina (opisano u A.S.: Kruv naš svagdanji 2001.). Vojničevići su imali velika žitišta i guvna za vršidbu da su mogli dat posla i velikim vršalicama koje su tirale vučne parne mašine, onda tehnička novina.

Sridina XIX. vika je brimenita traganjima kako u poljodilstvu odminit i nadmašit snagu čovika, a s tim postignit veći i jeptiniji učinak. Sa jarganjem je u tom pravcu napravljen prvi velik iskorak, al

snage, konji, se ne mogu podešavat već se brzina njeve snage podešava na prinosu pogona, na jarganju, a to se mož postignit samo prominom većeg el manjeg zupčanika za prinos snage sa njeg. Ta mana je pričila jarganju veći proboj hasniranja u poljodilstvu, pa se kod sridnji gazda sveo na hasniranje za mrvljenje i krupljenje kuruza. U tom poslu jarganj je poljodilcima bio velika ispomoć, al se malo hasniro, pa mu je mana što za njeg nije bilo više posla.

NESTANAK

Jarganj je najprija hasniran za vršidbu žita. Kad je žita u doma-

veći jarganj sve dotleg dok se žito moglo ovrć snagom konja. Kad se pri kraju XIX. vika sijalo žito na velikim žitištima uvijek je bilo i manji žitišta sa koji se žito ovrlo vršalicama na jarganj. Vršalice sa pogonom na jarganj hasnirale su se još i početkom XX. vika, pa do oko I. svickog rata. Ovae vršalice su odjedared nestale, čim su se posli I. svickog rata pojavili traktori, nov i pokretni izvor snage za više feli poljodilski poslova.

Jarganje su sridnje i manje gazde zadržali na salašima do pedeseti godina XX. vika, s njima su mrvili i krupili kuruze, a dosta njim je bilo i toliko hasne jel su s njima ušporovali trošak oko 10 posto ušura koliko su u jesen i zimi plaćalo kruparima ko ušur (ujam) krupljenja kuruza. Kad su u šezdesetim godinama počeli praviti podesne male krupare na struju, jarganji su zauvik skončali u starom gvožđu, a podikoji je skončao u muzeju el je sačuvan na crtežu.

IŠČEZLA STOLJEĆA – CRTICE IZ POVIJESTI O NASELJIMA U SRIJEMU U SREDNJEM VIJEKU

Izvješće srijemskog biskupa Brodariča

Piše: dr. Zsombor Szabó

Interesantno je napomenuti kako su početkom XVI. stoljeća u povijesti Hrvatsko-Ugarskog Kraljevstva mnogi Hrvati bili na značajnijim pozicijama. Jedan takav bio je Slavonac *Stjepan Brodarič* (u mađ. literaturi poznat kao *Brodarics István*). U ožuljku te 1526. godine postavljen je za kraljevog kancelara, a ujedno je bio i srijemski biskup (čiji su teritorij Turci upravo »privremeno okupirali«). Rođen je 1480. godine, studirao je u Padovi i Bologni, pripadao je humanističkoj skupini učenjaka, pisao je pod imenom Stephanus Broderikus. Na dan Mohačke bitke bio je u »najboljim godinama« (46 godina) i poput svih ostalih biskupa bio je sudionikom borbe. Na zahtjev kralja *Sigismunda Jageloviča* (kralj *Ludovik II.* mu je bio nećak) napisao je »Istiniti opis borbe Mađara i Turaka kod Mohača«. Iz ove njegove »reportaže« pisane na latinskom jeziku bez komentara prenijet ćemo najinteresantnije detalje.

U IŠČEKIVANJU BITKE

Poslije opisa bojnog polja, biskup piše: »Malo poslije svitanja, cijela vojska je bila postrojena za bitku. Vrijeme je toga dana bilo izuzetno lijepo i vedro. Nadorišpan (*Báthori* – op. aut.) je kralja poveo s mjesta koje mu je određeno, i pred svim postrojenim vojnicima ga pokazao, da ih uvjeri kako je i on na bojištu (jer, bilo je takvih koji su sumnjali u to). Kralj i nador su održali govor. »Nemamo se zašto bojati brojnijeg neprijatelja, jer pobjeda se ne krije u brojnosti vojnika, nego u viteštvu. Sam Bog iz visine bit će uz one koji se bore za njegovu svetu vjeru, u čijim rukama se nalazi sudbina ne samo domovine,

Bitka na Mohačkom polju, turska minijatura

nego i cijele kršćanske zajednice? Poslije ovoga većinu dana smo proveli čekajući na neprijatelja... zadržavali su se iza brežuljaka i samo malo njih se pokazivalo, izazivajući manje sukobe s našima, kao neku vrstu pripreme za bitku.« (Turski povjesničar piše: »Muslimani su gledali s visine na tabor đaura«). »Nismo znali zašto su izlazili, izmamiti nas, ili prolongirati bitku za sutra, kako bi nas tijekom noći iznenada napali i uništili. Koliko vojnika i topova su imali, to bi lako mogli učiniti. Ili su nas jednostavno željeli dugim čekanjem izmoriti.

Što je bila nakana neprijatelja, nisam saznao. Ono što je bilo sigurno, to je da je cijeli dan proticao u napetom iščekivanju.«

POSLEDNJI JURIŠ OKLOPLJENE KONJICE

Brodarič nastavlja: »Još nije bilo sigurno da će nam neprijatelj omogućiti da se tog dana borimo, jer je već bilo oko tri sata poslijepodne. Među barunima je bilo i takvih kojima je dugo čekanje dosadilo i predložili su da se da znak trubom za povlačenje u naš tabor. Kad je

ovo čuo *Frater* (Brodarič tako naziva nadbiskupa *Tomorija*, privremenog komandanta), brzo je pohitao kod kralja, upozorivši ga da nikako ne odgađaju bitku, jer je manja opasnost danas, nego sutra, kada se trebaju sukobiti s cijelom vojskom. Nema dvojbe, sigurno ćemo pobijediti! Na ove riječi kralj je odmah naredio da se oglase trube, a uz zvuk truba i bubnjeva čula se i povika, bolje rečeno pjesma s usana naših koji su tradicionalno pozivali Isusa. Istovremeno smo opazili beskrajnu gomilu neprijatelja koji su se spuštali s brežuljaka, gdje je bio i turski car. Sada su konačno i na kraljevu glavu stavili šljem, u tom trenutku lice mu je pobijelilo, kao da je predosjećao što će se desiti. Na znak napada oni koji su bili u prvim redovima hrabro su krenuli na neprijatelja. Konačno, uz teški boj, neprijatelj se počeo povlačiti, ili zato što ga je juriš naših na to primorao, ili zato da nas potjera prema topovima. Dojurio je *András Báthory* s viješću da neprijatelj već bježi i da krenemo i mi (glavnina – op. aut.) pomoći našima u potjeri za neprijateljem. Na to smo krenuli i mi, kao i kraljevi oklopnici, ali desno je krilo počelo popuštati, mislim da ih je topnička paljba uplašila.« Tu Brodarič gubi nit opisa, vjerojatno je i on počeo bježati s ostalima, jer i »iznad njihovih glava su počela letjeti topovska đulad, od dima nije se ništa vidjelo... Počeli su svi do posljednjeg bježati, kuda god su znali... Neprijatelj je vidio kako naši bježe, ali su mirovali, jer su se plašili neke varke, ili su se umorili... Borba je trajala točno sat i pol... Kažu kako je *Fratar* poginuo boreći se hrabro u prvim redovima, glavu su mu odvojili od tijela i nataknuili na dugačko koplje. Tako su opijeni pobjedom glavu pokazivali u cijelom neprijateljskom taboru i na kraju su koplje postavili pred šator turskog cara.«

Susret mladih Srijemske biskupije

Susret mladih Srijemske biskupije održan je u subotu, 7. lipnja, u Hrtkovcima u župi svetog Klementa pape i mučenika. Župa Hrtkovci je ugostila oko dvije stotine mladih iz: Srijemske Mitrovice, Rume, Nikinaca, Platičeva, Sota, Morovića, Jamene, Beočina, Novih Banovaca i ostalih župa Srijemske biskupije, koji su došli zajedno sa svojim župnicima. Na početku susreta održana je svečana misa koju je predvodio biskup mons. Đuro Gašparević skupa s domaćinom susreta vlč. Ivicom Živković. Nakon mise održana je radionica i predavanje koje je održao vlč. Dušan Milekić, koji je ukazao na značaj i važnost održavanja susreta mladih te njihovog upoznavanja s Crkvom, kao i utjecaja Crkve na njihov odnos prema društvu. U nastavku je uslijedio zajednički ručak te sportske aktivnosti, kao i zabavno-glazbeni program.

»Zadovoljan sam susretom i odzivom mladih s obzirom na vrijeme maturalnih balova i polaganja prijemnih ispita. Također sam zadovoljan aktivnim sudjelovanjem mladih u svim današnjim aktivnostima - kako radionicom, tako i sportom«, kazao je vlč. Ivica Živković. O svojim dojmovima vlč. Dušan Milekić je između ostalog rekao kako je se lijep broj mladih odazvao s obzirom na školske obveze. »Nadam se da će ovi susreti biti pronošeni među mladima kao lijepo iskustvo i da će svake godine broj biti sve veći.« Volonterka Teodora Deak je rekla: »Jako mi je drago što su se mladi odazvali u velikom broju, kao i što se nastavljaju i održavaju nova poznanstva s nedavnog susreta Hrvatske katoličke mladeži u Dubrovniku.

M. Paulić

Susret ministranata

U subotu, 7. lipnja, ministranti svih subotičkih župa susreli su se u tavankutoj župi Srca Isusova. Na tom su susretu ministranti koji se služe hrvatskim jezikom skupa proslavili svetu euharistiju. Zahvalili su Bogu za proteklu godinu, ministransku, ali i školsku. Misu je predvodio i propovijedao vlč. Josip Kujundžić, sončanski

župnik, a s njim su koncelebrirali svećenici koji su došli skupa sa svojim ministrantima. Nakon toga uslijedilo je natjecanje u kvizu, a pobjedu su odnijeli sončanski ministranti. O ovome događaju više možete pročitati u idućem broju »Hrvatske riječi«.

VIJESTI

Gerardovo
2014. godine

U karmelićanskoj crkvi u Somboru bit će obilježena 58. obljetnica od smrti oca Gerarda Tome Stantića. Tijekom »Gerardova«, od 17. do 23. lipnja, od 18 sati molit će se sveta krunica, a od 18.30 je molitva na grobu oca Gerarda. Središnji program je 24. lipnja. Okupljanje hodočasnika u crkvi je u 17 sati. U 17.30 je duhovni program vjeroučenika Subotičke biskupije, a u 18.30 svečana euharistija koju predvodi subotički biskup mons. dr. *Ivan Penzeš* sa svećenicima. Nakon mise je molitva za proglašenje blaženim i svetim oca Gerarda.

Z. V.

Liturgijska slavlja
na Bunariću

7. lipnja – prva subota, sveta misa u 9.30 sati

28. lipnja – Prečisto Srce Marijino, sveta misa u 9.30 sati – Dan Radio Marije

5. srpnja – subota, sveta misa u 9.30 sati

16. srpnja – Karmelska Gospa, sveta misa u 18 sati

Piše: dipl. theol. *Ana Hodak*

Četvrtak nakon Presvetog Trojstva Crkva slavi svetkovinu Presvetog tijela i krvi Kristove, u narodu poznatiju kao Tijelovo.

NASTANAK

Ova svetkovina pojavila se još davne 1247. godine, a predstavlja izraz posebne pobožnosti prema svetom otajstvu euharistije, koja je zahvatila zapadno kršćanstvo u XI. stoljeću. Također, ona je sjećanje na niz euharistijskih čuda koja su se dogodila u vrijeme rasprave o stvarnoj Kristovoj prisutnosti u euharistiji. Inače, štovanje presvetog oltarskog sakramenta razvilo se još u XII. stoljeću kada su vjernici počeli osobito častiti Kristovu prisutnost u posvećenoj hostiji te su imali veliku želju za gledanjem presvetog. Smatrali su da se gledanjem posvećene hostije događa isti učinak kao i pričestivanjem. Iako je ovo uvjerenje pogrešno, ostao nam je običaj podizanja posvećene hostije prilikom mise. Konkretan povod ustanovljenju svetkovine Tijelova bilo je viđenje redovnice *Julijane* iz Lütticha u XIII. stoljeću, koja je vidjela pun mjesec s crnom mrljom. Redovnica je pun mjesec protumačila kao Crkvu, a mrlju kao jednu svetkovinu koja Crkvi nedostaje, a kojom bi se častio presveti oltarski sakrament. *Papa Urban IV.*, koji je prije nego što je postao papa bio njen ispovjednik, objavljuje 1264. bulu kojom ustanovljuje blagdan Tijelova. Širenju i prihvaćanju novog

Tijelovo

blagdana pridonijelo je i čudo u Bolseni, gdje je jedan svećenik, služeći svetu misu, posumnjao da je Isus svojim tijelom i krvlju stvarno nazočan u hostiji koju je držao u rukama. No, kada je lomio posvećenu hostiju iz nje je počela kapati krv. Sveto platno na koje je potekla krv iz hostije Crkva i danas čuva u gradu Orvieto. *Papa Urban IV.* želio je ovu svetkovinu proširiti na cijelu Crkvu, ali ga je smrt u tome spriječila. To je učinio tek *papa Ivan XXII.*

Procesije koje su i danas karakteristične za proslavu Tijelova pojavile su se u XIII. stoljeću. Prva takva procesija održana je u njemačkom gradu Kölnu, a od XIV. stoljeća taj običaj se proširio i u drugim katoličkim zemljama te je postao vrlo drag vjernicima. Naime, procesijom se produžuje euharistijsko slavlje, jer odmah nakon mise, hostija koja je posvećena tijekom te mise, iznosi se iz crkve kako bi kršćanski puk dao svijetu javno svjedočanstvo vjere i štovanja presvetog sakramenta. Vjernici se tako više osjećaju pravim Božjim pukom, jer hodaju zajedno sa svojim Gospodinom kroz svijet u kojem se odvija njihov svakodnevni život. Prekrasna pokaznica u kojoj se nosi presveti sakrament, cvijeće, svijeće i pjesme puka ispjevane samo za tu prigodu izraz su najveće časti, štovanja i klanjanja koje je narod od davnina osjećao, a i danas osjeća prema veličanstvenom otajstvu naše vjere, Bogu prisutnom pod prilikama kruha i vina.

PREOBRAŽENI TIJELOVOM

Svetkovina Tijelova stavlja u prvi plan čašćenje Božje nazočnosti pod prilikama kruha i vina, ali i preobražajnu snagu

euharistije koju ona ima na svakog od nas. Procesija ulicama sela ili grada pokazuje da kršćansko poslanje ne završava u crkvi završetkom euharistijskog slavlja, nego da se ono nastavlja i u njegovom životu u svijetu. Ova svetkovina nam pokazuje da Kristu nije mjesto prvenstveno u svetohraništu, nego u nama, njegovim vjernicima. Blagujući kruh i vino u kojima nam se on daruje mi postajemo jedan organizam, postajemo Crkva, koja se u euharistiji napaja snagom da bude pokretač preobrazbe svijeta. Kristovo tijelo i krv kao hrana dana vjernicima preobražava prvo svakog ponaosob, a onda, sjedinjujući nas u jedno, osposobljava nas za poslanje u svijetu. »Sav ures, svo cvijeće, svjetla, boje i glazba kao izričaji slavlja pokazuju što se događa u svijetu kada se kršćanska zajednica hrani 'kruhom života' i zbilja postaje preobraženom. Uobičajenost postaje neobičnom snagom ljubavi koja iznutra prožima ljude i stvari i daje im značenje. Tijelovo postaje oslobođenjem života od beznačajnosti i neznakovitosti; oslobađa iz zatvora uobičajenoga.«¹

Bez preobrazbe nakon pričesti i zanemarivanja poslanja povjerenog nam od Krista, izlažemo se kritici svijeta, koji nas promatra širom otvorenih očiju i od nas ima velika očekivanja. Ali, ta kritika je opravdana, jer Kristovu prisutnost pod prilikama kruha i vina, darovanu nam u euharistiji, moramo očitovati u našim životima. Svatko od nas treba biti kao živa pokaznica Bogu koji nam se nesebično daruje i u nama živi.

1 Ivan ŠAŠKO, Zahvat ljubavi urezan u tijelo Crkve, u: Ante CRNČEVIĆ (ur.), *Povede ih na goru*, Zagreb, 2007., 270-271.

RAJKO LJUBIČ, SNIMATELJ I REDATELJ

Razgovor s Rajkom Ljubičem doista je izazov. Bogat životopis, životno iskustvo, zadaća zahtjevna, ali i ugodna. Lijepo je kad jedna takva osoba rado pristane na razgovor i onda se nađete malo u nedoumici gdje sve to posložiti, jer toga doista ima puno. Lijepo nam je to Rajko posložio, pojašnio i poslužio se citatom *Balinta Vujkova* iz jedne od njegovih pripovjedaka: ...»Dan za danom, smrt za vratom... kako da priča o sebi, jer to je uvijek nezgodan zadatak.«

Rajko Ljubič s ponosom ističe da je Subotičanin, kako kaže, iz samog centra varoši, voli asfalt, prelijepu arhitekturu grada: »A željan sam zemlje pod nogama i u rukama, jer je u centru nikada nema dosta. Pa sam se odmalena ogledao oko sebe i poslije prve spoznaje o gradu ugledao sam

nježne valove ravnice sa žutim pijeskom i crnom zemljom u koje i 'pucad da posadiš, nešto će izniknuti! I zavolio takav krajolik da ga nikada ne bih mijenjao za strašna brda ili mora puna tajni.« Kroz svoju priču Rajko se

trudi provesti nas na svojstven način, zabavan, kroz scenarijsku verziju života.

»Naravno, dok si dijete sve to samo osjećaš, ali ulaskom u 'zrele godine' počneš racionalizirati i preslikavati te dojmove

iz djetinjstva. I nakon upornog mozganja i učenja povijesti shvatio sam jednostavnu istinu. Jedna skupina ljudi je najzaslužnija i za ovaj ovakav grad i za obrađenu zemlju oko grada. A pritom su najzaposavljeniji, čak izgu-

Pričati o sebi nezgodan je zadatak

rani s javne scene gradotvoraca i stvaralaca osnovne ekonomske pretpostavke moći. Bili su to Bunjevci Hrvati i shvativši to odlučio sam se potpuno, profesionalno, posvetiti oslikavanju njihova života na način kako umijem: kroz filmsku sliku i priču. I to je druga činjenica koja određuje moj život.»

KAKO JE SVE POČELO...

Učio je osnove zanata kod velikih profesora *Tanhofera, Babaje, Bratanića, Peterlića*. Nastavio se usavršavati u TV Novi Sad, gdje je i snimio većinu njihovog dramskog programa, stotine dokumentarnih emisija i kako kaže, sve to »doktorirao« u filmskim studijima Kanade.

Vratio se u svoju varoš Suboticu i započeo kinematografsku djelatnost među bunjevačkim Hrvatima, jer je do tada nisu uopće imali. Rajko nam dalje priča: »Učili su ih da je knjiga jedino važna. A ove novotarije, film i TV, to je samo za besposlene varoščane...

U svega nekoliko godina napravio sam dvadesetak filmova (po pet - šest godišnje) i počeo ih prikazivati. I proćulo se to i dvorane su postajale sve punije, da bi na prvom prikazivanju filma 'Božić na salašu' njih stotinjak stajalo u Varoškoj kući punih sat i pol i nisu se bunili. Bilo je to prije skoro deset godina. I nisam pri-

Rajko i Milka

padao nikome, jer visoko cijenim individualnu slobodu (do koje se kroz cijelu povijest izuzetno teško dolazilo, uvijek su nas 'neki' tretirali kao stado ili masu). Ali, surađivao sam sa svima, svim časnim i dobrim ljudima koji su se htjeli 'zjalaviti' sa mnom. Tako sam napravio četrdeset filmova raznih žanrova. Najviše ima portreta dobrih i kreativnih ljudi. Samo jedan primjer: da nisam 'uhvatio' *Stipana Šabića* u njegovim posljednjim danima, zauvijek bi nam nestali njegov živi lik, živa riječ, gesta i neposrednost ovog velikog čovjeka skromnosti. I u tome vidim najvažniju svrhu snimanja filmova (da se razumijemo, ne novinarskih priloga o nekom tekućem događaju, koji su također svojevrsna arhiva, ali

površna), jer nema ničeg boljeg kada 'uživo' vidiš, čuješ, uspoređuješ, analiziraš... i sada mi na pamet pada jedna reklama koja je godinama stajala na izlozima prodavaonice baš ispod Gradske kuće: 'Jedan pogled vrijedi više od tisuću riječi'. Da.«

STVARALAČKI OPUS, FINACIJE I JOŠ PONEŠTO

Rajkov stvaralački opus je veliki. Tu je još pet kratkih igranih filmova i jedan animirani, po Balintovoj pripovijetki »Čukundidino zrno ora«, koji je oslikala *Cilika Dulić*, po njegovu mišljenju prava naivna umjetnica. I na koncu nam završava nabranje s posljednjim filmom, prvim dugometražnim igranim

filmom u Bunjevaca »Roko i Julia, bunjevačka tragedija«, po onom pravom i velikom *Shakespearu* i njegovom »Romeu i Juliji«.

Na ideju je došao prije dvije godine. »Zajednica razjedinjena i izunutra i izvana, klike i bratstva na sve strane, strahovite moći nad svima nama, a mladi ljudi i dalje žive i vole se i opiru se nametanjima koja ih okružuju. Prije petsto godina, prije tisuću godina, brojite sami unatrag, uvijek je tako bilo. I zato, u inat dogmatima, moji mladi junaci bježe, bez osvrtnja, ali sa smijehom iz takvog svijeta. I sada mi se čini kako je stoga od nekih vrlo visokih 'glavonja' film dobio karakteristiku kao diletantsko-amaterski uradak, pa onda i manje vrijedan. Ne tvrdim da je ovo epohalan uradak, mada smo za dva tjedna prikazivanja filma imali preko tisuću gledatelja. Ali ima nekoliko segmenata koji su jako bitni. U 119 godina postojanja sedme umjetnosti, u Bunjevaca nije bilo potrebe stvaranja i ovakvih djela. Pa je prvi samim tim značajan. Kao tema upotrijebljena je jedna svjetski poznata priča, pa pokazujemo kako nismo repe bez kulturnih i obrazovnih korijena. Film je urađen na dijalektalnoj ikavici, pa taj govor, pored svih nenamjernih pogrešaka, ostaje zapisan u svojoj zvučnosti. U filmu igraju ljudi iz ove varoši i ovih salaša. Da, oni su amateri, jer mi nemamo profi

POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com
 024/553-774, 024/567-495, 063/508-813, 0600/553-774, 0600/567-465

Kućni posjeti, prijevoz pacijenata

Badawi

od 1991. sa vama

Alergotestiranje na 370 alergena, bez bola, bez krvi, pouzdano.

Poliklinika za vašu obitelj

glumce (nismo ih školovali) i njihovim angažiranjem stvaramo pozitivno i moguće ozračje za odlazak u škole i stvaranje te tako željne hrvatske drame u kazalištu. Ne možeš danas dekretom narediti nekome da prijeđe iz velegrada u provinciju i tu nastavi karijeru (kao što se je desilo *Milanu* i *Jelki Asić*). Tu moraš njegovati zaljubljenike u ovakav posao kao što su film, kazalište, gluma, režija, pisanje, scenografija, organizacija, asistencija... i da ne nabrajam dalje barem pedesetak poslova koji okružuju jednu predstavu ili jedan film. A mi nemamo nikoga. I ne podržavamo projekte stvaranja kadrova... Moj prst je na čelu i ne mogu ga skinuti odatle, jer ne mogu domisliti koji su tomu razlozi...

Ovaj posao – snimanje, režiranje, montaža, pisanje, instruiranje glumaca, nalaženje priča i događaja, projiciranje..., nije samo posao. To je i hobi i razonoda i mali izvor prihoda, jednostavno to je život koji zaokuplja cijelu osobu, svakoga dana. I predstavlja radost i uživanje i, po mom je mišljenju, najljepši posao na svijetu. Zbog raznolikosti, zbog kreativnosti, tehničkog usavršavanja, upoznavanja s mjestima do kojih nikada ne biste došli, rad s ljudima koje nikada ne biste upoznali... Ima li što bolje?»

Filmovi koštaju, financije su uvijek problem. »Moraš imati opremu čija se cijena mjeri desetinama tisuća novčanih jedinica (izaberite sami, jer svaka je ispravna). Često se znam narugati svojoj sudbini: što nisam pisac ili slikar, njima je dovoljan samo bijeli papir... Na fondovima slabo prolaze filmovi, pa smo najviše okrenuti sami sebi. Opremu sami kupujemo, a tekuće snimanje se pokriva velikim dijelom iz kućnog proračuna. Tako sam imao priliku svoju suprugu *Milku Filipović* na projekciji u Zagrebu predstaviti kao prvog bunjevačkog filmskog producenta, jer ona ima nešto

više 'love'. I daje meni, svojevoljno, da trošim na snimanje takvih stvari koje će ostaviti traga u našoj zajednici. Da, možda sam i ja trebao biti pravnik, čak imam i položena tri ispita u prvom semestru...

HOBI I OBITELJ...

Kad smo kod hobija, ipak ga ima, a to su unuci, druženje s njima, *Filipom* i *Mateom*. »Hobi je zato jer smo mi naše dvije cure, *Suzanu* i *Tanju*, odgojili i 'otjerali' od kuće na vrijeme, a s unucima mogu kada mi je volja i koliko imam želje. I oni su mi otkrili što je najljepše na svijetu. Ne

znate? Kazat ću vam. Najljepše na svijetu je kupati dvomjesečnu bebu. Kada joj se potpuno posvetite, a ona beskrajno uživa. I druga najljepša stvar na svijetu je navečer, prije spavanja, razgovor s četverogodišnjim unukom o smislu života. I kada vam on kaže: 'Znaš, dida, kada narastem ja ću izmisliti takvu tabletu koju ćeš ti popiti i nikada nećeš umrijeti...' A ja potajno brišem suze...»

»Drugi hobi, pa time i četvrto određenje je svakodnevno kuhanje ručka za tri, do dva-naest osoba, kako kada. Počeo

sam kuhati još davno, kada su naše cure bile male, silom prilika. Nakupovao sam jedno dva metra kuharskih knjiga, sve ih pročitao, pa ostavio na stranu i od tada taj posao radim jedino iz glave. Osnova mogeg kuharskog 'creda' je makrobiotika. To je, ukratko, upotreba samo svježih namirnica, prilagođeno sezoni i isključivo iz ovog podneblja. Termička obrada što kraća, kombiniranje po vrstama, hranjivosti i bojama, i što manja upotreba mesa bilo koje vrste. I sada se zamislite: Kakva je bila prehrana na bunjevačkim salašima kroz više stotina godina? Pa, upravo makrobiotička. Jeli su ono što su proizveli, štedljivo i ništa nisu bacali. Pravi ideal samoodrživog gospodarenja.«

S ovakvim sugovornikom nije potrebno niti postavljati pitanja, jer zna pričati, zna napraviti i ispričati priču, i tako smo stigli smo do kraja pisanja scenarija, ali ovo bi po Rajkovim riječima bio tek sinopsis i dodaje: »Do pravog scenarija treba se još dosta pomučiti, a za sve to snimiti i dosta znoja s čela obrisati. I onda ostaje još pitanje: hoće li taj film biti dobar?»

Do sljedećeg filma, pozdrav svima koji se još uvijek vole 'zjalaviti'.

A KAD SMO KOD KUHANJA I NEKOG RECEPTA...

»Prije dvije godine bio sam u kratkom posjetu jednom prijatelju, samo da nešto utvrdimo. I dok smo mi pričali njegov sin je stajao na vratima kuhinje s malom šerpom u ruci i u njoj nasjeckana mrkva. Htio je oca pitati je li tako dobro i što dalje. A mi u priči, nismo ga zamjećivali. Ta slika me je pratila nekoliko dana i tada sam odlučio napisati kuharski priručnik za dječake. Ono što ja radim, na najjednostavniji način. I napisao sam: »JA, KUHAR, sve je to luk i voda« i htio sam to tiskati, ali nisam našao izdavača po mojoj volji... Iz toga priručnika otkrivam vam samo ovo:

ŠKOLJKE I RAKOVI NA BUZARU S TJESTENINOM

»Mi Dalmati, a da ne znamo napraviti školjke i rakove. Moš mislit posla! A da se ne bismo niti previše gnjavili, uzet ćemo već očišćene dagnje i škampe.

Potrebno je:

vrećica očišćenih rakova
vrećica očišćenih dagnji
konzerva pomidora pelata (rajčice), a može i svježe u ljetu, pa ih oguliš sam
glavica češnjaka
čaša soka od jabuke
veza peršinova lista
vrećica šarene tjestenine
bočica maslinova ulja

Stavi tjesteninu neka se kuha, a kako – pročitaj na vrećici. Morske stvorove ostavi neka se otope, a i ne mora, kako te volja. Nagnječi dosta češnjaka, a koliko, toliko koliko te volja. U neku pliću i širu posudu stavi maslinovo ulje i taj češnjak. Kada se ugriju, dodaj pomidor koji si što sitnije nasjeckao i skupa ih pirjaj jedno pet minuta. Onda dodaj morske nemani i kada prokuha procijeni je li dosta 'dročkavo', odnosno ima li dosta safta za umakati kruh. Ako nije, dolij malo po malo bistrog soka od jabuke. Ne pretjeruj, jer što ćeš ti piti? Tu te moram upozoriti da odstupam od 'odrasle' varijante ovog kuhanja, jer oni, odrasli, morske nemani zalijevaju vinom i prošekom. Kad ga imaju pa im se može, a ti ne možeš jer alkohol škodi tvom mozgu i čekaj da odrasteš! Jasno?

Probaj jednog raka i jednu dagnju i ako ti se čine mekanim, gotovo je. Posoli i posipaj peršinovim listom.

Kod serviranja u sredinu tanjura stavi kupicu tjestenine i zalij je sokom od kuhanja. Okolo poredaj morske nemani sa saftom, još malo posipaj peršinovim listom i tako iznesi na stol, neka ti se svi dive!«

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Kraljice u Beregu

Duhovi su prošli. Bez kraljica, koje su nekada bile dio običaja Duhova kod bunjevačkih i šokačkih Hrvata. Ostala su samo sjećanja na to u pričama starijih koji još pamte vremena kada su djevojčice, kraljice, na Duhove, obilazile obitelji, a sve uz prigodne pjesme koje su pjevale. Početkom dvijetisućitih u Beregu su ponovno oživjeli taj običaj, ali ne zadugo. Dio sjećanja na kraljice u Beregu za ovu rubriku s nama je podijelila *Marija Ivošev*.

PRIZIVANJE SREĆE DOMAĆINU

Priča nam Marija da su kraljice vezane za proslavu Duhova. Kraljice su bile djevojčice, do 12 godina, koje su išle od kuće do kuće i duhovskom pjesmom prizivale sreću domaćinu. Ukoliko je u kući bilo momaka ili djevojaka, njih su udavali i ženili, ukoliko u obitelji nije bilo djece, djecu su prizivali pjesmom blagodeti. Običaj je bio da domaćini darivaju kraljice. Jedna od djevojčica bila je obučena kao kraljica, pratnja su joj bile dvije djevuše, dva barjaktara i torbonoše. Kraljice su bile u šokačkoj narodnoj nošnji,

a jedino se razlikovala kraljica, koja je također bila u nošnji, ali je imala veo na glavi i ispleten vijenac od cvijeća. Torbonoše su išle u pratnji, jer je cijela grupa bila darivana. Obično su kraljice darivali jajima, novcem, jabukama, bombonama, a u bogatijim kućama našla se i kobasica ili komad slanine. Ti darovi na kraju se se dijelili. Novac je stavljan mladi u njedra, a ostali darovi u košaru. Barjaci, koje su nosili barjaktari, bili su od velikih svilenih rubaca, koji su se koristili samo za dovske običaje. Zadaća barjaktara bila je da se, kada pjesma kraljica dođe do stiha – ded zavedi kolo, obrću i na taj način tjeraju zle duhove iz kuće. Kada su završile s pjesmom i primile darove, kraljice su obilazile druge obitelji. Kraljice su išle na prvi dan Duhova, poslije ručka. Prvo se išlo kod seoskog kneza, odatle kod svećenika i dalje redom po kućama.

Običaj kraljica u Beregu je zamro još odavna, a naša sugovornica se prisjeća da su posljednje kraljice u Beregu viđene 60-tih godina prošloga stoljeća. Taj stari običaj u selu pokušali su obnoviti dvijetisućite godine, kada je poslije nekoliko desetljeća na bereškim sokacima bila

povorka kraljica. Trudili su se ući u svaku kuću, za koju su znali da će ih primiti s dobrodošlicom. Bilo je tu i dirljivih trenutaka i suza, jer su se stare Berežanke prisjetile svoje mladosti i vremena kada su one same bile kraljice. Nažalost, nije potrajalo. Došlo je do smjene generacija, u selu je bivalo sve manje zainteresiranih da se taj običaj očuva. Ipak ostalo je na fotografijama zabilježeno da su dvijetisućite, za Duhove, u Beregu, poslije nekoliko desetljeća, ponovo išle kraljice.

Ostalo je zabilježeno i kamerom Hrvatske radiotelevizije, jer je 2002. godine HKPD »Silvije Strahimir Kranjčević« sudjelovao na Međunarodnoj smotri u Zagrebu, upravo s običajem kraljice.

»DUHOVSKA PISMA«

Pjesme koje pjevaju kraljice razlikuju se od toga pjevaju li se obitelji koja ima momka za ženidbu, ili curu za udaju, obitelji koja nema djece, ili se pjevaju kod svećenika. Pjesmu koju donosimo u ovom tekstu kraljice su pjevale u kući gdje je cura za udaju.

Zlata Vasiljević

Mi ode dođosmo,
mi ode dođosmo,
Mile i ode nam kažu,
i ode nam kažu,
Mile da ode imade,
da ode imade,
Mile jedina u mame,
jedna u mame, Mile
mi ćemo je udāt, mi ćemo
je udāt, Mile
za popova đaka,
za popova đaka, Mile
koji sitno piše,
koji sitno piše, Mile
po orlovom krilu,
po orlovom krilu, Mile
i po skolovom,
i po sokolovom, Mile.

Ded zavedi kolovo
na smiljevo polje
da smilje beremo
smilja i kovilja
da kralja kitimo
kralja i kraljicu
kneza i knezicu.
Dajte nama dara, dajte
nama dara, Mile
dara tri tovara.

»Čitam i skitam« u Srijemskim Karlovcima

Djeca koja su osvojila nagradni izlet na Kvizu za poticanje čitanja »Čitam i skitam«, koji je organizirala Gradska knjižnica Subotica, posjetila su 5. lipnja Srijemske Karlovce, gdje su se upoznala s bogatom poviješću ovoga grada. Posjetili su Karlovačku gimnaziju, inače najstariju našu gimnaziju, patrijaršijski dvor, crkvu i, naravno, Knjižnicu. Zatim su »odskitali« na Stražilovo, gdje su posjetili grob Branka Radičevića, poznatog našeg pjesnika. Nakon ozbiljnog uspona

i sigurnog silaska, informatorice Knjižnice su organizirale i igre u prekrasnom prirodnom okruženju ovog dijela Nacionalnog parka Fruška gora. Bio je ovo pravi izlet za dugo pamćenje.

Ovim je završen šesti po redu Kviz za poticanje čitanja »Čitam i skitam«, koji je realiziran pod sloganom »Promatrajmo narode kroz priču« uz poruku: čitajte i dalje, knjige su ponovno u modi.

Bernadica Ivanković

Novinarska radionica

Novinarska radionica u organizaciji Novinsko izdavačke ustanove »Hrvatska riječ« bit će održana u subotu 14. lipnja u Vatrogasnom domu u Plavni. Sudionici ove radionice bit će učenici iz Vajske i Plavne koji izučavaju predmet »Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture«. Radionicu će držati novinari ovoga tjednika. Na jesen će se radionice nastaviti, a organizirat će se u Srijemu i u Subotici.

Mala matura

Školska godina je gotova, za veliku većinu osnovaca počinju ferije. No, ne za osmake, koji se pripremaju za najveću odluku u životu. Što upisati? Čim se baviti? Iako su završili školsku godinu, njih očekuju još završni ispiti iz materinjeg jezika (srpski, mađarski i hrvatski), ispit iz matematike i kombinirani test u kojem su obuhvaćeni predmeti: fizika, kemija, biologija, povijest i geografija.

Nakon završnoga ispita i dobivenih rezultata budući srednjoškolci moraju popuniti liste želja, dakle listu zanimanja kojima bi se voljeli baviti, nakon tih rezultata i brda dodatnih papira koje moraju pripremiti, imaju se pravo upisati u srednju školu tamo gdje su primljeni. Slobodno možemo reći da ih očekuje veliki i ozbiljan posao. Stoga, osmaci – budući srednjoškolci, sretno!

8. e, OŠ »Ivan Milutinović«, Mala Bosna: Marija Ivković, razrednik Mirko Molnar, Martina Jurić i Filip Skenderović.

Mali maturanti hrvatskih odjela

8. c, OŠ »Ivan Milutinović«, Subotica: gornji red – Tereza Marjanović, Katarina Šarčević, Luka Vukov, Boris Jurčević, donji red – Matija Temunović, razrednica Biljana Horvat, Antun Vuković, Mirjam Maksuti, Krunoslav Piuković, Alen Vujković i Srđan Glišić.

8. h, OŠ »Matko Vuković«, Subotica: stoje - Maja Nimčević, Amadeja Kolar, Ivana Dulić, Oliver Sudarević, Ivana Romić, Aleks Čović, Dorja Skenderović, Tihomir Vojnić Purčar, Aleksandar Dulić, David Vujković Lamić, Martina Kopilović, Davor Pančić, Magdalena Dulić, Ivana Parčetić, Marin Tikvicki, Ines Bajić, razrednica Nevenka Tumbas, Marijana Skenderović, Patricija Kujundžić, čuče - Nenad Vujković Lamić, David Dujak, Matija Vincelj, Stevan Prčić, Davorin Horvacki, Augustin Žigmanov, Alen Gabrić i David Bedić.

8. a, OŠ »Matija Gubec«, Tavankut: stoje - Martin Skenderović, Robert Daraboš, Goran Stantić, razrednik Branko Stantić, sjede - Regina Kujundžić, Kristina Mamužić, Katarina Petreš, Antonija Rudić, Natalija Stantić i Marija Vereb.

PETAK
13.6.2014.

06:42 TV kalendar
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 08:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:15 Kad srce zatreperi
 10:00 Vijesti
 10:12 Brazilska obala: Le Sud, dokumentarna serija
 11:05 Ni da ni ne: Cijepljenje
 12:00 Dnevnik 1
 12:22 TV kalendar
 12:35 Znaj da te volim, telenovela
 13:20 Labirint
 14:10 Abeceda zdravlja
 14:20 Vijesti iz kulture
 14:30 Vijesti iz hrvatski znakovni jezik
 14:40 Vrijeme
 14:45 Riječ i život
 15:15 Kulturna baština: Dvije zbirke jedan grad
 15:30 Fotografija u Hrvatskoj:
 15:45 Alpe-Dunav-Jadran
 16:15 Puna kuća Raftera, serija
 17:00 Vijesti
 17:10 Vrijeme
 17:11 PP-reportaža
 17:15 Hrvatska uživo
 18:10 HAK - promet info
 18:15 Znanstveni krugovi
 18:42 Iza ekrana
 19:00 Javna stvar - politički intervju
 19:30 Dnevnik
 20:06 zaba.hr
 20:07 Znaš li tko si?: Emilia Fox, dokumentarna serija
 21:10 Elizabeta: Zlatno doba, britanski film
 23:05 Dnevnik 3
 23:31 Vijesti iz kulture
 23:40 Mladost bez mladosti, američki film - filmski maraton
 01:40 Filmski maraton 2. film
 03:00 Filmski maraton 3. film
 04:30 Riječ i život
 05:00 Hrvatska uživo
 05:55 Ljubav u zaleđu

05:32 Moć sudbine, telenovela
 06:14 Moć sudbine, telenovela
 06:57 TV vrtić: Jagoda 12'39
 07:10 Tajni dnevnik patke Matilde: Rođendan
 07:25 Moomini, crtana serija
 07:50 Vatrene kugle
 08:35 Školarci obavještajci
 09:00 Školski sat: Projekt - Ljetni praznici

09:30 Puni krug
 09:45 Svaki dan dobar dan: Brazil
 10:25 Dr. Oz, talk show
 11:05 Pozitivno
 11:35 Biblija
 11:45 Sachienova kuhinja, dokumentarna serija
 12:10 Dobra žena
 13:00 Puni krug
 13:15 Briljanteen
 13:55 Brazil-Ekspres, dokumentarna serija
 14:25 Nogomet, SP Brazil: Brazil - Hrvatska, snimka
 16:15 Regionalni dnevnik
 16:52 Slučaj Brazil 2014.g, sponzorirani program
 16:55 Nogomet, SP Brazil - sažetak
 17:49 Nogomet, SP Brazil: Meksiko - Kamerun
 20:00 Brazuca - emisija
 20:49 Nogomet, SP Brazil: Španjolska - Nizozemska, 1. poluvrijeme
 21:54 Nogomet, SP Brazil: Španjolska - Nizozemska, 2. poluvrijeme
 23:00 Brazuca - emisija
 23:42 Slučaj Brazil 2014.g, sponzorirani program
 23:45 Nogomet, SP Brazil: Čile - Australija, prijenos
 01:50 Noćni glazbeni program - spotovi

06:10 RTL Danas
 06:50 Aladdin
 07:20 Moji džepni ljubimci, animirana serija
 07:35 Virus attack, animirana serija
 07:55 Snažne žene, dramska serija
 09:10 Ekkluziv Tabloid, magazin
 10:15 Odbačena
 10:45 Odbačena
 11:10 Villa Maria
 12:20 Pet na pet, kviz
 13:20 Ljubav, navika, panika
 13:35 Ljubav, navika
 13:55 Ljubav, navika
 14:20 Preboljeti Saru Marshall, igrani film
 16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
 16:45 Bibin svijet, humoristična serija
 17:30 Ekkluziv Tabloid, magazin
 18:30 RTL Danas
 19:10 RTL Vrijeme
 19:15 Pet na pet, kviz
 20:00 Otok boje krvi, igrani

film, avanturistički
 22:35 Ubojica pod kontrolom, igrani film
 23:05 Eurojackpot
 23:10 Ubojica pod kontrolom, igrani film
 00:45 Kriza
 01:30 RTL Danas

SUBOTA
14.6.2014.

06:57 Iza ekrana
 07:17 TV kalendar
 07:30 Destroy, američki film - ciklus klasičnog vesterna
 09:05 Normalan život
 09:50 Vijesti iz kulture
 10:00 Vijesti
 10:11 HAK - promet info
 10:15 Subotom ujutro
 12:00 Dnevnik 1
 12:22 TV kalendar
 12:35 Veterani mira
 13:23 Duhovni izazovi
 13:55 Prizma
 14:45 Kućni ljubimci
 15:20 Gracie, američki film
 17:00 Vijesti
 17:10 Vrijeme
 17:11 HAK - promet info
 17:15 Australija sa Simonom Reeveom
 18:15 Manjinski mozaik
 18:30 Lijepom našom: Specijal
 19:30 Dnevnik
 22:00 Vladarica
 22:55 Dnevnik 3
 23:21 Vijesti iz kulture
 23:30 Razgovori s drugim ženama, britanski film - Filmski maraton
 01:20 Destroy, američki film -
 02:50 Subotom ujutro
 04:30 Reprizni program
 04:45 Duhovni izazovi
 05:15 Veterani mira, emisija za branitelje
 06:00 Prizma - multinacionalni magazin

04:57 Turistička klasa
 05:27 Moć sudbine, telenovela
 06:52 Dim dam dum, crtani film
 06:57 Wot wot's, crtani film
 07:07 Dr. Pas
 07:17 Moomini
 07:42 Veliki i Mali
 07:52 TV vrtić: Stonoga
 08:04 Plava krava u svemiru
 08:07 Vedranovi velikani: Luka Prnjak
 08:20 Babybonus
 08:50 Čarobna stijena, američki film za djecu

10:20 Mjesto pod suncem - ostati ili otići
 11:10 Kroz tvoje oči, dokumentarna serija
 11:35 Kroz tvoje oči, dokumentarna serija
 12:05 Kuhajmo zajedno
 12:10 Znaš li tko si?
 13:10 TračERICA, serija
 13:50 TračERICA, serija
 14:35 Brazil-Ekspres, dokumentarna serija
 15:05 Nogomet, SP Brazil: Čile - Australija
 16:52 Slučaj Brazil 2014.g, sponzorirani program
 16:55 Nogomet, SP Brazil - sažetak
 17:49 Nogomet, SP Brazil: Kolumbija - Grčka, prijenos
 20:00 Brazuca - emisija
 20:49 Nogomet, SP Brazil: Urugvaj - Kostarika, 1. poluvrijeme
 23:02 Brazuca - emisija
 23:46 Slučaj Brazil 2014.g
 23:49 Nogomet, SP Brazil: Engleska - Italija, 1.
 00:55 Brazuca - emisija
 01:03 Nogomet, SP Brazil: Engleska - Italija,
 01:55 Brazuca - emisija
 02:10 Noćni program
 02:45 Nogomet, SP Brazil: Obala Bjelokosti - Japan

06:55 RTL Danas
 07:35 Phineas i Ferb
 09:00 Svemoguć Spiderman
 09:25 Učilica, kviz za djecu
 10:15 Koledžicom po svijetu
 11:40 Malcolm u sredini
 12:40 Malcolm u sredini
 13:20 Kućanice
 15:20 Stani ili će moja mama pucati, igrani film
 16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
 16:45 Stani ili će moja mama pucati, igrani film
 17:10 Koledžicom po svijetu, zabavna emisija
 18:30 RTL Danas
 19:10 RTL Vrijeme
 19:15 Galileo
 20:00 Hulk, igrani film, akcijski
 22:50 Svemirci s gornjeg kata, igrani film
 00:35 Gospodica "Nitko i ništa" - film
 02:20 Astro show
 03:20 RTL Danas,

NEDJELJA
15.6.2014.

06:50 Lijepom našom: Specijal
 07:47 TV kalendar
 08:00 Terasa Venerdi, film
 10:00 Vijesti
 10:11 HAK - promet info
 10:15 Press klub
 11:00 Ubojstvo, napisala je
 12:00 Dnevnik 1
 12:30 Plodovi zemlje
 13:25 Rijeka: More
 14:00 Nedjeljom u 2
 15:05 Mir i dobro
 15:35 Raj, serija
 16:27 Suverenici: Andrija Mutnjaković
 17:00 Vijesti
 17:11 HAK - promet info
 17:15 Vrtlarica
 17:55 Sretna obitelj
 19:30 Dnevnik
 20:06 zaba.hr
 20:13 Potjera, kviz
 21:05 Stipe u gostima
 21:40 Damin gambit
 22:25 Dnevnik 3
 22:51 Vijesti iz kulture
 23:00 Klasika mudi - A. Dvořak
 00:05 Igrani film - strani
 01:50 Press klub
 02:30 Nedjeljom u 2
 03:30 Damin gambit
 04:10 Mir i dobro
 04:40 Plodovi zemlje
 05:30 Rijeka: More
 06:00 Vrtlarica

05:05 Labirint
 05:50 Moć sudbine
 07:15 Moomini, crtana serija
 07:40 Tintinove pustolovine
 08:05 Zvonko u Zemlji igračaka
 08:15 Vatrogasac Sam
 08:25 Gladijatorska akademija
 08:50 Djeca svijeta, serija za djecu
 09:10 Tajni dnevnik patke Matilde: Rođendan
 09:25 Laboratorij na kraju svemira: Periskop
 09:35 Briljanteen
 10:50 Biblija
 11:00 Zagreb: Misa, prijenos
 12:05 Babybonus
 12:35 Uskrsfest, snimka koncerta
 14:10 Brazil s Michaelom Palinom, dokumentarna serija
 15:05 Nogomet, SP Brazil: Engleska - Italija
 16:52 Slučaj Brazil 2014.g, sponzorirani program
 16:55 Nogomet, SP Brazil
 17:49 Nogomet, SP Brazil: Švicarska - Ekvador
 20:00 Brazuca - emisija
 20:49 Nogomet, SP Brazil: Francuska - Honduras

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Cy6oTичke пиице"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Uspjeh čine ljudi

Naša polisa...Vaša sigurnost

Tel: +381 (0) 24 555-867 • www.milenijum-osiguranje.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATI

21:55 Brazuca - emisija
23:47 Slučaj Brazil 2014.g.
sponzorirani program
23:50 Nogomet, SP Brazil:
Argentina - BiH
00:55 Brazuca - emisija
02:05 koncerti i festivali
zabavne glazbe
03:20 Noćni glazbeni program

06.35 RTL Danas,
informativna emisija
07.30 Phineas i Ferb
08.45 Svemoguću Spiderman
09.50 Galileo
10.35 Malcolm u sredini
11.05 Malcolm u sredini
12.20 Krokodil Dundee, film
14.20 Povratak kući, film
16.20 Mjenjačnica
16.30 RTL Vijesti,
informativna emisija
16.45 Mjenjačnica
17.35 RTL Extra Magazin
18.30 RTL Danas,
informativna emisija
19.20 Sulejman Veličanstveni
20.00 Montevideo, vidimo se!
21.10 Teška istina - TV
premijera, igrani film,
triler
23.10 Kriza
23.50 CSI: Miami
01.40 CSI: Miami
02.35 Astro show,
emisija uživo
03.35 RTL Danas,
informativna emisija

PONEDJELJAK 16.6.2014.

06:42 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:15 Kad srce zatrepri
10:00 Vijesti
10:10 Vrijeme
10:15 Korzika - Biser
Mediterrana,
dokumentarna serija
11:00 Što vas žulja?
11:45 Jezik za svakoga
12:00 Dnevnik 1
12:22 TV kalendar
12:35 Znaj da te volim
13:20 Glas domovine
13:45 Pogled preko granice -
Hrvati u BiH
14:10 Jezik za svakoga
14:20 Vijesti iz kulture
14:45 Društvena mreža
15:30 Velikani u sjeni:
Franjo Hanaman

16:00 Puna kuća Raftera, serija
16:45 TV kalendar
17:00 Vijesti
17:15 Hrvatska uživo
18:15 HAK - promet info
18:20 Potrošački kod
18:50 Stipe u gostima
19:30 Dnevnik
20:07 zaba.hr
20:30 Popularnoznanstveni
film
21:05 Fokus
22:05 Nikolaj i Julie, serija
22:55 Dnevnik 3
23:21 Vijesti iz kulture
23:30 Bravo maestro -
ciklus hrvatskog filma
01:05 Što vas žulja?
01:50 Društvena mreža: Treća
dob - emisija za umirovljenike
02:30 Potrošački kod
03:00 Fokus
04:05 Glas domovine
04:30 Pogled preko granice -
Hrvati u BiH
04:55 Hrvatska uživo
05:55 Ljubav u zaleđu

06:05 Moć sudbine
07:30 Moomini
07:55 Veliki i Mali
08:05 Vatrene kugla
08:30 Mala TV
08:55 Školarci obavještajci
09:20 Život s Derekom,
serija za djecu
09:45 H2O! Uz malo vode,
serija za djecu
10:10 Merlin, serija za mlade
11:00 Mučke,
humoristična serija
11:30 Napravljeno po mjeri,
dokumentarna serija
11:45 Mala Pariška kuhinja
Rachel Khoo,
dokumentarna serija
12:20 Praznici s Derekom,
kanadski film
13:50 Hot spot
13:55 Brazil-Ekspres,
dokumentarna serija
14:25 Nogomet, SP Brazil -
snimka
16:10 Kuhajmo zajedno
16:15 Regionalni dnevnik
16:52 Slučaj Brazil 2014.g.
16:55 Nogomet, SP Brazil
17:49 Nogomet, SP Brazil:
Njemačka - Portugal
20:00 Brazuca - emisija
20:49 Nogomet, SP Brazil:
Iran - Nigerija
21:55 Brazuca - emisija
22:03 Nogomet, SP Brazil:
Iran - Nigerija
23:02 Brazuca - emisija
23:47 Slučaj Brazil 2014.g.
sponzorirani program
23:50 Nogomet, SP Brazil:
Gana - SAD

06.50 RTL Danas
07.35 Villa Maria
08.30 Timon i Pumba
08.55 Moji džepni ljubimci
09.15 Virus attack
09.50 Snažne žene
10.50 Odbačena
11.20 Odbačena
12.00 Bibin svijet
12.40 RTL Extra Magazin
13.45 Villa Maria
14.35 Pet na pet, kviz
15.30 Sulejman Veličanstveni
16.30 RTL Vijesti
16.45 Bibin svijet
17.30 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.10 RTL Vrijeme
19.15 Tko će ga znati!,
game show
20.00 Ljubav, navika, panika,
humoristična serija
20.45 Ljubav, navika, panika,
humoristična serija
21.10 Zlatni zmaj, igrani film,
akcijski
23.00 RTL Vijesti,
informativna emisija
23.20 Mentalist,
kriminalistička
dramska serija
00.15 Kriza,
humoristična serija
00.55 Montevideo, vidimo
se! - nove epizode,
sportska drama
01.55 Astro show
02.55 RTL Danas

UTORAK 17.6.2014.

06:42 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:15 Dr. Oz, talk show
10:15 Korzika
11:00 Što vas žulja?
11:45 Jezik za svakoga
12:00 Dnevnik 1
12:22 TV kalendar
12:35 Znaj da te volim
13:20 Drugi format
14:10 Jezik za svakoga
14:20 Vijesti iz kulture
14:30 Vijesti uz znakovni jezik
16:00 Puna kuća Raftera
16:45 TV kalendar
17:15 Hrvatska uživo
18:15 HAK - promet info
18:20 Pravilo 72
18:50 Stipe u gostima
19:30 Dnevnik
20:06 Potjera

21:00 Pogledi: Poplave,
dokumentarni film
22:00 Nikolaj i Julie, serija
22:50 Dnevnik 3
23:16 Vijesti iz kulture
23:25 Miro Gavran: Ljubavi
Georgea Washingtona
00:30 Što vas žulja?
03:25 Pravilo 72
03:55 Duhovni izazovi
04:25 Vrtlarica
04:55 Hrvatska uživo
05:55 Ljubav u zaleđu,

06:05 Moć sudbine
07:30 Moomini
07:55 Veliki i Mali
08:05 Vatrene kugla
08:30 Mala TV
08:55 Školarci obavještajci
09:20 Život s Derekom,
serija za djecu
09:45 H2O! Uz malo vode
10:10 Merlin, serija za mlade
11:00 Mučke,
humoristična serija
11:30 Napravljeno po mjeri,
dokumentarna serija
11:45 Mala Pariška kuhinja
Rachel
12:20 Tajanstveni otok,
američki film
13:55 Brazil-Ekspres,
dokumentarna serija
14:25 Nogomet, SP Brazil -
snimka
16:10 Kuhajmo zajedno
16:15 Regionalni dnevnik
16:52 Slučaj Brazil 2014.g.
16:55 Nogomet, SP Brazil
17:49 Nogomet, SP Brazil:
Belgija - Alžir
20:00 Brazuca - emisija
20:49 Nogomet, SP Brazil:
Brazil - Meksiko
21:55 Brazuca - emisija
22:03 Nogomet, SP Brazil:
Brazil - Meksiko, 2
23:02 Brazuca - emisija
23:47 Slučaj Brazil 2014.g.
sponzorirani program
23:50 Nogomet, SP Brazil:
Rusija - Koreja, prijenos
01:55 Noćni glazbeni program
04:55 Noćni program - emisija

06.35 RTL Danas,
informativna emisija
07.20 Villa Maria,
dramska serija
08.15 Timon i Pumbaa,
animirana serija
08.40 Moji džepni ljubimci,
crtana serija
09.00 Virus attack,
animirana serija

09.35 Snažne žene
10.35 Odbačena
11.05 Odbačena
11.50 Bibin svijet
12.35 Ekkluziv Tabloid
13.40 Villa Maria
14.35 Tko će ga znati!
15.30 Ljubav, navika, panika
16.10 Ljubav, navika, panika
16.30 RTL Vijesti
16.45 Bibin svijet
17.30 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.10 RTL Vrijeme
19.15 Tko će ga znati!
20.00 Ljubav, navika, panika
20.45 Ljubav, navika, panika
21.00 Ja, ja i Irena, igrani film
23.20 RTL Vijesti
23.40 Mentalist
00.35 Zlatni zmaj, igrani film
02.25 Astro show
03.25 RTL Danas

SRIJEDA 18.6.2014.

06:42 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
09:15 Dr. Oz
10:00 Vijesti
10:15 Korzika - biser
Mediterrana
11:00 Što vas žulja?
11:45 Jezik za svakoga
12:00 Dnevnik 1
12:22 TV kalendar
12:35 Znaj da te volim
13:19 Reporter: Tržište, moć
14:10 Jezik za svakoga
14:20 Vijesti iz kulture
14:30 Vijesti uz znakovni jezik
16:00 Puna kuća Raftera
16:45 TV kalendar
17:15 Hrvatska uživo
18:15 HAK - promet info
18:20 Eko zona
18:50 Stipe u gostima
19:30 Dnevnik
20:11 Dodjela Nagrade
Vladimir Nazor
21:00 Paralele
21:30 Hrvatska u Europskoj
uniji: Ambasadori
kulture
22:00 Nikolaj i Julie, serija
22:55 Dnevnik 3
23:21 Vijesti iz kulture
23:30 Čelija, španjolsko-
francuski film - ciklus
Kino Europa
01:20 Što vas žulja?
02:05 Reprizni program
03:25 Paralele
03:55 Dokumentarni film
04:25 Eko zona
04:55 Hrvatska uživo
05:55 Ljubav u zaleđu

06:05 Moć sudbine
07:30 Moomini
07:55 Veliki i Mali
08:05 Vatrene kugla
08:30 Mala TV
08:55 Školarci obavještajci
09:20 Život s Derekom
09:45 H2O! Uz malo vode
10:10 Merlin, serija za mlade
11:00 Mućke
11:30 Napravljeno po mjeri,
Rachel Khoo,
dokumentarna serija
12:20 Princeza,
švedsko-irski film
13:50 Hot spot
13:55 Brazil-Ekspres,
dokumentarna serija
14:25 Nogomet, SP Brazil:
Rusija - Koreja
16:10 Kuhajmo zajedno
16:15 Regionalni dnevnik
16:52 Slučaj Brazil 2014.g
16:55 Nogomet, SP Brazil
17:49 Nogomet, SP Brazil:
Austrija - Nizozemska
20:00 Brazuca
20:45 Nogomet, SP Brazil:
Španjolska - Čile
21:55 Brazuca - emisija
22:03 Nogomet, SP Brazil:
Španjolska - Čile
23:02 Brazuca - emisija
23:47 Slučaj Brazil 2014.g,
sponzorirani program
23:50 Nogomet, SP Brazil:
Hrvatska - Kamerun
00:55 Brazuca - emisija
02:40 Noćni glazbeni

07:25 Villa Maria,
dramska serija
08:15 Timon i Pumba
08:45 Moji džepni ljubimci
09:00 Virus attack
09:35 Snažne žene,
dramska serija
10:35 Odbačena,
dramska serija
11:05 Odbačena,
dramska serija
11:50 Bibin svijet,
humoristična serija
12:35 Ekkluziv Tabloid,
magazin
13:45 Villa Maria,
dramska serija
14:40 Tko će ga znati!,
game show
15:30 Ljubav, navika, panika
16:10 Ljubav, navika, panika
16:30 RTL Vijesti,
informativna emisija
16:45 Bibin svijet
17:35 Ekkluziv Tabloid,
magazin
18:30 RTL Danas,
informativna emisija
19:10 RTL Vrijeme,
informativna emisija
19:15 Tko će ga znati!,
game show
20:00 Ljubav, navika, panika
21:00 Bez traga,
22:00 Bez traga
22:55 RTL Vijesti
23:15 Mentalist
00:15 Ja, ja i Irena, igrani film
02:30 Astro show
03:30 RTL Danas

ČETVRTAK 19.6.2014.

06:42 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:15 Dr. Oz
10:00 Vijesti
10:10 Vrijeme
10:15 Korzika
11:00 Putnici,
dokumentarni film
11:45 Abeceda zdravlja
12:00 Dnevnik 1
12:22 TV kalendar
12:35 Znaj da te volim
13:18 Paralele
13:48 Reporteri: Kriza plaće
14:18 Abeceda zdravlja
14:30 Vijesti uz znakovni jezik
14:45 Marjan, mjesto koje se
voli - dokumentarni film
15:10 Zvezdan,
dokumentarni film
16:00 Puna kuća Raftera, serija
16:45 TV kalendar
17:00 Vijesti
17:15 Hrvatska uživo
18:15 HAK - promet info
18:20 Međunarodna
jedriličarska regata
Fiumanka - reportaža
18:50 Stipe u gostima,
humoristična serija
19:30 Dnevnik
20:06 Amália, portugalski film
22:10 Nikolaj i Julie, serija
23:05 Dnevnik 3

23:31 Vijesti iz kulture
23:40 Drugi format
00:20 Meštar od svega - Luko
Paljetak, dokumentarna
emisija
01:10 Reprizni program
03:35 Abeceda zdravlja
03:45 Drugi format
04:25 Reprizni program
04:55 Hrvatska uživo
05:55 Ljubav u zaleđu

05:55 Moć sudbine
07:20 Moomini
07:45 Veliki i Mali,
crtana serija
07:55 Vatrene kugla,
serija za djecu
08:20 Mala TV
08:45 Školarci obavještajci
09:10 Život s Derekom
09:35 H2O! Uz malo vode
10:00 Zagreb: Tijelovska misa
i procesija
11:55 Mala Pariška kuhinja
Rachel Khoo,
dokumentarna serija
12:25 Festival duhovne glazbe
Bonofest 2014., snimka
13:55 Brazil-Ekspres,
dokumentarna serija
14:25 Nogomet, SP Brazil:
Hrvatska - Kamerun
16:10 Kuhajmo zajedno
16:15 Regionalni dnevnik
16:52 Slučaj Brazil 2014.g
16:55 Nogomet, SP Brazil
17:49 Nogomet, SP Brazil:
Kolumbija - Obala
Bjelokosti, prijenos

20:00 Brazuca - emisija
20:49 Nogomet, SP Brazil:
Urugvaj - Engleska
21:55 Brazuca - emisija
23:00 Brazuca - emisija
23:47 Slučaj Brazil 2014.g
23:50 Nogomet, SP Brazil:
Japan - Grčka, prijenos
04:55 Noćni glazbeni program

06:40 RTL Danas
07:20 Villa Maria
08:15 Timon i Pumba
08:40 Moji džepni ljubimci
09:00 Virus attack
09:35 Snažne žene
10:35 Snažne žene
11:50 Bibin svijet,
humoristična serija
12:30 Ekkluziv Tabloid
13:45 Villa Maria
14:35 Tko će ga znati!
15:30 Ljubav, navika, panika
16:10 Ljubav, navika, panika
16:30 RTL Vijesti
16:45 Bibin svijet
17:35 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:10 RTL Vrijeme
19:15 Tko će ga znati!
20:00 Ljubav, navika, panika
20:25 Ljubav, navika, panika
21:00 Kućanice
22:55 RTL Vijesti
23:15 Mentalist
00:10 Bez traga
01:05 Bez traga
02:00 Astro show
03:00 RTL Danas

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 ponedjeljom od 13.05 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18.00 - 19.00
Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov
prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH
• Kronologija - Dogodilo se na današnji dan •
Jezični savjetnik »Govorimo hrvatski«

19.00 - 19.30

• Poetski predah • »Popularne melodije« - zabavna
glazba (ponedjeljom) • »Na valovima hrvatske glaz-
bene tradicije« - narodna glazba (utorkom) • »Veliki
majstori glazbe« - ozbiljna glazba (srijedom) • »Rock
vremeplov« (četvrtkom) • »Minute za jazz« (petkom)

19.30 - 20.00

• »Europski magazin« - magazin Radija Deutsche
Welle (ponedjeljom) • »Kulturna povijest« (utorkom)
• »Znanjem do zdravlja« (srijedom) • »Razmišljanje
dopušteno« (četvrtkom) • »Tjedni vodič« (petkom)

20.00 - 20.30

• »U pauzi o poslu« (ponedjeljom) • »Aktualije« (utor-
kom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café«
- magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom)
• »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga
radija (petkom)

20.30 - 21.00

• Narodna glazba • Blic
vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18.15 »Vojvodanski tjedan«
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.00 »Vjerska emisija«, duhovna glazba
• 20.00 Divni novi svijet
• 20.55 Odjava programa

Nedjelja

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana
• 18.10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti,
zabavna glazba)
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.30 »Putnici kroz vrijeme« emisija za djecu
Hrvatskoga radija
• 20.00 »Hrvatima izvan domovine« - emisija
Pitomog radija iz Pitomače (RH)
20.55 Odjava programa

104, 4 Mhz

KRALJICE

Običaji na blagdan Duhova

Osim očuvanja tradicionalnih pjesama i plesova, folklorni odjel HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta nastoji raditi i na očuvanju običaja koji se već dugi niz godina prakticiraju u ovoj sredini. Među te običaje bunjevačkih Hrvata spadaju i »Kraljice«. Običaj »Kraljica« seže još iz poganskih vremena, kada su djeca pjevajući pjesme dozivali i slavili proljeće, dok se kasnije on vezao za blagdan Duhova, kada kršćanski svijet slavi silazak Duha Svetoga. Ovaj običaj prakticiraju i Šokci u bačkom dijelu Šokadije, te u slavonskoj Šokadiji gdje Kraljice nazivaju Ljelje. Danas vrlo popularne slavonske Ljelje jesu djevojke iz sela Gorjani kod Đakova, koje u proljeće, o blagdanu Duhova, odjevene kao kraljice obilaze selo i izvedu ritual sastavljen od osobitih pjesama i mačevnog plesa. Ovaj običaj prepoznat je 2007. kao nematerijalna svjetska baština i 2009. godine upisan je na UNESCO-v popis nematerijalne svjetske baštine u

Europi. Nekada su kraljice dok su išle u ophod obilazile svaku kuću i svaki salaš, a zapisi nam govore kako je mjesto obilazilo i nekoliko skupina kraljica, a ne samo jedna. Tavankut je ove godine na blagdan Duhova obilazila jedna skupina kraljica. Obitelj *Željka* i *Branke Vujić* svake godine sa zadovoljstvom u svoj dom pri-

maju kraljice. »Svake godine o blagdanu Duhova volimo primiti kraljice u našu obitelj. Više je razloga za to. Prvi razlog je da se ovaj naš prelijepi običaj održi i nikada ne zaboravi, drugi razlog je da nam kraljice donesu blagoslov, jer se vjeruje da kraljice donose blagoslov u obitelji kojoj pjevaju. Jedan od važnijih

razloga je i da svojoj djeci *Nikoli* i *Katarini* prenesemo tradiciju i kulturu kako bi što bolje upoznali i zavoljeli svoju baštinu. Cijela obitelj je aktivna u HKPD 'Matija Gubec', te se zajedno s drugima trudimo održati i druge običaje u našem mjestu«, rekla je Baranka Vujić.

I. D.

Kerom se ljeljalo...

I ove su godine »kraljice« ljeljale Kerom. Kerske kraljice Lokupile su se na župi svetog Roka, vrijedno vježbale par tjedna na te dočekale Dove da zablistaju u punom sjaju. Dok su se drugi odmarali nakon ručka, četrnaest djevojčica uređivale su se kako bi bile dostojne imena »kraljice«. U tom su im pomogle Ružica Šimić, Jozefa Skenderović, Dajana Šimić, Miljana Boić, s. Silvana

Milan, Bernadica Ivanković i po koja baka i mama. Uz kraljice ide i pastir, a ove godine ih je bilo čak trojica. Njima je pomogao Petar Gaković. Uz nošnju čuvanu u obiteljima, nošnju za »kraljice« je osigurao HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice. Kerskim sokacima »kraljice« su krenule ljeljajući i pjevajući već poznate, ali i specifične »kerske« kraljičke pjesme. Nadaleko su se čule, te su im u

susret otvarali vrata, prozore ili izlazili na ulice kako bi uživali u ovom prekrasnom običaju Hrvata Bunjevaca. U svoj dom »kraljice« su primili obitelji Čeliković, Zelić, Vukov, Vojnić Zelić, Pančić i Skenderović. Sunce je žarilo i nije bilo lako, ali su »kraljice« bile u pravom smislu »kraljice« te su sve izdržale. Završnica ovoga dana bila je sveta misa na kojoj su »kraljice« sudjelovale, a potom i

odljeljale nekoliko kraljičkih pjesama župniku mons. dr. Andriji Anišiću, vlč. Marku Forgiću i puku okupljenom ispred crkve. Tako je ove, kao i svih prethodnih godina, održan običaj »kraljica« u Keru. Kad pogledamo svih ovih 14 djevojčica i 3 momka obučenih u bunjevačku narodnu nošnju možemo biti mirni i sigurni da nam neće nestati običaji.

B. I.

Zapaženo i pozdravljeno

Blagdan Pedesetnice ili silaska Duha Svetoga u Lemešu je svečano proslavljen 8. lipnja svetom misom koju je predvodio vlč. Antal Egedi, a kojoj su prvi puta nazočile i kraljice. Članovi HBKUD-a »Lemeš« su se potrudili i poželjeli uvesti nastup kraljica za prigodne i svečane blagdane. Među brojnim okupljenim članovima KUD-a čast da budu kraljice pripala je srednjoj folklornoj skupini i to: Sonji Vilić, Mireli Brkić, Ivani Racić, Anastaziji Jurić, Ivki Brkić, Antoniji Ileš, te pastiru Luki Viliću. Koreograf KUD-a Tamara Brkić je bila u ulozi nane i primila na sebe zadaću uvježbati s njima prigodnu pjesmu. Na oduševljenje vjernika njihovo sudjelovanje u svetoj misi bilo je veoma zapaženo i pozdravljeno.

Z. Ž.

POGLED S TRIBINA

Počelo je...

Uvijek je nezgodno unaprijed pisati o nečemu što se tek treba dogoditi, a tiskarski rokovi vas pritiskaju. Bilo kako bilo, jučer je (prema najavljenom rasporedu) susretom između domaćina Brazila i Hrvatske otvoreno 20. svjetsko prvenstvo u nogometu. Kakav je bio rezultat, znat ćete i sami, baš kao i ja kada danas ovaj tekst osvane pred vama. Hoće li biti golova i tko će pobijediti, ovoga puta ostat će po strani jedne velike činjenice. Činjenice kako će od jučerašnje uvodne tekme već danas cijeli svijet znati za Hrvatsku. Malu mediteransku državu od svega 4,5 milijuna ljudi koju je prošle noći putem svih mogućih medija uživo pratilo najmanje milijardu ljudi. A možda i više.

Kako je Čiro rekao u ekskluzivnom intervjuu za naš tjednik, prije Francuske '98. za Hrvatsku je znalo beznačajnih 2 posto, poslije bronze već mnogo ozbiljnijih 30 posto svjetske populacije. A danas za državu iz koje dolaze Modrić, Rakitić, Mandžukić i svi ostali brazilski vatreni, zna cijeli planet. Bolju promociju zemlje najljepšeg mora i obale Hrvati nisu mogli ni zamisliti. Niti će je ikada moći ponoviti. Izuzev ukoliko ne osvoje naslov prvaka svijeta ili barem ponove domet Čirine selekcije predvođene Bobanom, Šukerom, Jarnijem i ostalim majstorima s nezaboravnog World Cupa u Francuskoj.

Hoće li vatreni uspjeti u svojoj brazilskoj misiji, vidjet ćemo kroz tri susreta u skupini A, kao što ćemo uostalom vidjeti i sva 64 susreta u kojima će se za naslov najbolje planetarne nogometne nacije boriti 32 nacionalne selekcije.

Svjetsko prvenstvo je započelo i od danas (pardon, jučer navečer) sve staje na ovom našem svijetu, izuzev nogometne lopte koja će se kotrljati pred očima milijardi gledatelja sve do velikog finala 13. srpnja.

Na radost svih ljubitelja nogometa i na užas svih onih koji ne mogu smisliti nogometno ludilo kojim su od jučer inficirane milijarde na nogometnom planetu zvanom Zemlja.

Oprostite, ali i Zemlja je okrugla, zar ne?

D. P.

KOŠARKA

Cedevita osvojila prvi naslov

Pobjedama protiv Cibone u sva tri susreta finalnog doigravanja košarkaši Cedevite osvojili su prvi naslov prvaka Hrvatske. Uz finale ABA lige i plasman u Europsku ligu, izabranici Jasmina Repeše mogu biti i više nego zadovoljni proteklom sezonom.

TENIS

Hrvatski trio u TOP 50

Odličnim igrama u posljednjih nekoliko mjeseci Ivo Karlović je ponovno član elitnog klub najboljih 50 tenisača svijeta, a na najnovijoj ATP ljestvici zauzima 33. mjesto i sada je drugi hrvatski reket. Najbolje plasiran je i dalje Marin Čilić na 26. mjestu, dok Ivan Dodig trenutno zauzima 38. poziciju. Vrijedi zabilježiti i izvrstan rezultat Marina Draganje koji je na nedavnom Roland Garrosu izborio plasman u polufinale igre muških parova (u paru s Rumunjom Mergeom).

RUKOMET

Poraz i pobjeda

Kombinirana rukometna reprezentacija Hrvatske nalazi se na turneji u Južnoj Koreji, gdje je u dva prijateljska susreta sa selekcijom domaćin zabilježila poraz (23 : 25) i pobjedu (26 : 24). Tijekom ovih kontrolnih susreta izbornik Goluža ima priliku isprobati nekoliko novih igrača koji će konkurirati za nastup na Svjetskom prvenstvu u Kataru 2015. godine.

ATLETIKA

Šimić druga na mitingu u Henegellou

Hrvatska skakačica u vis Ana Šimić ponovno je skrenula pozornost na sebe osvajanjem drugog mjesta na mitingu u Hengellou. S preskočenih 195 cm, koliko je imala i pobjednica Okuneva, Šimić je nastavila niz odličnih preskočenih visina.

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karađorđev put 2,

- Telefon (danonoćno):

(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na

Internetu: www.funero.co.rs

e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Prodajem čutke, stol, stolice, razna bunjevačka ruha: sefire, sukna, pregače, kapute s peržijanom, dunju, marame, ponjave, čaršave, muške čakšire, čizme (br. 43) i sl. Tel.: 024 528682.

Prodajem dvorišni stan 43 m² u Petrovaradinu. Tel.: 060 5450440.

Prodajem štrikači stroj stolni »Empisal«, skoro nov. Tel.: 5742-136 Odžaci.

Povoljno izdajem manje skladište, podrum i tavanski prostor, veliko dvorište pogodno za parkiranje kombija, kamiona i za auto-plac, kod autobusnog kolodvora u subotici. Tel.: 064 9640745.

Prodaje se nov el. štednjak s ravnom pločom, 2 felne s čeličnim prstenovima za kamionsku prikolicu, rolere, bijele i roze leandere. Tel.: 024 532570.

Naprodaj moderna ekskluzivna prelijepa talijanska vjenčanica, tepih i staze. 024 528682.

Prodajem metalni kavez za gajenje pilića s hranilicama. Tel.: 024 453-5319.

Prodajem klasični kauč sa naslonom u dobrom stanju ručne izrade, tapacirain. Tel.: 024 453-5319.

Prodajem automobil Opel Astra coupe bertone 1,8 2003. Tel.: 024 754760.

Izrađujem hrastove čamce, nekoliko tipova, od 3 do 6 metara dužine. Prijevoz po dogovoru. »Novogodišnja akcija« - vesla - bijeli barski jasen. Petar Okruglić, Morović. Tel.: 064 3467056. www.okruglic-camci.co.rs

Prodaje se garaža u sklopu stambene zgrade na Radijalcu, A. M. Tita 26/b s priključkom na grejanje, vodu i struju. Tel.: 069 2887213.

Prodajem zob, deblo oraha i kruške, muške čakšire i kožne čizme, rojtoš i plišane marame, stol na razvlačenje sa stolicama. Tel.: 024 532-570.

Tečajevi talijanskog jezika, početne i napredne grupe. Naučite jezik ljepote i elegancije. Tel.: 065 2597700.

Prodajem 4 sobnu kuću na tihom i mirnom mjestu u Velikom Radanovcu, autobus na 400 m. Gradska voda, telefon, plin. Može zamjena za poljoprivredno zemljište. (cijena 50.000 eura) Tel.: 064 1759512.

Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću novu katnicu sa suteronom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalnim priključcima i CG u centru Sombora. Tel.: 025 5449 220 ili 064 2808432.

Prodajem motokultivator IMT-506 Tel.: 065 4033077.

Prodajem ormar - kredenac za dnevnu sobu - sa stolom, stolicama i »virangašima«, muško tamno odijelo (kaput, prsluk i čakšire) i šešir. Tel.: 024 532570.

Povoljno prodajemo 3.850 m² građevinskog zemljišta kod bazena Dudova šuma u Subotici za gradnju 2 kuće, može za teniske terene, sadnju vinograda ili voćnjaka, sve pogledati u Ulici Pere Popovića Age. Kontakt: 063 7668808, e-mail: lea-nikolas17@yahoo.com

Povoljno kuća od 158 m² s gospodarskim zgradama u predgrađu Virovitice, Slavonija, Hrvatska. Za one koji hoće boravak u Europskoj uniji. Vrt, voćnjak uz kuću, povoljno prodajemo! Pitati na telefone 00381 644413383 i 00385 33543263.

Prodajem traktorsku prskalicu RAU 440 litara, paraču od 47 krila s krimerima, kembriž valjak (2 m širok iz jednog dela) - vučni. Tel.: 024 532570.

Prodajem lijepu 182 m² kuću u turističkom gradu s jezerom Slavonska Orahovica, Hrvatska. Vrijedi pogledati. Plin, telefon, zračna banja, blizu planine Papuk. Tel.: 00385 33 673076 ili 063 7668808. E-mail: leanikolas17@yahoo.com

Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suteronom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i cg, u centru Sombora. Tel.: 025 5449220 ili 064 2808432.

Prodajem stare cigle - velikog formata, cijele polutke, povoljno (15 din/kom). Tel.: 024 532570.

IZDAJEM dvo i četverokrevetne APARTMANE i SOBE u Lumbardi na otoku Korčuli. Svaki apartman i soba ima svoju TERASU i poseban ULAZ. Mogućnost ljetovanja VEĆIH GRUPA. Gostima je na raspolaganju veliki ROŠTILJ. Svi gosti imaju osiguran PARKING za automobile i plovila. Udaljenost od mora 150 m. Sve detalje možete vidjeti na www.apartmanikorcula.com. email: marko.gusak@apartmanikorcula.com Kontakt osoba: Marko Gusak, prof. 091/6012021 098/ 9622059.

Prodajem vilerove goblene. Tel.: 063 8579679.

Prodaju se: roleri, nova el. kosilica, cijele i polutke opeke velikog formata (13 din komad). Tel.: 024 528682

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi« VAŽI DO 20. 6. 2014.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju »Hrvatske riječi«.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga »CROART« prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC »Bunjevačko kolo«, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4. radnim danom od 8-14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (hrurednik@tippnet.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković (kultura i urednik Kužiša)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Željka Vukov (društvo)
Zlata Vasiljević (dopisništvo Sombor)
Suzana Darabašić (dopisništvo Šid)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarijec.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik) (tsujic@hrvatskarijec.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica) (jademi@hrvatskarijec.rs)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarijec.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)
Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)
Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALA:

Mirjana Dropulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55; ++381 24/55-15-78;
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: »Rotografika«
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизacija
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

ČESTITAMO: VJENČANJE MARIJANE MATARIĆ I SAŠE ZARIĆA

Bunarić spojio mladence

Ljubav Saše Zarića i Marijane Matarić »legalizirana« je pretprošle subote Lodgovarajućim crkvenim i svjetovnim obredom, te slavljem obitelji i prijatelja. Našim je pažljivim čitateljima poznato kako se prosidba Marijane dogodila baš na njen rođendan, što je bilo veliko iznenađenje za nju. Mladi se par upoznao putem svjetske informacijske mreže, ali je internetu pomogao i Sašin prijatelj koji se potrudio da se zaljubljeni par sretno.

Subota je doista bila dan slavlja. Dok je trajalo okupljanje mladinih u divnom vrtu koji sliči francuskim parkovima s kamenjarom, jezercem i najrazličitijim biljem, svirali su tamburaši. Uz sirene auta i glazbu stigli su i mladoženjini izaslanici, koji su isposili mladu. To je pozdravljeno kolom, nakon kojeg se duga povorka vozila kretala Suboticom od Zorke do Bunarića.

Imajući u vidu kako se radi o mješovitom braku, mladenci su odlučili uzeti se na Bunariću, koji simbolizira duhovno jedinstvo istočne i zapadne vjere. Od rodbine se, tolerantno i slavljenički, svatko poklonio na svom mjestu hodočašća, nakon što su skupa pozdravili stupanje u brak, te su se fotografirali s Marijanom i Sašom.

Saša uspijeva pokraj svojeg posla trenirati i nogomet, igra u mađarskoj ligi. Marijana je pak trenerica body workout fitnessa. Dakle, oboje su »u formi« i u dvorani Jelena se plesalo do 4 izjutra.

Sve je bilo kao u bajci, bila je to noć za pamćenje, koja je uspjela na svim razinama zadovoljiti svačiji ukus. Osim gastronomije i glazbe, rodbinski se i prijateljski krug širi, a zapravo je Subotica mala, pa je bilo dosta slučajeva da gosti mladoženjine i mladine strane već od ranije imaju i njeguju poslovne ili prijateljske veze. Za bajke se veli kako se ipak završavaju - no ova je tek počela, sudeći prema svim događajima koji su joj prethodili!

Nikola Perušić

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Jevo i mene...

Piše: Branko Ivković

Faljni čeljadi moja, samo da vam ispričam kako sam prošlo u subatu – lipo da ne mož lipče bome, a bilo i dobre rakije da te Bog vidi. Zovem ja ovog, onog da idemo na Čikeriju na Salaš na mrginju, biće dobre

rakije, recitacija o našim svitu, a ja to bome zdravo volim i neće niko. Pere nemož, Josi mrzi, ta baš sam se razbisnijo, ovaj naš svit ni ne haje za kulturu, a baš će tamo bit i lipi slika na otvorenim. Kuš lipšeg neg vidit lipu sliku obišanu na drač, prava priroda, a okolo tebe lipota, šuma i voće. A bome kad nećete, velim ja sam sebi, odo ja sam. Baš sam niki dan pomećo skroz nove gume na biciglu, namazo lanac kenjačom da se ne lipi pisak i pravac Bečar atarom i jevo mene na Čikeriju, prošlo pored Štrocini salaša pa Kobinog sela, kroz Mirgeš i stigo za čas. Jeste da su me malo na par misti povijali vaške, al nije bilo nevolje. Nisam promašijo ni progon kugod prija trist koju godinu kad sam išo kod moje Jele, pa sam prišo u Mađarsku, srića da me nisu vidili njevi perjaroši, ja mislim da bi letilo perje. A bilo je fajin svita, puna avlija čeljadi moja, sve mi bilo drago kako nije svit zaboravijo svoj stari kraj, najveća je nevolja kad se klompa potpapuči, što kazo moj pokojni bačo Šeno, pa digne nos u nebesa, a zaboravi na svoju starinu – e take nikad nisam volijo. Nikad ne triba zaboravit da smo svi mi potekli od seljaka, sve je na salaši počelo. On nam stvara ranu što se stvori na salaši je i sad fala dragom Bogu zdravo, to i doktori i naučenjaci kažedu. Gledajte na priliku ove što imadeđu te kojikake farne, odrane svinče za devedest dana do sto kila, di to mož bit zdravo?! Nakljukadu ga kugod guska kojikakim genskim koncentratima, aditivima i drugim drongulijama. Mani ti kad on oplete dva Božića, pa se lipo opravi disnotor, zovedu komšije na prelo i kartaniju, a ne sad strpadu u niku kutiju s nikim zrakama i za minut jevo užne i to mi nika pečenica, e to nemojte nudit Braniši, ja se bome nabobam slanine s četiri prsta debele i luka kakog bilo. Neg, jestel vi dobili porez čeljadi? Av jak, pa ode kod nas kogod bome nije normalan, ne znam ko, jal ovi što izmišljadu, jal mi koji trpimo. Kaže Pere da nigdi u okolnim državama nemade taki porez, a suvencije pet puta ko naše i s puno manje papira neg što mi imademo – baš se pitam di će to izać? A moram se i smijati, sve mi niko žao ovi tajkuna što su se otimali za zemlju, siroti koliko oni imadu sad poreza... Al nek, ko je lakum sad nek fasuje, samo sve se niki mislim, a jevo i Pere klama glavom, da ćemo opet mi mali nafasovat, a oni što su bliže vatri taj porez će platit našim novcima. Nama čedu platit žito i našu muku koliko očedu, a oni izvest i novce strpat digod u bilom svitu u buđelare i narode ti se pati i misli kako ćeš posijati opet na godinu. Od ove pripovitke mi se osušilo niko grlo, pa ga moram isprat s po litre vinaded, samo brzo dok ova moja ne naiđe, jel ćemo fasovat prija neg od porezara. Zbogom čeljadi moja, divanit ću vam drukput, sad žurim.

BAĆ IVIN ŠTODIR

Ne valja radit kako triba

Bač Iva niki dan bijo u varoši i opet jida. Ščim je došo na štaciju, veli mu naj sa crvenom šepom da ajziban na kojemu je tribovo otit, taj dan neće it, a drugi će istom za dva sata. Bač Iva se baš razbisijo, malo ga ni pljenijo ka mu je to reko. A po sata pri toga zvo ga priko telefona. Pita jel ajziban ide kako triba, a vaj ga još nakitijo ko kera što mu samo dosađiva. Veli, vada si pismen, dojdj pa čitaj šta je natrukovano. Kaki si taki nera-zuman, ako je išo juče, vada će it i danas! Nako ko da je to njegov

privatni telefon, pa ga zvo u vrime ručka, a ne naj, kako je natrukovano, za informacije. Veli da je nekulturan što tako svašta pita, a na štacije lipo natrukovano kad koji ajziban ide. Bač Iva ga poslo di baš i ne triba i trisnijo telefonom, vada vomu uvo otpalo. Jedino još razumijo da će ga prijavit žandarima. A sad, evo, lipo se smije ko friška mlada, ko da se nisu nako oštro protirivali. A vada mu drago i što će sad morat čekat više od dva sata. Svašta bi mu mogo reć, al ni imo volje protirivat se note vrućine. Na čošu bircuz, astali na sokaku pod bagramićima, pa je sijo i naručijo ladni špricer, veli brže će mu projt vrime, a dobro je i fruštukovo. Zasili tude i štrekari, pa je bilo divana kakoga oš. Gleda ji, sluša, jedni razvezli od pecanja, drugi karte u šake pa po šnapsli. A moru se ljudi i razladit, jedni špricerom, drugi pivom, ko da je Kirbaj, a ne poslen dan. Ni malo jim ni briga što je štreka zarastita, ko bi i noto gleda po vake vrućine. A ni brigader jim nije tude, ošo još jutros u varoš, pa ko zna oće li se i vratit do kraj radnoga vrimena. Vada jim zaboravijo izdat nalog šta taj dan triba radit, pa nisu ni iznašali njeve alate. Jedan od nji, bač Ivin rođa Mata, naručijo još jedam špricer i pivo. »Ujo, vidim da se ništa protirivate sonim našim, mante ga, taj je uvijek naodrt, a za svaku sitnicu oće i žandare zvat«, veli, privuče stolac i sidne za njegov astal. »Ta dite, nek zove ako oće, al zvaću i ja njegovoga šefa, pa nek se na njega istresa, a ne none što idu na ajziban«, veli bač Iva i gučne malo iz čaše. »Ta njegovoga šefa je već puno nji zvalo, pa zabadva. Eto, niki dan je svašta naprišivo i jedne žene, nisam je baš puno razumijo, kažu da je iz Engleske. Ko zna jel je je razumijo i on, al je baram reko šta je tijo. Ona iskala knjigu žalbe, do je, al je ni tijo dat klajbas. Radi šta oće, vada ima kogagod gore što ne da na njega, pa mu ni šef ne može ništa«, veli Mata. »A, dite, još kako može. Sićam se ka su ga baš prid vaj zadnji rat primistili u komšiluk. Počo on i kod nji vako ko kod nas, al bome, tamo ljudi sasvim drugači, pa su ga vatali i za gušu i probali izvuć krož naj pendžerčić krož koji jim je izdavo cidulje, a jedamput se u po noćne šihte krenijo i u gaća bižat i tražit žandare. Jedino niko ni zno zašto je bijo u gaća, ka je tribo bit u štrekarckomu i u crvene šepe« veli bač Iva, pa i on zvo jednu.

Piše: Ivan Andrašić

MISLI POZNATIH

- **Gandhi:** Prvo će ti se smijati, potom će te ignorirati, onda će se boriti protiv tebe, zatim ćeš pobijediti.
- **Goldsworthy:** Ako ne misliš o budućnosti, ne možeš je niti imati.
- **Ali:** Čovjek bez mašte je čovjek bez krila.

KVIZ

Zlatko Čajkovski

Koje godine i gdje je rođen hrvatski nogometaš Zlatko Čajkovski?
U kojem klubu je započeo svoju nogometnu karijeru?
A u kojem klubu je stekao nogometnu afirmaciju?
Na kojoj je poziciji igrao?
Kako je glasio njegov čuveni nadimak?
Koji su njegovi najveći igrački uspjesi?
U kojem klubu je napravio veliki trenerski uspjeh?
Kada i gdje je umro Zlatko Čajkovski?

Rodio se 24. studenoga 1923. godine u Zagrebu.
U HAŠK-u iz Zagreba.
U beogradskom Partizanu.
Na poziciji napadača.
Čik.
Srebrna medalja na Olimpijadi u Londonu i Helsinkiju.
U Bayernu iz Münchena.
Umro je 27. srpnja 1998. u Münchenu.

FOTO KUTAK

I malo slatkiša!

VICEVI

Došao pacijent kod doktora i pita ga:

- Je l'imate nešto protiv kašlja doktore?

A doktor mu na to odgovara:

- Ne, nemam ništa protiv. Slobodno kašljite.

- Doktore, doktore, sa mnom nitko neće pričati i na mene nitko ne obraća pažnju, možete li mi nekako pomoći?

- Sljedeći!

NOGOMET

Poraz za oprostaj od navijača

SONTA – Nogometaši sončanskog Dinama priredili su svojim vjernim navijačima još jednu gorku pilulu. U pretposljednem, 29. kolu Međuopćinske nogometne lige Sombor – Apatin – Odžaci – Kula na svojem travnjaku su poraženi od Partizana iz Kupusine rezultatom 3 : 4 (1 : 3). Utakmica je bila vrlo dopadljiva, igralo se obostrano napadački, s većim brojem izglednih prilika pred gostujućim vratarom. Sončani su došli u prednost već u 9. minuti, ali su već minutu kasnije nakon katastrofalne greške

obrane kažnjeni poravanjem, a u 37. i 42. minuti Kupusinci su preokrenuli rezultat na 1 : 3. Zgoditkom kapetana Gala iz penala u 53. minuti plavi se vraćaju u igru, no, u samom finišu, nakon još jedne velike greške obrane, gosti dolaze u nedostižnu prednost, koju su Sončani uspjeli jedino umanjiti zgoditkom Radujka u 89. minuti. Stara boljka Sončana, neefikasnost i kardinalne greške u obrani, rezultirali su još jednim porazom u nizu utakmica u kojima su bili blago rečeno ravnopravni, u većem dijelu utakmice i bolji takmac. Porazom od 0 : 3 Dunav iz Monoštora pao je na 6. mjesto, pa će i neredne sezone ostati u ovom rangu natjecanja.

I. A.

Dupla kruna

SUBOTICA – Obrana naslova državnih prvakinja i pobjednica nogometnog kupa Srbije, nogometašice ŽNK Spartak potvrdile su svoju dominaciju na ženskim nogometnim prostorima. Slijedi dokazivanje na međunarodnom planu i nastup u ženskom Champions leagueu.

Važni bodovi

SUBOTICA – Pet golova u mreži gostujućeg Radničkog iz Nove Pazove donijeli su nove bodove Bački 1901 i vjerojatno definitivnu potvrdu opstanka u Srpskoj ligi skupina Vojvodina. U posljednjem kolu 30. kolu, crveno-bijeli koji se nalaze na 9. mjestu s 36 osvojenih bodova, u nedjelju 15. lipnja gostuju Tekstilcu u Odžacima.

Uvjerljiv poraz Zrinjskog 1932

ĐURĐIN – Momčad Đurđina svladala je Zrinjski 1932 s 5:1 u susretu 22. kola Gradske nogometne lige Subotice. Plavo-bijeli su prvenstvo završili na 7. mjestu s 27 osvojenih bodova uz gol razliku (24:31)

ŠAH

Pobjeda Hašk Zrinjskog

SUBOTICA – Šahisti HAŠK Zrinjskog izborili su pobjedu u domaćem susretu protiv Trgoprometa iz Sente (5:3), zahvaljujući pobjedama koje su ostvarili: Engi, Godar, Farkaš i Ostrogonac, i remisima Mandića i Mlinkova. U sljedećem, posljednjem kolu Međuopćinske šahovske lige slijedi gostovanje u Žedniku. HAŠK Zrinjski se trenutačno na 5. mjestu.

RIBOLOV

Šimić najbolji ribič

PLAVNA – Luka Šimić je osvojio prvo mjesto na natjecanju ribiča na Crvenoj ćupriji u Plavni, 8. lipnja.

Z.P.

Uspješan nastup Memetovića

SARAJEVO – Denis Memetović je kao član Seniorske reprezentacije Srbije, nastupio na turniru Hakija Turajlić, koji je protekloga vikenda održan u Sarajevu. Na turniru je nastupio u kategoriji od 75 kg, i u dva dana zabilježio dvije pobjede i bio proglašen za najboljeg tehničara turnira.

Boksači subotičkog Spartaka nastupili su na turniru 3. kola I. lige Sjever, održanom u subotu, 7. lipnja u Novom Bečeju. Natjecali su se Veljko Gligorić, Aleksa Gligorić, Sabo Florian i Alen Heralić predvođeni s trenerom Tomislavom Anteljem. Ostvarene su 3 pobjede, dok jedan natjecatelj nije imao protivnika.

Josip Major, član ARK »Somaraton« iz Sombora, jedan je od dvojice Somboraca koji su maratonsku utrku istrčali za manje od tri sata

S Josipom smo razgovarali dan poslije utrke u Kuli koja je, po riječima našeg sugovornika, jedna od najkonkurentnijih utrka, jer okupi najveći broj profesionalnih atletičara, s obzirom da je, sa šest kilometara, najkraća utrka. Josip je u cilj utrčao kao sedmoplasirani. »Kada bi me netko pitao na kojoj utrci bi mi bilo najteže ostvariti što bolji plasman, ja bih rekao Kula, baš zato što je to najkraća utrka. Mi uglavnom trčimo polumaratone i tako su nam prilagođeni i treninzi. Na treninzima se zagrijavam barem pet, šest kilometara, i tek poslije imam osjećaj lakoće i pustim svoj tempo. Zadovoljan sam ostvarenim rezultatom u Kuli i u odnosu na prošlu godinu ostvario sam bolji plasman«, priča Josip još pun dojmovima iz Kule.

Priprema se Josip sada za Somborski polumaraton, koji će se trčati 15. lipnja. Za njega je to

najdraža utrka, s obzirom da se trči u njegovom Somboru.

REZULTATI

Prva puna natjecateljska godina za Josipa je bila 2011. godine. Kaže nije tada još imao dovoljno iskustva, ali polako je, prolazeći kroz utrke, stjecao iskustva i popravljao svoje vrijeme, a zanačajnije rezultate počeo je ostvarivati od 2012. godine. »Na kraju sezone 2012. godine na Savskom polumaratonu u Beogradu, gdje je bilo 130 sudionika, osvojio sam drugo mjesto u ukupnom plasmanu. Tu sam prvi puta uspio spustiti magičnu crtu od sat i 20 minuta i polumaratonsku utrku istrčao sam za sat, 19 minuta i nekoliko sekundi. Te 2012. godine istrčao sam i prvi maraton. Odlučio sam se da to bude noćni maraton u Novom Sadu«, priča nam Josip. Mnogo

JOSIP MAJOR, MARATONAC

Kilometarske utrke

je utrka, polumaratona i maratona, a mi ćemo izdvojiti samo one za Josipovu karijeru najvažnije. Tu svakako spada polumaraton u Baji koji je trčao travnja prošle godine. »Bilo je oko 600 sudionika te utrke. Vremenski uvjeti bili su idelni, ja sam se dobro osjećao. Tu sam ostvario svoj osobni rekord u polumaratonskoj utrci od jednog sata, 16 minuta i 33 sekunde. Da mi je netko godinu-dvije prije rekao da ću ostvariti to vrijeme, ne bih mu vjerovao. Svatko tko je istrčao polumaraton zna koliko je to značajan rezultat, jer su ispod tog vremena profesionalci, koji imaju posebne pripreme, treninge dva puta dnevno i isključivo se bave time. Svi mi ostali se uklapamo, koliko stignemo, uz posao«, priča Josip. Svakako da važno mjesto u njegovoj sportaškoj karijeri ima i Somborski polumaraton. Prošle je godine na maratonu bio rekordan broj sudionika, a Josip se izbio za četvrto mjesto. Trčao je Josip prošle godine i ultramaraton Sombor-Baja, utrku dugu više od 60 kilometara, u štafeti s poznatim maratoncem *Milošem Kesićem*. Ostvarili su ubjedljivu pobjedu.

MARATON

Korak po korak naš sugovornik išao je prema novom cilju, a to je obaranje osobnog rekorda u maratonu. Pošlo mu je to za rukom, ili bolje da kažemo za nogama, prošle godine. Za to mu se idealnim činio Novosadski maraton. »Cilj mi je bio istrčati maraton u vremenu ispod tri sata. Taj rezultat u Somboru imao je jedino Miloš Kesić. Uspio sam maraton istrčati za dva sata, 56 minuta i 26 sekundi. Do obaranja somborskog rekorda, koji drži Miloš

Kesić, falile su mi dvije minute«, priča nam Josip, koji je jedan od dvojice somborskih maratonaca koji su maraton istrčali za manje od tri sata.

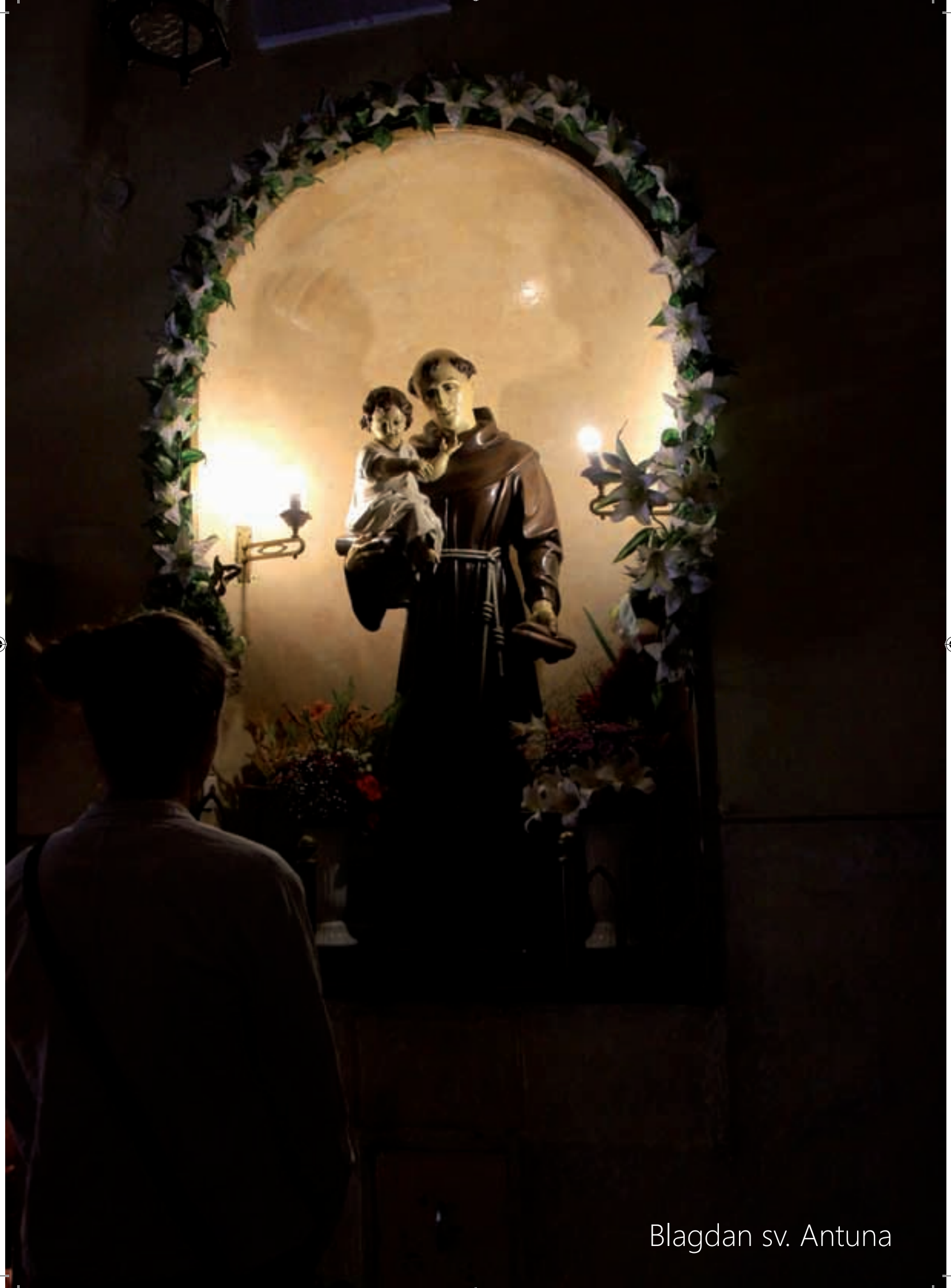
Pitamo ga i kako se stiže do ovakvih rezultata. Odgovor već i sami znamo – redoviti treninzi, ali ono što ne znamo je da na tim treninzima Josip mjesečno istrči oko 300 kilometara. Važna je i prehrana, a Josip je pobornik zdrave prehrane bez bilo kakvih kemijskih dodataka i stimulatora.

SPORTSKI GENI

To što je Josip posvećen sportu nije slučajnost, jer je njegov otac (također *Josip*) bio uspješan hrvač. Profesionalno se hrvanjem bavio skoro 30 godina i među somborskim hrvačima s najdužim je profesionalnim stažom u tom sportu. Josip stariji bio je reprezentativac nekadašnje Jugoslavije, a s prvenstava te države ima više od deset odličja. Ostvario je i normu za Olimpijske igre, ali okolnosti su bile takve da na Olimpijadu ipak nije otišao. I Josipa mlađeg zainteresiralo je hrvanje, ali je otac bio protiv toga. Kako je još kao dječak postizao dobre rezultate na školskim krosevima, logičan izbor bila je atletika, koju je počeo trenirati. No, ne dugo.

Nije trenirao, ali je uvijek bio aktivan, trenirao za sebe, trčao. Kada je 2010. godine u Somboru osnovan Altetsko-rekreativni klub »Somaraton« Josip se bez dvoumljenja aktivno uključio. Prva utrka bila mu je te 2010. godine u Novom Sadu na deset kilometara. U konkurenciji stotinjak trkača osvojio je četvrto mjesto, što mu je bio poticaj da nastavi redovito trenirati i trčati.

Zlata Vasiljević

Blagdan sv. Antuna